

Inlevergedrag kleine en grote statiegeldflessen

Rapportage Ipsos I&O – 29 oktober 2024

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/222

Datum

oktober 2024

Opdrachtgever

Stichting Verpact

Auteurs

Melle Conradie
Bram Doms
Maartje van de Koppel
Thijs Lenderink
Nicole Nibbering

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is -met bronvermelding- toegestaan.

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
2	Inleiding	13
2.1	Aanleiding en achtergrond	13
2.2	Vragenlijst, steekproef en respons	13
2.3	Leeswijzer	15
3	Huidig inlevergedrag en gedragsbepalers	16
3.1	Inleiding	16
3.2	Gerapporteerd inlevergedrag	16
3.3	Uitkomsten per gedragsbepaler	22
4	Invloed gedragsbepalers op inlevergedrag	34
4.1	Analyse toegelicht	34
4.2	Inlevergedrag kleine flessen	34
4.3	Inlevergedrag grote flessen	36
5	Uitkomsten directe vragen naar statiegeld en teruggave	38
5.1	Inleiding	38
5.2	Statiegeld	38
5.3	Wijze van teruggave statiegeld	42
5.4	Wijze van teruggave in relatie tot inleveren	44
6	Uitkomsten vignettenstudie naar statiegeld en teruggave	45
6.1	Inleiding	45
6.2	Relatieve effecten verschillende aspecten op verwacht inlevergedrag	46
6.3	Effecten verhogen statiegeld bij verschillende per leeftijdsgroep	48
6.4	Effecten andere aspecten per leeftijdsgroep	50

Bijlage 1: gebruikte vragenlijst	56
Bijlage 2: factoren CASI-regressieanalyse	72
Bijlage 3: onderzoeksverantwoording	74
Bijlage 4: gemiddelde inleverintentie vignettenstudie	77
Inleverintentie kleine flessen	77
Inleverintentie grote flessen	78
Bijlage 5: effecten aspecten vignettenstudie naar frequentie flesgebruik	79

1 Samenvatting

Op verzoek van Verpact voerde Ipsos I&O een onderzoek uit onder bijna 6.000 Nederlanders van 12 jaar en ouder die in het afgelopen jaar gebruikmaakten van kleine en/of grote plastic statiegeldflessen (wat geldt voor 96% van de Nederlandse bevolking).

Dit onderzoek is tot stand gekomen mede op aandringen van de Inspectie Leefomgeving en Milieu (ILT). Het doel van het onderzoek is om uit te vinden hoe het inlevergedrag van plastic flessen van consumenten samenhangt met:

- 1 de hoogte van het statiegeld dat consumenten betalen, en;
- 2 de manier waarop ze dat statiegeld terugkrijgen.
  - De vragen over statiegeld en teruggave zijn zowel direct gesteld met rechtstreekse vragen als indirect gesteld via een zogenaamde vignettenstudie. De toegevoegde waarde van deze laatste indirecte methode is dat het de kans op sociaal wenselijke antwoorden vermindert en dat het deels tegemoet komt aan de zogenaamde intention behaviour gap (voorgenomen gedrag is niet per se gedrag dat in de praktijk wordt gebracht, zie hoofdstuk 2).

Consumenten kregen aselekt meerdere situaties voorgelegd (vignetten) waarin we voor kleine en grote statiegeldflessen, de hoogte van het statiegeld en verschillende vormen van teruggave en andere factoren varieerden.

Om de uitkomsten van de hoofdvragen te voorzien van een gedragsmatige context keken we in het onderzoek eerst naar het huidige inlevergedrag van consumenten en de zogenaamde gedragsbepalers (determinanten) die dit inlevergedrag beïnvloeden.

Resultaten huidig gerapporteerd inlevergedrag

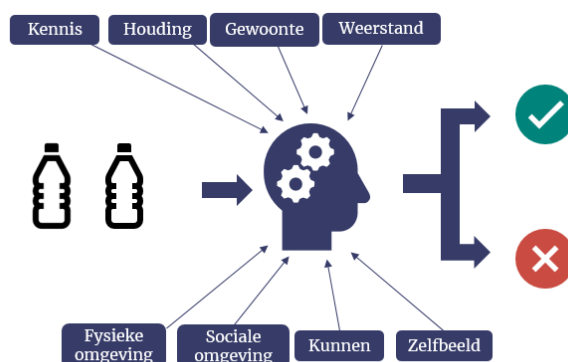
- Een grote meerderheid van de Nederlanders die afgelopen jaar statiegeldflessen gebruikten, zegt minstens eens per 2-3 weken een kleine (68%) of een grote statiegeldfles (75%) te gebruiken.
  - Jongeren van 12 t/m 18 jaar gebruiken naar eigen zeggen het vaakst kleine statiegeldflessen: 18 procent gebruikt ze dagelijks en 45 procent meerdere keren per week. Deels kopen ze die zelf (vooral flessen) en deels krijgen ze die van anderen (vooral de grote flessen).
- Een grote meerderheid van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, zeggen ze (bijna) altijd in te leveren. Grote flessen (86%) nog wat vaker dan kleine flessen (74%).
  - Bij beide flestypen zeggen drie op de tien 12- t/m 18-jarigen ze nooit, zelden of soms in te leveren. Twee derde van de jongeren die de flessen niet inleveren, zegt dat anderen dit voor hen doen. De helft van de jongeren die de flessen niet inleveren gooit de flessen ook wel in de prullenbak.
- Nederlanders die statiegeldflessen niet altijd inleveren, doen dit vooral minder in situaties buitenshuis. In de thuissituatie zeggen zes op de tien (58%) 'niet-altijd-inleveraars' hun statiegeldflessen vaak of (bijna) altijd in te leveren. In situaties buitenhuis zegt een kwart (26%) dit vaak of (bijna) altijd te doen.

- Wie de fles thuis gebruikt, zegt de fles in zes op de tien situaties (58%) vaak tot (bijna) altijd in te leveren. Terwijl wie de fles buitenshuis gebruikt, dit in een kwart van de situaties (26%) zegt te doen. Het aandeel dat de fles nooit inlevert, is buitenshuis dubbel zo groot (22%) als thuis (11%).

Gedragbepalers van inlevergedrag

- Aan de hand van de gedragbepalers uit het CASI-model (zie figuur rechts) bespreken we factoren die inlevergedrag beïnvloeden.
- Voor een ruime meerderheid van de Nederlanders (en zeker de ouderen) is het inleveren van plastic flessen met statiegeld een gewoonte (88%). Voor 6 procent is het inleveren nog (helemaal) geen gewoonte.
- Het kennisniveau over statiegeldflessen vertoont een aantal hiaten. Het statiegeldbedrag voor kleine flessen is bijvoorbeeld niet bij iedereen goed bekend: 28 procent denkt dat het statiegeldbedrag 10 cent is in plaats van 15 cent en 17 procent weet het niet. Bij duurzaamheidsaspecten valt op dat 30 procent niet weet of inleveren beter is voor de recycling dan weggooien in een afvalbak op straat en dat een kwart (24%) geen idee heeft of een statiegeldfles bij het plastic afval doen net zo duurzaam is als inleveren.
- Gevraagd naar locaties in de eigen fysieke omgeving waar men statiegeldflessen kan inleveren, noemt men vooral supermarkten. Acht procent geeft aan geen enkele/heel weinig supermarkten in de eigen omgeving te hebben waar dat kan. Van andere locaties zoals sportverenigingen, evenementenlocaties en horeca is minimaal voor de helft van de Nederlanders onbekend of men er met de flessen terecht kan.
- Een vijfde (20%) van de Nederlanders zegt met enige regelmaat te maken te hebben met defecte automaten. Voor 12 procent is dit (heel) vaak. Een kwart van de Nederlanders zegt met enige regelmaat te moeten wachten in een rij om flessen in te leveren (24%). Net zoveel Nederlanders zeggen dat ze (heel) vaak moeten wachten in zo'n rij.
- Qua houding zegt driekwart van de Nederlanders dat ze het inleveren van de flessen zowel nuttig (77%) als goed (75%) vinden. Een klein aandeel is het hier (helemaal) niet mee eens. 5% (helemaal) niet nuttig; 4% (helemaal) niet goed.
- Over de gehele linie onderschrijft een meerderheid de voordelen van inleveren en ervaart een minderheid de nadelen. Zeven op de tien Nederlanders (70%) zijn het (helemaal) eens met de stelling dat het slecht is voor het milieu als ze lege flessen als afval weggooien. Een vergelijkbaar aandeel levert lege flessen in, omdat het hen geld oplevert (66%). Het vaakst zijn Nederlanders het (helemaal) oneens met de uitspraak dat de opbrengst van het statiegeld het niet waard is om flessen in te leveren (78%).
  - Nederlanders van 12 t/m 30 jaar ervaren meer dan oudere Nederlanders redenen om flessen niet in te leveren.
- Als het gaat om kunnen zegt een grote meerderheid van de Nederlanders dat het (heel) makkelijk voor ze is om lege statiegeldflessen in te leveren (77%).
  - Voor mensen van 50+ is dat nog wat sterker het geval (51-70 jaar: 80% (heel) makkelijk; 71+ jaar: 85% (heel) makkelijk).

Gedragbepalers volgens CASI-model.

- Acht op de tien Nederlanders (83%) hebben er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen een gewoonte wordt. Een vergelijkbaar aandeel van 77 procent zegt dat het goed lukt om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen; 29 procent zegt dat er onvoldoende inleverpunten in hun omgeving zijn om flessen in te leveren.
  - 12- t/m 18-jarigen ervaren vaker drempels bij het inleveren van statiegeldflessen dan anderen. Zo lukt het hen niet altijd om de flessen onbeschadigd in te leveren. Ook vergeten ze vaker om een statiegeldfles in te leveren. 50- plussers zien minder drempels. Het maakt voor hen bv. minder uit of ze meerdere flessen in één keer in kunnen leveren of niet.
- Bijna negen op de tien Nederlanders (87%) willen hun betaalde statiegeld ook weer terugkrijgen. Daarnaast ziet een ruime meerderheid zich - als het gaat om het zelfbeeld - als iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden (79%), en vindt driekwart dat het inleveren van plastic statiegeldflessen bij hen past (74%).
- Het terugkrijgen van statiegeld vinden de verschillende leeftijdsgroepen ongeveer even belangrijk. Gemiddeld is het 87 procent. Verder valt op dat 70-plussers – en in mindere mate Nederlanders van 51 tot 70 jaar – het vaker eens zijn met de verschillende uitspraken over het *zelfbeeld*. Ze zien zichzelf vaker dan anderen als iemand die afval probeert te scheiden, duurzaam probeert te leven, een steentje bij wil dragen en het willen doen zoals het hoort. Jongeren van 12 t/m 18 jaar zijn het relatief minder eens met de uitspraken.
- Hoewel in alle leeftijdsgroepen een minderheid weerstand voelt tegen het inleveren van statiegeldflessen, speelt dit meer bij de jongere leeftijdsgroepen, vooral van 12 t/m 18 jaar. Het irriteert hen vaker (10% (helemaal) mee eens)) dan anderen dat het inleveren van flessen van hen gevraagd wordt. Ze zijn er vaker sceptisch over dat inleveren goed is voor het milieu en leidt tot minder zwerfafval op straat. Ook stellen ze het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uit (26% (helemaal) mee eens), of geven ze aan dat het er niet van komt om flessen in te leveren. 70-plussers voelen de minste weerstand tegen het inleveren van flessen.
- Voor Nederlanders geldt dat de mensen uit hun sociale omgeving die belangrijk voor hen zijn in meerderheid wel hun statiegeldflessen inleveren. Twee op de vijf Nederlanders (44%) zeggen dat de meesten dit doen, 35 procent zegt dat (bijna) iedereen statiegeldflessen inlevert.
  - Oudere Nederlanders zeggen relatief vaak niet te weten of mensen die ze belangrijk vinden hun flessen wel of niet inleveren. Vooral jongeren t/m 18 jaar denken relatief vaak (51%) dat men ze erop aanspreekt als ze flessen weggooiden in plaats van in te leveren.

Invloed van gedragsbepalers CASI-model op inlevergedrag

- Gewoontegedrag en zelfbeeld (past het gedrag en de waarden die daar bij horen bij mij?) hebben een sterke samenhang met het gerapporteerde inlevergedrag van kleine en grote statiegeldflessen.
- Voor kleine flessen heeft daarnaast de overtuiging van voordelen van het inlevergedrag sterke samenhang met de daadwerkelijk inleverfrequentie.
- Bij de gerapporteerde inleverfrequentie van grote flessen is er (naast met gewoontegedrag en zelfbeeld) een sterke samenhang met houding (vindt men inleveren nuttig/leuk/goed?) en of men het gedrag makkelijk kan vertonen. Daarnaast neemt de inleverfrequentie af naarmate men meer foutieve kennis over het inleveren van statiegeldflessen en bijbehorende aspecten heeft.
- In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de CASI-analyse samengevat. In paragraaf 4.2 en 4.3 staan de uitgebreidere infographics.

Samenhang gedragsbepalers met inlevergedrag volgens CASI-analyse.

	Gerapporteerde inleverfrequentie kleine flessen	Gerapporteerde inleverfrequentie grote flessen
Gedragsbepalers met <u>sterke significante</u> samenhang met inlevergedrag	Positief: (1) gewoontegedrag, (2) zelfbeeld, (3) overtuiging gewenst gedrag (inleveren)	Positief: (1) gewoontegedrag, (2) zelfbeeld, (3) houding, (4) kunnen Negatief: (5) foutieve kennis
Gedragsbepalers met <u>gemiddelde significante</u> samenhang met inlevergedrag	Positief: (4) kennis, (5) houding, (6) kunnen Negatief: (7) weerstand	Negatief: (6) weerstand
Gedragsbepalers met <u>zwakke significante</u> samenhang met inlevergedrag		Positief: (7) sociale omgeving

Uitkomsten directe vragen naar de hoogte van het statiegeld

- Bij het huidige statiegeldbedrag van 15 cent voor kleine flessen zegt de helft (49%) van de Nederlanders alle flessen in te leveren (hoofdstuk 5). Daarnaast levert een kwart (23%) bijna alle kleine flessen in. Bij een statiegeldbedrag van 25 cent verwachten iets meer Nederlanders (53%) alle kleine flessen in te leveren. Bij een statiegeldbedrag van 50 cent verwacht 59 procent dit.
  - Nederlanders van 50 jaar en ouder hebben bij alle (mogelijke) statiegeldbedragen de hoogste inleverintentie. Bij 12- t/m 18-jarigen stijgt de inleverintentie het snelst: bij 15 cent statiegeld denkt 51 procent (bijna) alle flessen in te leveren, bij 25 cent is dat 58 procent en bij 50 cent is het 69 procent.

- Zes op de tien Nederlanders (58%) zeggen bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent alle grote flessen in te leveren. Wanneer het statiegeldbedrag 50 cent is, is dat 63 procent. Bij 1 euro 70 procent.
  - Van de 50 t/m 70-jarigen denkt 71 procent alle grote flessen in te leveren bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent. Nog eens 18 procent zegt bijna alle flessen in te leveren. Samen is dit 89 procent. Van de 70-plussers levert 91 procent bijna alle of alle flessen in. Een hoger bedrag leidt voor deze groep – naar eigen zeggen – nauwelijks nog tot een hoger inleverpercentage.
    - Van de 12 t/m 18-jarigen schat 59 procent bij 25 cent (bijna) alle grote flessen in te leveren. Bij een bedrag van 50 cent denkt 69 procent dat te doen. Vier op de vijf 12 t/m 18-jarigen (78%) verwachten bij een statiegeldbedrag van 1 euro alle flessen in te leveren.
- We vroegen consumenten ook in hoeverre ze denken dat hogere statiegeldbedragen invloed hebben op hun flessenconsumptie. Bij een verhoging naar 25 cent op kleine flessen verwacht twee derde (67%) even veel te blijven kopen. Een vijfde (19%) voorziet een vermindering. Een deel van de Nederlanders (7%) kan dit niet inschatten of verwacht meer te kopen (8%). Bij een verhoging naar 50 cent statiegeld verwacht 58 procent even veel flessen te blijven kopen.
- Het verwachte effect van mogelijke statiegeldverhogingen is bij grote flessen vergelijkbaar als bij kleine flessen. Bij een verhoging naar 50 cent verwacht 70 procent evenveel statiegeldflessen te blijven kopen en bij een verhoging naar 1 euro verwacht 64 procent dit.

Uitkomsten directe vragen naar de teruggave van statiegeld

- De statiegeldbon geniet van ruim de helft (54%) van de Nederlanders de eerste voorkeur als teruggavewijze voor het statiegeld. Een kwart (22%) heeft voorkeur voor de teruggave via een bankpas bij de statiegeldautomaat. Teruggave via *Tikkie* bij de statiegeldautomaat is voor 6 procent van de Nederlanders de eerste voorkeursoptie.
  - Twee op de vijf de 12- t/m 18-jarigen (38%) noemen teruggippen als voorkeursoptie. Daarmee is dit in deze leeftijdsgroep de meest gekozen voorkeursoptie, samen met de statiegeldbon (38%). Bij 19-30-jarigen genieten beide opties van ruim een derde (statiegeldbon: 36%; teruggippen 39%) de voorkeur. Bij elke oudere leeftijdsgroep is de statiegeldbon vaker gekozen dan bij de groep daaronder en is de populariteit van teruggippen lager. Driekwart (74%) van de 71-plussers geeft de voorkeur aan de statiegeldbon en 7 procent kiest dan voor teruggippen.
- Er is verdeeldheid over het gebruik van *Tikkie* voor de teruggave van geld: vier op de tien Nederlanders vinden het belemmerend (40%), terwijl een kwart (25%) het niet belemmerend vindt.
  - Een andere teruggavewijze zou – op basis van deze voorgelegde stellingen – vooral bij jongere leeftijdsgroepen de inleveringsbereidheid kunnen vergroten. Hoe jonger men is, des te vaker denkt men gemiddeld meer flessen in te leveren bij teruggave via *Tikkie* en pinpas.
  - Nederlanders van 50 jaar en ouder zien *Tikkie* vaker dan anderen als een belemmering.
  - Lageropgeleiden denken minder dan anderen dat ze meer flessen in zouden leveren wanneer ze het geld via *Tikkie* of via een pinpas terug zouden krijgen. Ook vinden lageropgeleiden *Tikkie* als enige uitbetalingsmethode vaker een belemmering dan andere Nederlanders.

- Een deel van de Nederlanders zegt dat ze meer van hun statiegeldflessen inleveren als ze hun geld ook teruggestort kunnen krijgen via hun pinpas (21%) of via *Tikkie* (13%). Respectievelijk 43 en 53 procent is het hier niet mee eens.
- Of statiegeldbedragen gelijk zijn voor kleine en grote flessen, maakt voor bijna de helft (44%) van de Nederlanders niet uit. Voor een vijfde (22%) heeft dit wel de voorkeur, maar voor drie op de tien (29%) Nederlanders juist niet.

Uitkomsten vignettenstudie naar de hoogte van statiegeld, teruggave, locatie en afstand

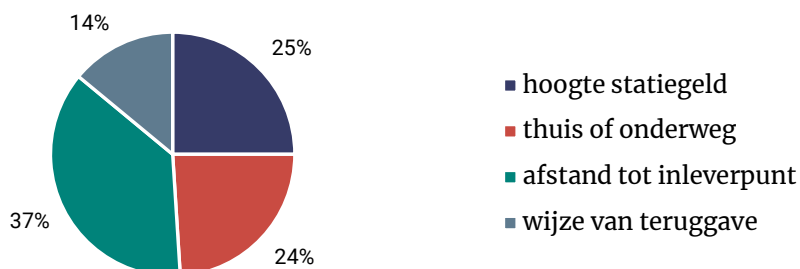
In een vignettenstudie kregen respondenten apart voor een kleine en een grote fles een serie vignetten voorgelegd waarin we het statiegeldbedrag, teruggave en twee andere situationele factoren (locatie en afstand tot een inleverpunt) varieerden (zie de tabel hieronder).

Consumenten vroegen we bij elk vignet aan te geven met welke waarschijnlijkheid ze in die situatie de fles inleveren (de gedragsintentie).

	Hoogte statiegeld	Wijze van teruggave	Locatie	Afstand
Kleine fles	<ul style="list-style-type: none"> • 15 cent • 25 cent • 50 cent 	<ul style="list-style-type: none"> • Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop • Geld op bankrekening via bankpas • Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie) 	<ul style="list-style-type: none"> • Thuis • Onderweg 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 5 minuten • Meer dan 15 minuten
Grote fles	<ul style="list-style-type: none"> • 25 cent • 50 cent • 1 euro 	<ul style="list-style-type: none"> • Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop • Geld op bankrekening via bankpas • Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie) 	<ul style="list-style-type: none"> • Thuis • Onderweg 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 5 minuten • Meer dan 15 minuten

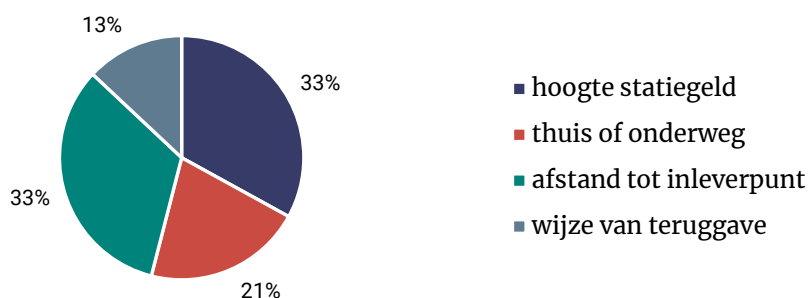
- Bij de kleine flessen bepaalt de afstand tot het inleverpunt het sterkst de gedragsintentie (zie de figuur hieronder). Statiegeld en situatie doen dat ongeveer in gelijke mate. De wijze van teruggave heeft het minst effect in de vignettenstudie.

Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie kleine statiegeldfles.

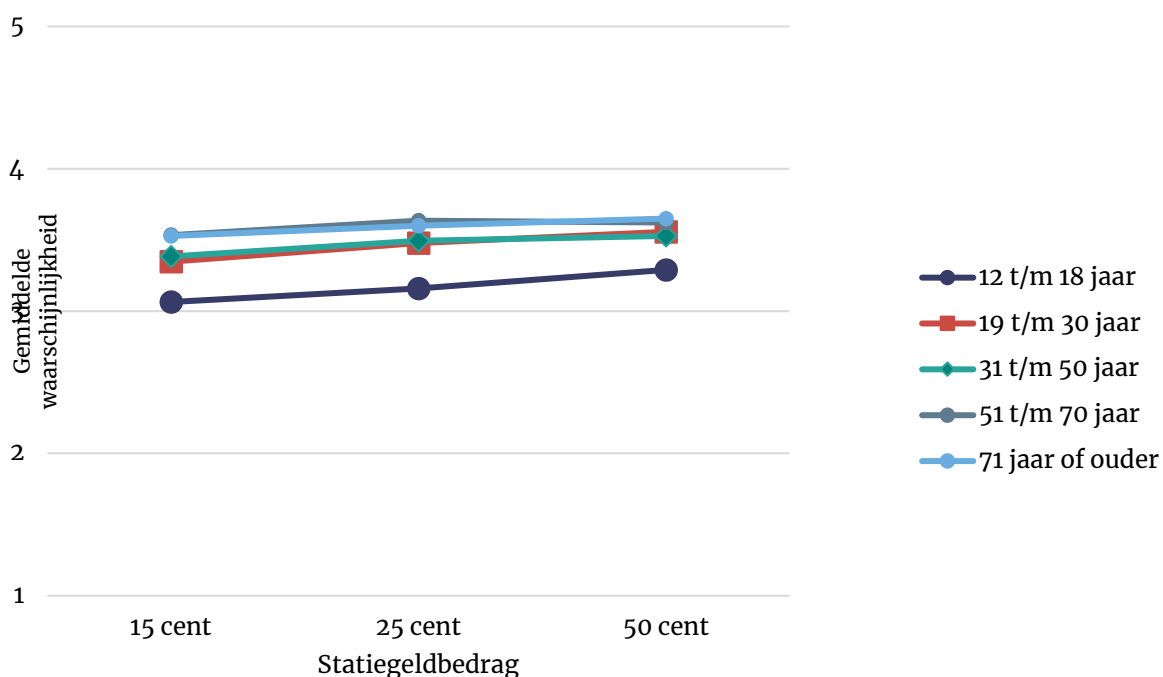
- Bij de grote flessen zijn afstand en de hoogte van het statiegeld samen duidelijk dominant (zie de figuur hieronder). Opnieuw is de wijze van teruggave relatief het minst van invloed.

Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie grote statiegeldfles.

- De intentie om kleine flessen in te leveren, is bij het huidige statiegeldbedrag lager bij 12- t/m 18-jarigen dan bij andere leeftijdsgroepen (3,1 op een schaal van 1-5 - zie de figuur hieronder). Een stijging van het statiegeldbedrag van 15 naar 25 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de intentie. Een stijging van 15 naar 50 cent vergroot de intentie meer voor 12- t/m 18-jarigen (van 3,1 naar 3,3) en 19- t/m 30-jarigen (van 3,3 naar 3,6) dan voor 50-plussers. Het inlevergedrag per leeftijdsgroep verschilt daarmee naar verwachting minder bij 50 cent statiegeld dan bij het huidige bedrag van 15 cent.

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per leeftijdsgroep.

- Bij grote flessen is eenzelfde soort effect te zien als bij kleine flessen. Een stijging van het statiegeldbedrag van 15 naar 25 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de inleverintentie. Een verhoging naar een euro zorgt voor een grotere stijging bij 12- t/m 18-jarigen ten opzichte van 50-plussers waardoor het verwachte inlevergedrag meer bij elkaar komt te liggen dan bij 25 cent.
- In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een kleine fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft. Het verschil in de inleverintentie en daarmee het belang van de situatie/locatie is het grootst bij Nederlanders tussen de 19 en 50 jaar. Vooral omdat zij onderweg een lagere intentie hebben dan 51-plussers. Bij 12- t/m 18-jarigen is de inleverintentie zowel thuis als onderweg relatief laag in vergelijking met oudere Nederlanders.
- De inleverintentie voor grote flessen is hoger dan de inleverintentie voor kleine flessen. Het effect van de situatie/locatie is voor de grote flessen vergelijkbaar met dat voor de kleine flessen. In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een grote fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft. De waarschijnlijkheid om in te leveren verschilt tussen onderweg en thuis het meest bij 19-50 jarigen.
- De waarschijnlijkheid van inleveren van kleine flessen neemt voor alle leeftijdsgroepen toe wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer). De stijging – en daarmee het belang van afstand – is het grootst bij Nederlanders van 30 jaar of jonger.
- Net als bij kleine flessen is ook bij het inleveren van grote flessen de afstand tot het inleverpunt van belang. De inleverintentie is – misschien weinig verrassend – voor alle groepen groter wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer). Voor 12- t/m 18-jarigen is het effect van afstand op de inleverintentie groter dan voor oudere Nederlanders.
- Wanneer we kijken naar de methode van teruggave, dan is de inleverintentie voor kleine flessen het grootst bij terugbetaling via teruggippen met een betaalpas bij de automaat. In alle leeftijdsgroepen is de waarschijnlijkheid waarmee men zegt in te gaan leveren (in de vignettenstudie) het kleinst bij terugbetaling via een betaalapp. Het negatieve effect van de betaalapp ten opzichte van de andere terugbetaalopties is het grootst bij 50-plussers. Zeventigplussers verschillen van de andere leeftijdsgroepen doordat het voor de inleverintentie niet uitmaakt of ze een statiegeldbon krijgen of dat ze het geld teruggippen met een betaalpas bij de automaat.
- De wijze van teruggave heeft in vergelijkbare wijze effect op de inleverintentie voor grote flessen. Teruggave via een betaalapp vermindert de inleverintentie het meest ten opzichte van andere opties bij 50-plussers. Net als bij kleine flessen maakt het voor de inleverintentie van 70-plussers voor grote flessen niet uit of ze het geld terugkrijgen via een statiegeldbon of teruggippen bij de inleverautomaat.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding en achtergrond

Statiegeld Nederland – onderdeel van de Stichting Verpact – is de organisatie die in Nederland verantwoordelijk is voor de inrichting en uitvoering van het statiegeldsysteem voor kleine en grote PET-flessen en blikjes. Doel voor de PET-flessen is de wettelijk vastgestelde inzamelnorm van 90 procent te behalen. Daarom werkt Statiegeld Nederland aan haar Plan van Aanpak dat toeziet op het uitbreiden van het aantal inleverpunten (infrastructuur), het vergroten van de scope van het inzamelsysteem (niet alle plastic flessen vallen nu onder het statiegeldsysteem), en gedragscampagnes gericht op consumenten.

De doelbereiking was over 2022 een innamepercentage van 68 procent voor plastic flessen (groot en klein samen), 22 procent minder dan de wettelijk vastgestelde inzamelnorm¹. Om het inzamelpercentage sneller op het gestelde doel te krijgen, kreeg Verpact vijf keer een Last onder Dwangsom (LoD) opgelegd van de Inspectie Leefomgeving en Milieu (ILT).

In de LoD 3 en 4 legt de ILT de uitvoering van 2 consumentenonderzoeken op die inzicht moeten geven in de te verwachten effecten van mogelijke wijzigingen in:

1. Het statiegeldbedrag voor kleine en grote PET-flessen. Voor kleine flessen gaat het naast de huidige 15 cent, om 25 cent en 50 cent. Voor grote flessen gaat het naast de huidige 25 cent, om 50 cent en een euro.
2. De manier van terugbetalen van het statiegeldbedrag. Voor kleine en grote flessen gaat het om contant, giraal en digitaal (bijvoorbeeld via een Tikkie) of een andere manier.

De ILT gaf daarnaast een aantal randvoorwaarden mee voor het consumentenonderzoek op het gebied van betrouwbaarheid² en representativiteit³.

In dit rapport staan de opzet en de resultaten van het consumentenonderzoek beschreven.

2.2 Vragenlijst, steekproef en respons

Vragenlijst

Het onderzoek kreeg vorm door middel van een online vragenlijst (zie de eerste bijlage van dit rapport). De vragenlijst bestond uit twee delen:

- A. Een meer beschrijvend deel waarbij we aan de hand van het zogenaamde CASI-model (zie hoofdstuk 3 en 4) vragen stelden over gedragsbepalers van inlevergedrag van plastic flessen. Doel was om zo de beide voor de ILT te toetsen onderdelen (statiegeld en manier van teruggave) in te bedden in een brede gedragsmatige context.

---

¹ Over 2023 was de doelbereiking 74%.

² 99 procent betrouwbaarheid en een foutmarge van maximaal 2 procent.

³ Naar leeftijd, geslacht, regio, sociale klasse (geoperationaliseerd door opleiding) en gezinsgrootte (geoperationaliseerd door huishoudenssamenstelling).

B. Een meer toetsend deel waarin we op twee manieren de vragen van de ILT voorlegden aan de consumenten: a) meer direct door ze te vragen hoe ze reageren op verschillende statiegeldbedragen en verschillende vormen van teruggave (hoofdstuk 5), en b) meer indirect door ze apart voor kleine en grote flessen een serie vignetten voor te leggen waarin statiegeld, teruggave en twee andere situationele factoren (afstand tot een inleverpunt en locatie (thuis/onderweg)) varieerden. Consumenten werd gevraagd bij elk vignet aan te geven met welke waarschijnlijkheid ze in die situatie de fles inleveren (hoofdstuk 6). Het voordeel van de indirecte methode is dat deze –door de minder expliciete vraagstelling– in mindere mate sociaal wenselijke antwoorden faciliteert.⁴ Daarnaast is er zo de mogelijkheid om tegemoet te komen aan de nadelen van de Intention Behaviour Gap⁵: er zit een element in van sociaal-wenselijkheid en zelfoverschatting bij het invullen van vragenlijsten en van gewijzigde omstandigheden tussen het moment van antwoorden en de doorvoering van maatregelen zoals verhoging van het statiegeld. Bij gewijzigde omstandigheden kun je denken aan: meer of minder te besteden, ontwikkeling aantal inleverpunten, ontwikkeling in persoonlijke omstandigheden zoals een verhuizing of een verandering van werk of school.

Steekproef en respons⁶

Het onderzoek werd in september 2024 afgenomen in het I&O Research panel. Om een nog wat substantiëler deel jongeren in het onderzoek te betrekken is een aantal consumenten additioneel uitgenodigd via PanelClix.⁷ Uiteindelijk deden er 5.989 consumenten mee aan het onderzoek.⁸ De mediaan invulduur betrof 15 minuten.

De data zijn gewogen op de door de ILT aangegeven kenmerken en daarmee representatief voor deze kenmerken (algeheel en binnen leeftijdsgroepen).

---

⁴ [Hiding Sensitive Topics by Design? An Experiment on the Reduction of Social Desirability Bias in Factorial Surveys \(uni-konstanz.de\).](#)

⁵ [The Intention–Behavior Gap – Sheeran – 2016 – Social and Personality Psychology Compass – Wiley Online Library](#)

⁶ Zie de derde bijlage voor en meer uitgebreide onderzoeksverantwoording.

⁷ Het I&O Research panel en het panel van PanelClix zijn gecertificeerd volgens ISO 20252:2019 – Annex A.

⁸ Vragen in het onderzoek zijn alleen voorgelegd aan de respondenten die de vragenlijst starten en bij de screeningsvraag aangaven in de afgelopen 12 maanden statiegeldflessen te hebben gebruikt (96% van de starters). Waar in het rapport Nederlanders staat gaat het dus om Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken.

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 beschrijven we het huidige inlevergedrag en de gedragsbepalers. In hoofdstuk 4 kijken we naar de gezamenlijke invloed van de gedragsbepalers op het inlevergedrag. In hoofdstuk 5 staan de uitkomsten van de meer directe vragen naar statiegeld en teruggave. Hoofdstuk 6 beschrijft de resultaten van de vignettenstudie. In de eerste bijlage staat de gebruikte vragenlijst, in de tweede de factoren van de CASI-regressieanalyse, in de derde de onderzoeksverantwoording, in de vierde de gemiddelde inleverintentie binnen de vignettenstudie en in de vijfde bijlage de effecten van de aspecten in de vignettenstudie naar frequentie flesgebruik.

3 Huidig inlevergedrag en gedragsbepalers

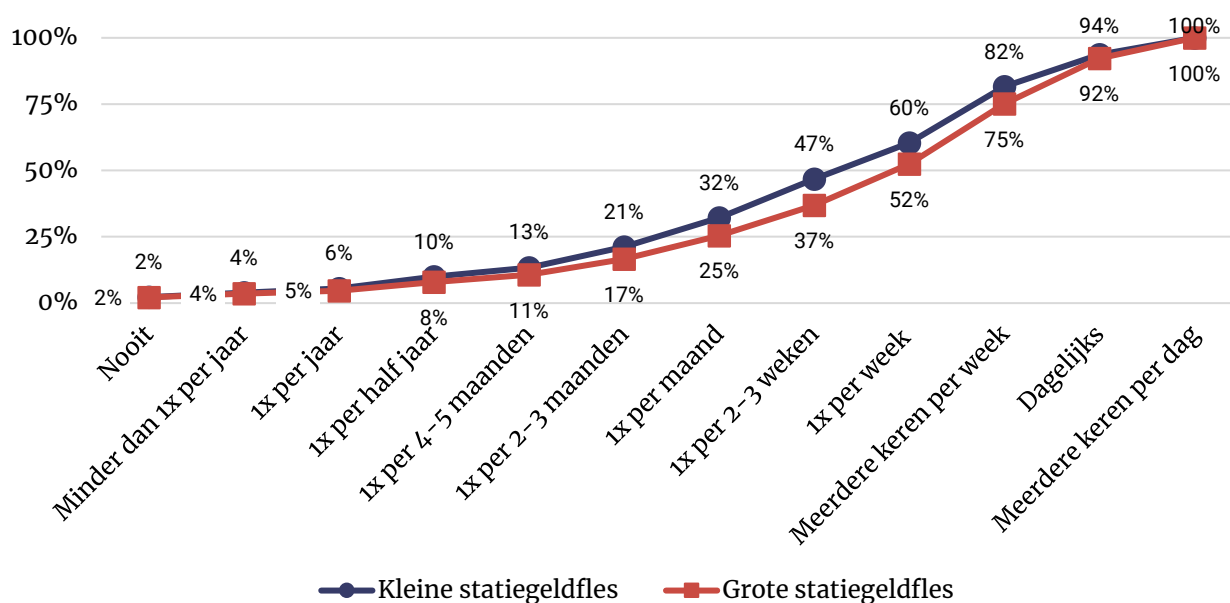
3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we eerst naar het huidig inlevergedrag (paragraaf 3.2). Hoeveel statiegeldflessen gebruikt men en hoeveel levert men daarvan in? Aan de hand van de gedragsbepalers uit het CASI-model⁹ bespreken we factoren die inlevergedrag beïnvloeden in paragraaf 3.3.

3.2 Gerapporteerd inlevergedrag

Ruim de helft van de Nederlanders die afgelopen jaar statiegeldflessen gebruikten, zegt eens per 2-3 weken of vaker een kleine (68%) of grote statiegeldfles (75%) te gebruiken (Figuur 3.1).

Figuur 3.1 - Hoe vaak gebruik jij één of meerdere van deze producten? (gesteld aan mensen die minimaal in de afgelopen 12 maanden statiegeldflessen gebruiken; n=5.985)

Jongeren meest frequente gebruiker statiegeldflessen

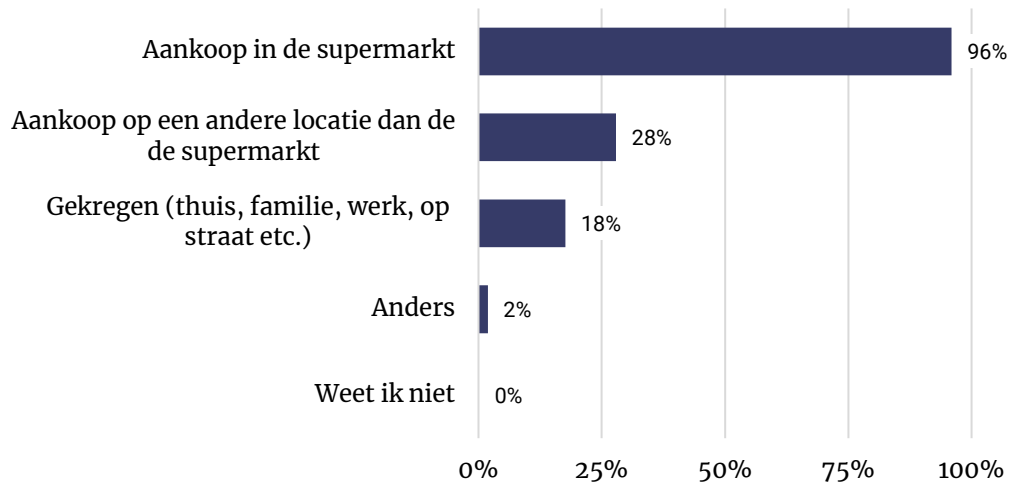
Jongeren van 12 t/m 18 jaar maken naar eigen zeggen het vaakst gebruik van kleine statiegeldflessen: 18 procent gebruikt ze dagelijks en 45 procent meerdere keren per week. Daarna zijn 19 t/m 30-jarigen de meest frequente gebruikers. De oudste leeftijdsgroepen zeggen minder statiegeldflessen te gebruiken: drie op de tien 70-plussers zeggen minder dan eens per maand kleine flessen te gebruiken. Bij grote flessen valt op dat er bij Nederlanders boven de 30 jaar meer dagelijkse gebruikers zijn (22% tot 27% per leeftijdsgroep) dan onder 12 tot en met 18-jarigen (17%) en 19 tot en met 30-jarigen (16%).

⁹ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/02/01/communicatie-activatie-strategie-instrument-casi>. Zie ook paragraaf 3.3.

Nederlanders die (zeer) sterk stedelijk wonen, zeggen vooral de kleine statiegeldfles wat vaker te gebruiken dan wie niet stedelijk woont. Een vijfde van wie sterk stedelijk woont (20%), gebruikt dagelijks een kleine fles, terwijl dat voor 16 procent geldt voor de Nederlanders die niet stedelijk wonen.

De meeste Nederlanders (96%) kopen hun statiegeldflessen in de supermarkt (Figuur 3.2).

Figuur 3.2 – Hoe kom je aan de plastic statiegeldflessen die je gebruikt? (n=5.985) (meerdere antwoorden mogelijk)

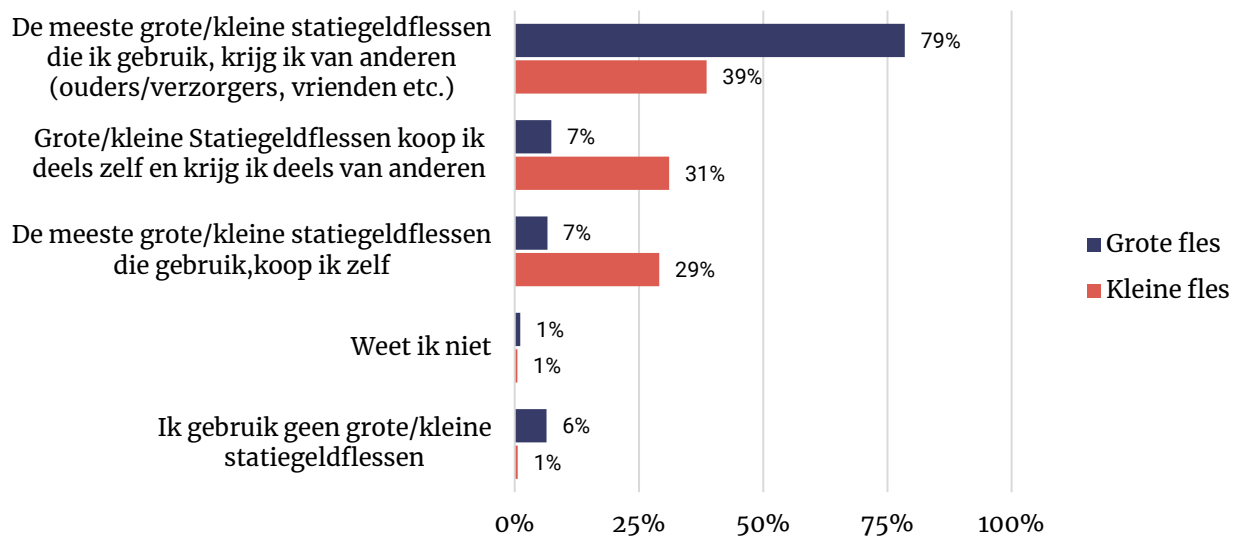
Jongeren krijgen vaak statiegeldflessen van anderen

Zes op de tien (58%) jongeren van 12 t/m 18 jaar krijgen statiegeldflessen van anderen. Dat is meer dan bij alle andere leeftijdsgroepen. 70-plussers doen relatief weinig fles aankopen op andere locaties dan de supermarkt.

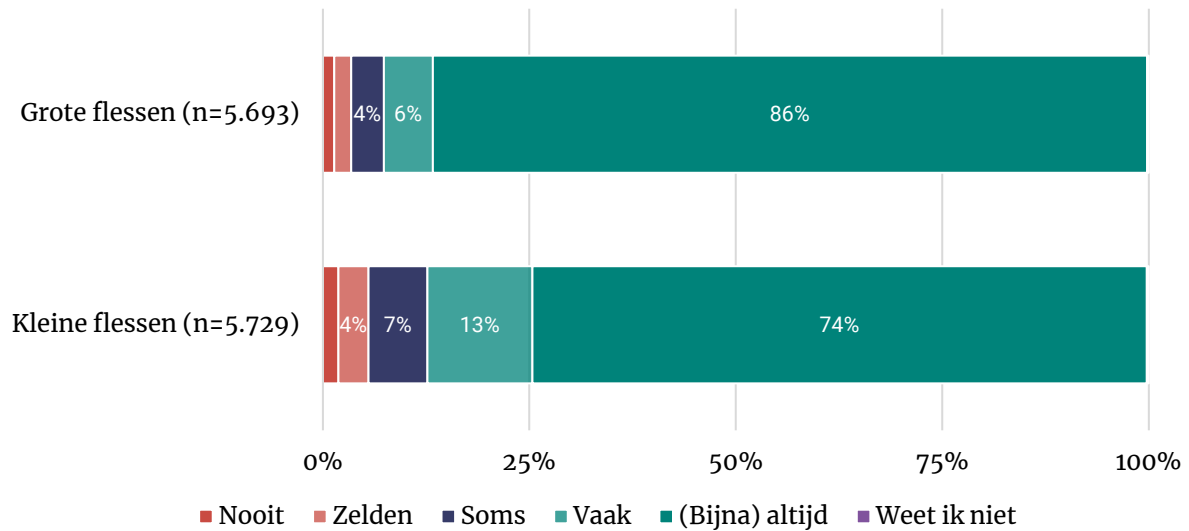
Jongeren die wel eens statiegeldflessen krijgen, krijgen die voornamelijk van ouders/verzorgers, vrienden, etc. Dit geldt vooral voor de grote fles (79%) en in mindere mate voor de kleine fles (39%). Voor kleine flessen is er een verdeeld herkomstbeeld; een derde van de jongeren koopt ze deels zelf en krijgt ze deels van anderen (31%) en een derde koopt de meeste kleine flessen zelf (29%) (Figuur 3.3).

Figuur 3.3 – Je geeft aan dat je ook wel eens statiegeldflessen van anderen krijgt. Wat geldt voor jou? (gesteld aan jongeren (12-18 jaar) die ook statiegeldflessen van anderen krijgen; n=675)

Een grote meerderheid van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, zegt de flessen (bijna) altijd ook in te leveren (Figuur 3.4). Voor grote flessen zegt 86 procent ze (bijna) altijd in te leveren, tien procent zegt dit soms tot vaak te doen. Driekwart zegt de kleine flessen (bijna) altijd in te leveren (74%).

Figuur 3.4 – Hoe vaak lever je statiegeldflessen in als je deze hebt gebruikt? (gesteld voor het type fles dat men gebruikt)

12 t/m 18-jarigen laten flessen vaak door anderen inleveren

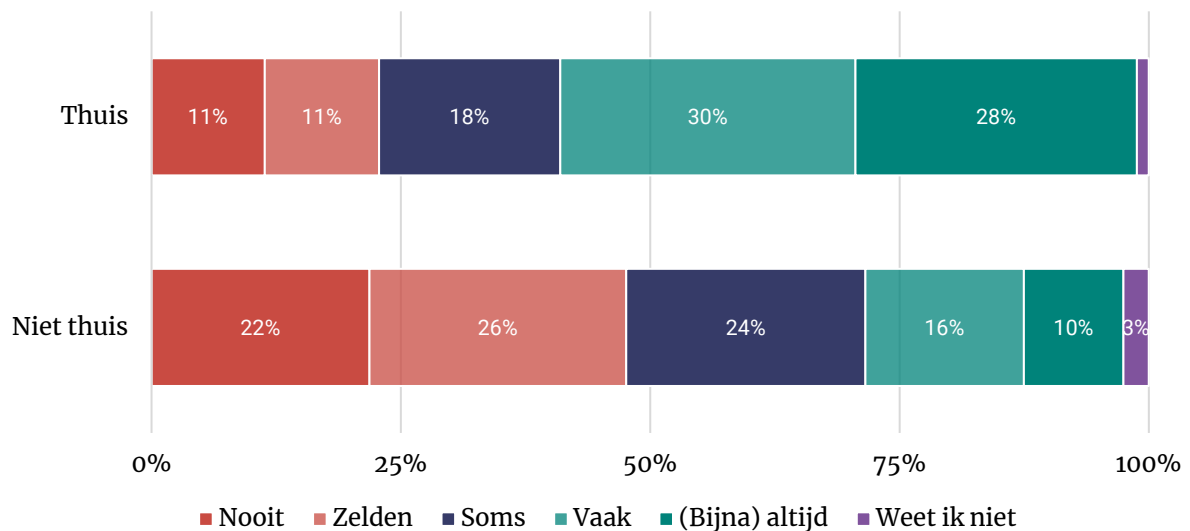

In de (zeer) sterk stedelijke gebieden levert men kleine statiegeldflessen naar eigen zeggen in mindere mate vaak tot (bijna) altijd in (85%) dan in matig stedelijke (92%) en weinig stedelijke gebieden (90%).

In de leeftijdsgroep van 12 t/m 18 jaar zegt men minder vaak grote en kleine flessen in te leveren. Bij beide flestypen zeggen drie op de tien 12 t/m 18-jarigen ze nooit, zelden of soms in te leveren. Twee derde van de jongeren die de flessen niet inleveren, zeggen dat anderen dit voor hen doen (Figuur 3.6).

Er is een verschil te zien tussen de locaties waar Nederlanders een statiegeldfles gebruiken, en de mate waarin zij hun fles inleveren (Figuur 3.5). Nederlanders die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren, doen dat met name niet wanneer ze ergens anders dan thuis zijn. Van de ‘niet-altijd-inleveraars’ zeggen zes op de tien (58%) de flessen in de thuissituatie vaak tot (bijna) altijd in te leveren. Terwijl Nederlanders die niet altijd alle flessen inleveren, dit in een kwart (26%) van de situaties buitenhuis vaak of (bijna) altijd zeggen te doen. Het aandeel dat de fles nooit zegt in te leveren, is buitenshuis dubbel zo groot (22%) als thuis (11%).

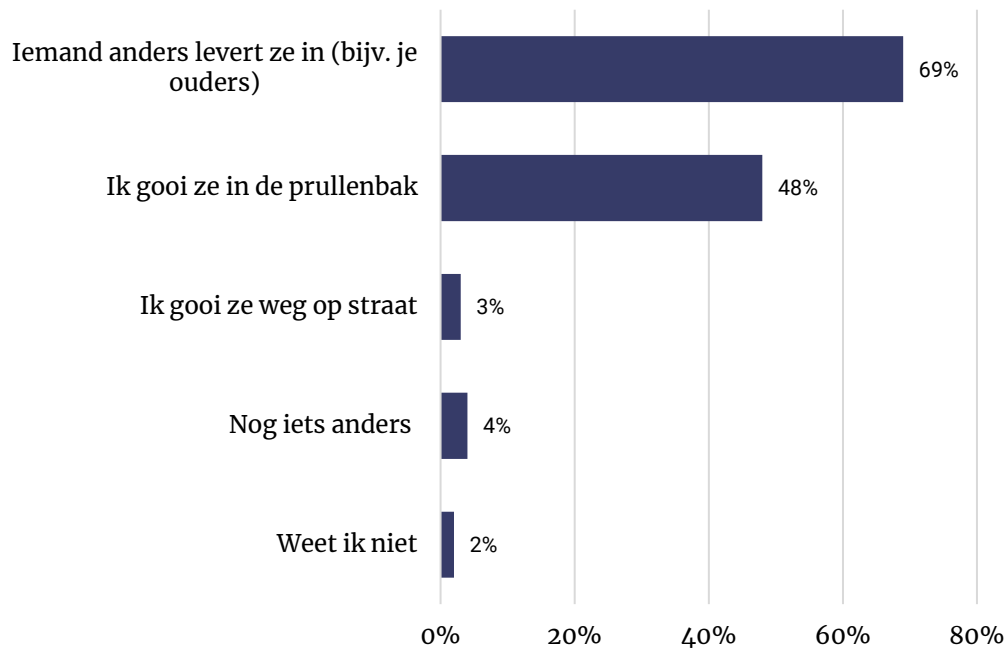
Figuur 3.5 – Je geeft aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Verschilt dat per situatie? Hoe vaak lever je in de volgende situaties je statiegeldflessen in? (gesteld aan mensen die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren; n=906)

Twee derde (69%) van de jongeren die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren, zeggen dat anderen (zoals hun ouders) dit voor hen doen (Figuur 3.6). De helft (48%) gooit de flessen in de prullenbak. Ook is er een kleinere groep van drie procent van de jongeren die de flessen weggooit op straat.

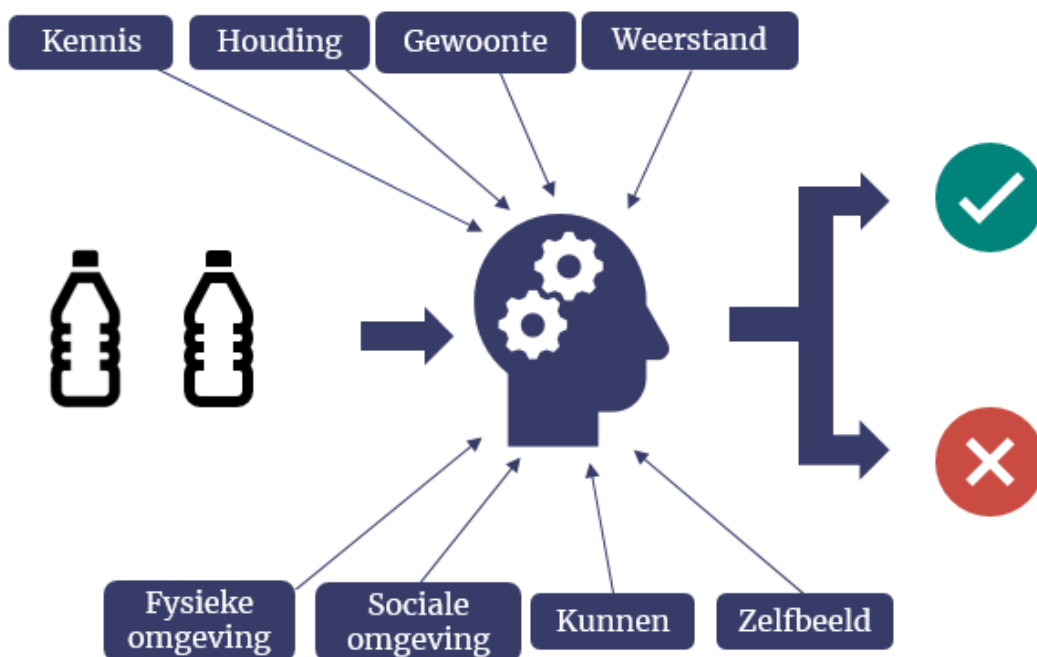
Figuur 3.6 – Je geeft aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Wat gebeurt er met die flessen? (gesteld aan jongeren (12-18) die niet altijd hun statiegeldflessen inleveren; n=437) (meerdere antwoorden mogelijk)

3.3 Uitkomsten per gedragsbepaler

We bespreken in deze paragraaf de acht gedragsbepalers van inlevergedrag (zie Figuur 3.7).

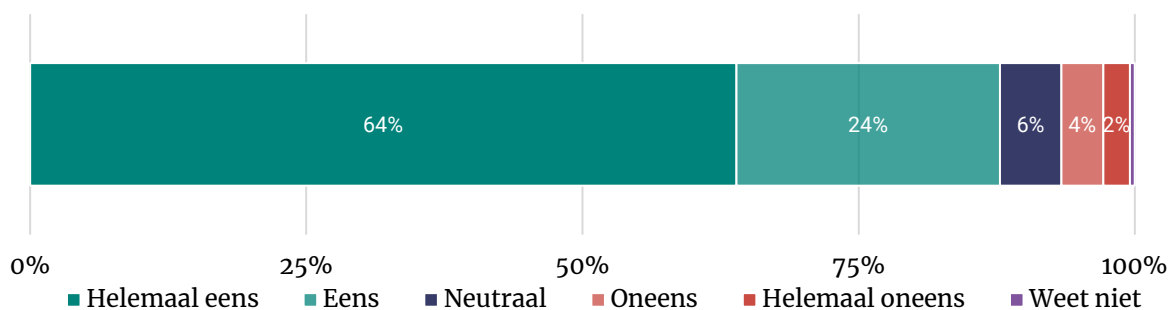
Figuur 3.7 – Schematische weergave van het CASI-model van gedragsbepalers

3.3.1 Automatische reacties (gewoonte)

Voor een ruime meerderheid van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, is het inleveren van de flessen volgens hen een gewoonte (88%) (Figuur 3.8). Voor zes procent is het inleveren nog (helemaal) geen gewoonte.

Figuur 3.8 – Het inleveren van plastic statiegeldflessen is voor mij een gewoonte. (n=5.985)

Gewoontegedrag meer ingesleten bij ouderen

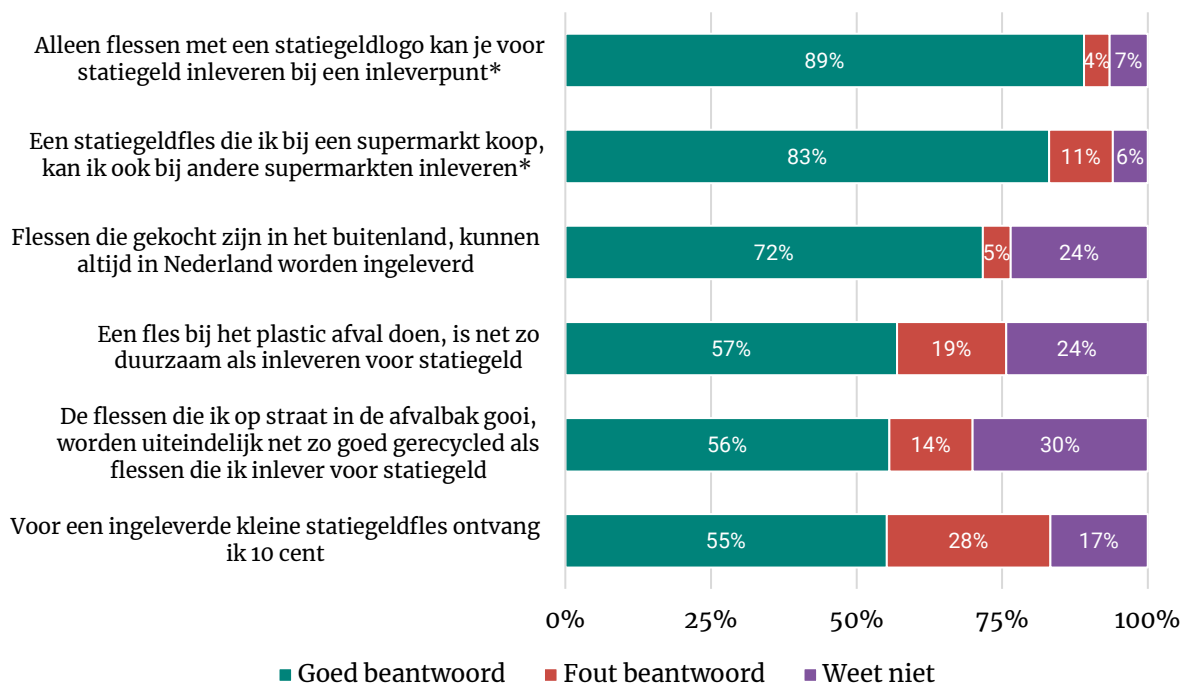

Voor Nederlanders ouder dan 50 jaar is het inleveren van flessen het vaakst een gewoonte: 93 procent is het (helemaal) eens met de stelling. Voor 12 t/m 18-jarigen is het inleveren van flessen minder vaak gewoontegedrag. Zeven op de tien (71%) 12 t/m 18-jarigen ervaren dit wel zo, maar voor 14 procent is het (zeker) nog geen gewoonte.

3.3.2 Kennis

Het kennisniveau over statiegeldflessen vertoont een aantal hiaten. Het statiegeldbedrag voor kleine flessen is bijvoorbeeld niet bij iedereen goed bekend: een kwart (28%) denkt ten onrechte dat dit 10 cent is. De (incorrecte) gedachte dat flessen in de afvalbak uiteindelijk net zo goed gerecycled worden als flessen die men inlevert voor statiegeld (56%) en dat het inleveren van statiegeldflessen bij het plasticafval net zo duurzaam is als inleveren voor statiegeld (57%), leeft bij net iets meer dan de helft van de Nederlanders (Figuur 3.9). Bij vragen over de duurzaamheidsaspecten geven redelijk wat gebruikers (24%-30%) aan het niet te weten.

Figuur 3.9 – Wat weet je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? Hierna krijg je verschillende uitspraken te zien. Geef voor iedere uitspraak aan of dit volgens jou waar of niet waar is. Kies ‘weet ik niet’ als je het niet of niet zeker weet. (n=5.985)

Uitspraken die waar zijn, zijn aangegeven met een *.

Nederlanders boven de 50 scoren minder op de kennisvragen

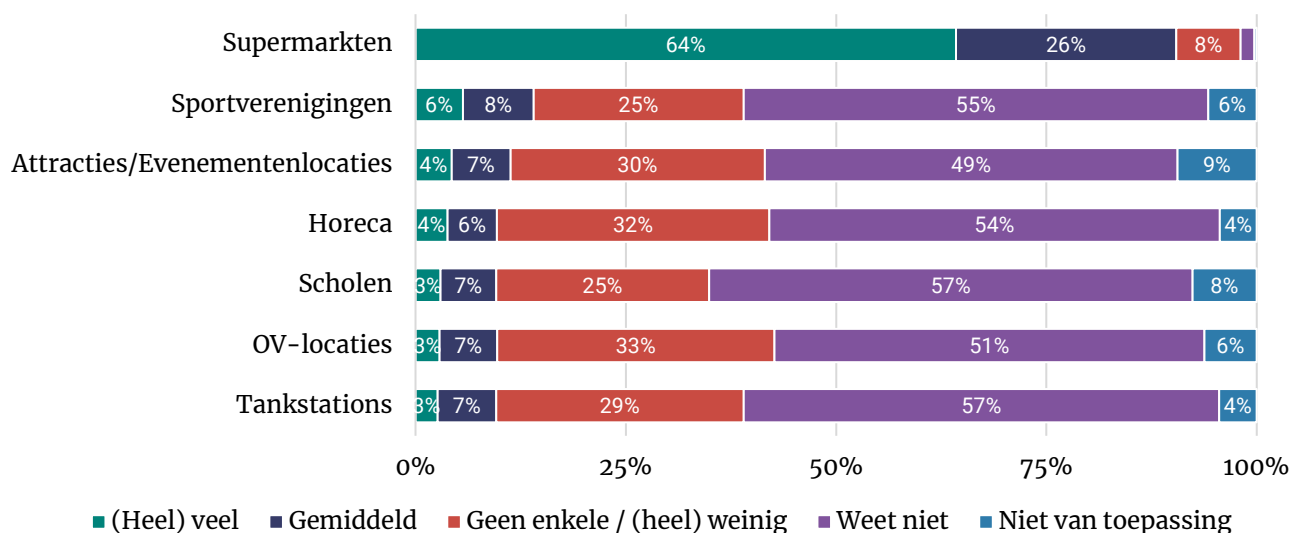
50-plussers – en in het bijzonder 70-plussers – geven minder vaak dan jongere Nederlanders de juiste antwoorden op de kennisvragen. De leeftijdsgroep 19-30 jaar scoort het ‘best’ op de kennistoets gevolgd door de groep 31-50 jaar.

3.3.3 Fysieke omgeving

Voorzieningen in de fysieke omgeving

Gevraagd naar locaties in de eigen omgeving waar men statiegeldflessen kan inleveren, noemt men vooral supermarkten: die zijn er (heel) veel (64%) of gemiddeld (26%). Acht procent geeft aan geen enkele/heel weinig supermarkten in de eigen omgeving te hebben waar je statiegeldflessen kunt inleveren (Figuur 3.10). Van andere locaties zoals sportverenigingen, evenementenlocaties en horeca is minimaal voor de helft van de Nederlanders onbekend of men daar statiegeldflessen kan inleveren.

Figuur 3.10 – Zijn er in jouw omgeving plekken waar je je statiegeldflessen in kunt leveren? (n=5.985)

50-plussers rapporteren minder vaak (heel) veel supermarkten met inleverpunten

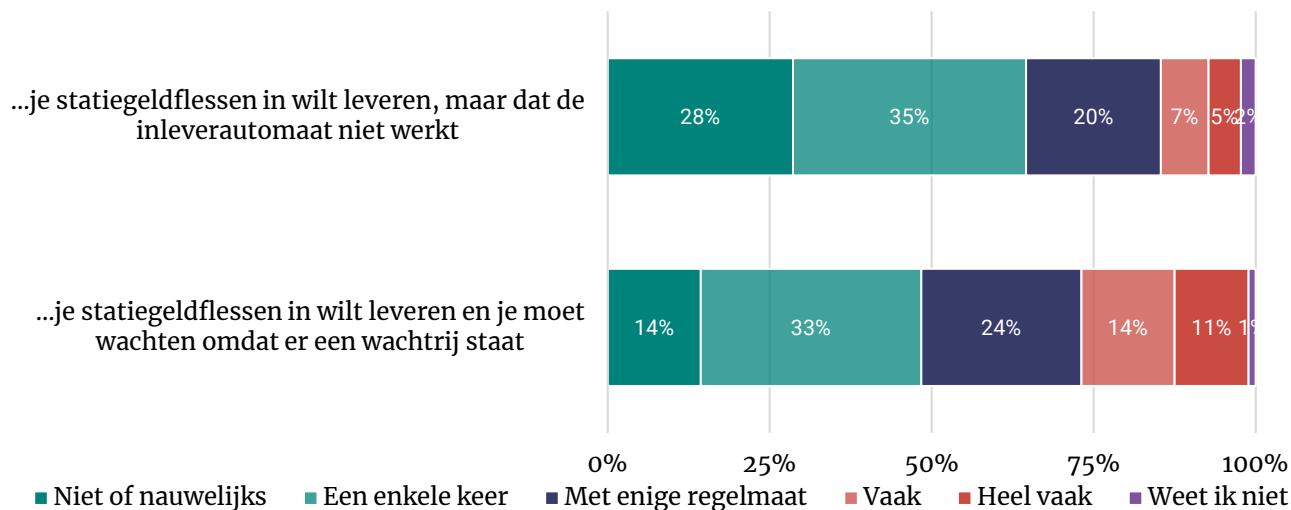
Van de Nederlanders ouder dan 50 jaar vindt 57 procent dat er (heel) veel supermarkten in de omgeving zijn met de mogelijkheid om statiegeldflessen in te leveren. Van de Nederlanders onder de 50 jaar ervaren zeven op de tien een grote aanwezigheid van supermarkten met leverpunten.

Belemmeringen in de fysieke omgeving

Een vijfde (20%) van de Nederlanders zegt dat ze met enige regelmaat te maken hebben met defecte automaten bij het inleveren van flessen (Figuur 3.11). Voor 12 procent is dit (heel) vaak.

Een kwart van de Nederlanders zegt met enige regelmaat te moeten wachten in een rij om hun flessen in te leveren (24%). Net zoveel Nederlanders zeggen dat ze (heel) vaak moeten wachten in een wachtrij als ze flessen inleveren (25%).

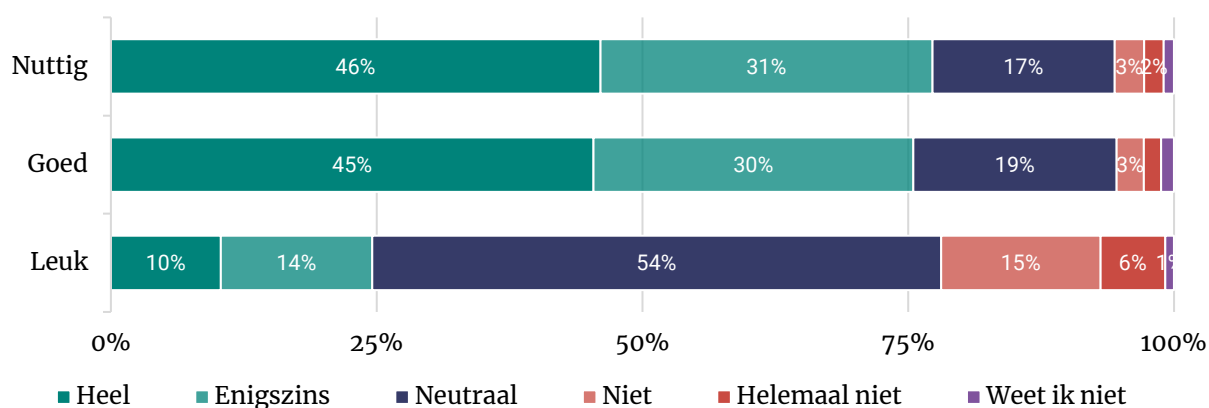
Figuur 3.11 – Hoe vaak komt het voor dat...? (n=5.985)

3.3.4 Houding

Driekwart van de Nederlanders die statiegeldflessen gebruiken, zegt dat ze het inleveren van de flessen zowel nuttig (77%), als goed (75%) vindt (Figuur 3.12). Een klein aandeel is het hier (helemaal) niet mee eens (5% (helemaal) niet nuttig; 4% (helemaal) niet goed). Een meerderheid staat neutraal tegenover de stelling dat het inleveren van plastic statiegeldflessen leuk is (54%).

Figuur 3.12 – Wat vind je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? (n=5.985)

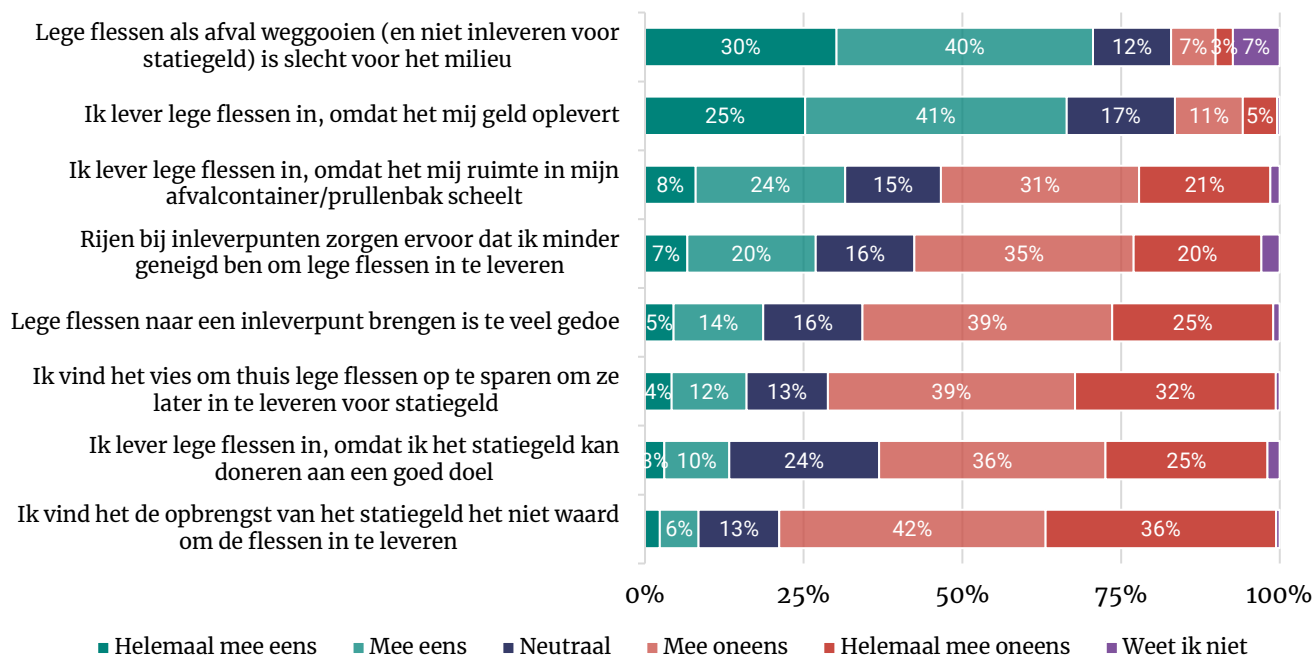
Jongeren hebben vaker positief en negatief gevoel bij inleveren

Nederlanders van 50 jaar en ouder onderschrijven vaker het nut van inleveren dan anderen en vinden het vaker goed dat dit gebeurt. Jongeren van 12 t/m 18 jaar zijn relatief minder neutraal over of het leuk is om statiegeldflessen in te leveren. Vaker dan anderen vinden zij het leuk én tegelijkertijd vinden zij het ook vaker dan anderen niet leuk.

Zeven op de tien Nederlanders (70%) zijn het (helemaal) eens met de stelling dat het slecht is voor het milieu als ze lege flessen als afval weggooien (Figuur 3.13). Een vergelijkbaar aandeel levert lege flessen in, omdat het hen geld oplevert (66%). Het vaakst zijn Nederlanders het (helemaal) oneens met de uitspraak dat de opbrengst van het statiegeld het niet waard is om flessen in te leveren (78%). Over de gehele linie onderschrijft een meerderheid de voordelen van inleveren en ervaart een minderheid de nadelen.

Figuur 3.13 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Nederlanders onder de 30 zien vaker redenen om flessen niet in te leveren

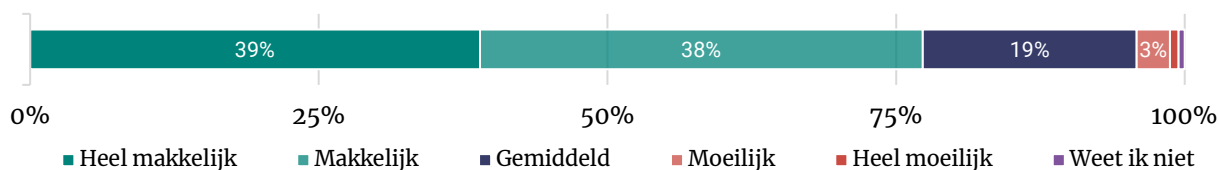
Nederlanders van 12 t/m 30 jaar ervaren meer dan oudere Nederlanders redenen om flessen niet in te leveren. Zo zorgen rijen voor hen meer dan voor anderen voor de neiging om flessen niet in te leveren. Ook vinden ze het inleveren vaker veel gedoe. Daarentegen is het terugkrijgen van statiegeld relatief vaak een reden voor Nederlanders onder de 30 jaar om flessen wel in te leveren. Tegelijkertijd vindt ongeveer 15 procent van de 12-30-jarigen de opbrengsten het niet waard om de flessen in te leveren. Dat is bijna dubbel zoveel als bij alle Nederlanders (8%).

3.3.5 Kunnen

Voor een grote meerderheid van de Nederlanders is het (heel) makkelijk om lege statiegeldflessen in te leveren (77%) (Figuur 3.14).

Figuur 3.14 – Hoe moeilijk of makkelijk is het voor jou om lege statiegeldflessen in te leveren? (n=5.985)

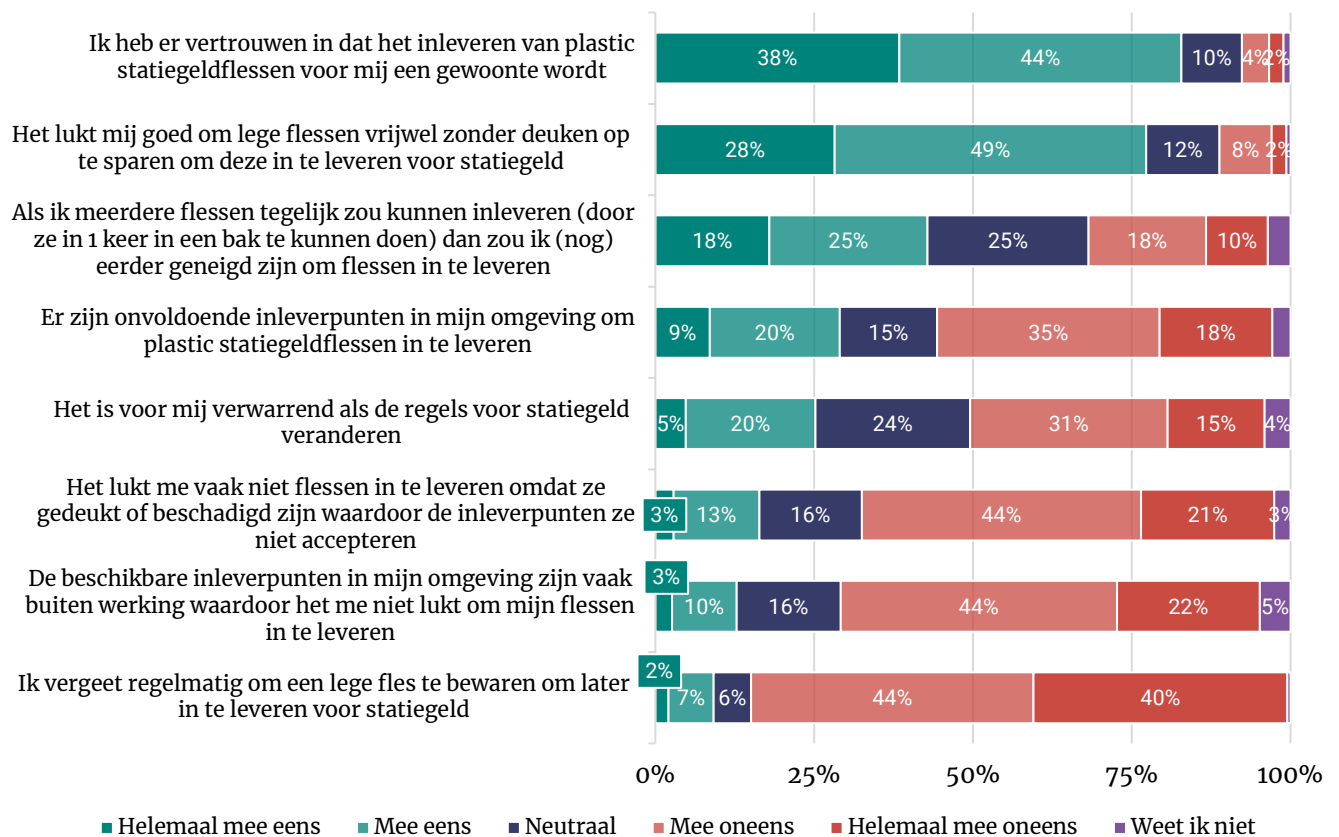
Inleveren is makkelijk voor meeste Nederlanders in alle leeftijdsgroepen

In alle leeftijdsgroepen vindt een ruime meerderheid (70 tot 83% per leeftijdsgroep) het makkelijk om statiegeldflessen in te leveren. Nederlanders van 50 jaar en ouder vinden dit naar verhouding het vaakst (heel) gemakkelijk.

Acht op de tien Nederlanders (83%) hebben er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen een gewoonte wordt (Figuur 3.15). Een vergelijkbaar aandeel van 77 procent zegt dat het goed lukt om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen, om deze in te leveren voor statiegeld. Daarnaast zegt 29 procent dat er onvoldoende inleverpunten in hun omgeving zijn om flessen in te leveren. Gebrek aan werkende inleverpunten en het vergeten om flessen in te leveren, zijn in beperkte mate redenen om statiegeldflessen niet in te leveren.

Figuur 3.15 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Jongeren lukt het relatief vaak niet om flessen onbeschadigd in te leveren

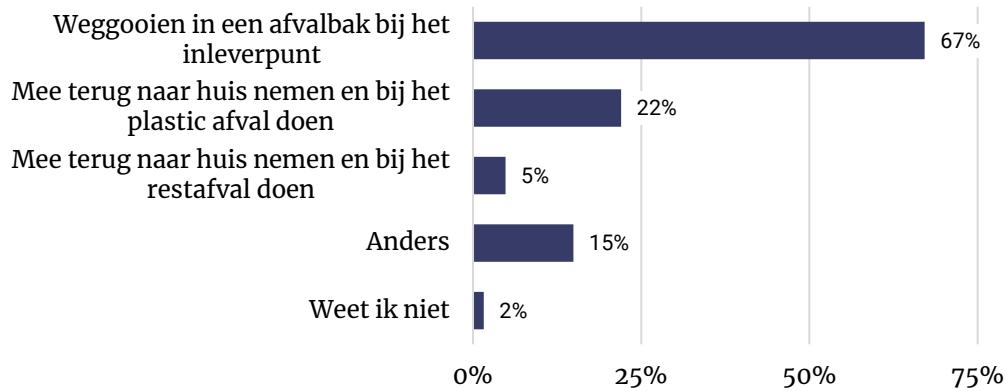

12 t/m 18-jarigen ervaren vaker obstakels bij het inleveren van statiegeldflessen dan anderen. Zo lukt het hen – meer dan oudere Nederlanders – niet altijd om de flessen onbeschadigd in te leveren waardoor de inleverautomaat ze niet accepteert. Ook vergeten ze vaker om een statiegeldfles in te leveren. Naar verhouding ervaren 50-plussers minder drempels. Ze vinden vaker dan jongere Nederlanders dat er voldoende inleverautomaten zijn en het maakt voor hen minder uit of ze meerdere flessen in één keer in kunnen leveren of niet.

Twee derde van de Nederlanders die het niet altijd lukt om flessen onbeschadigd in te leveren, gooit die gedeukte/beschadigde flessen weg in een afvalbak bij het inleverpunt (67%) (Figuur 3.16). Nederlanders boven de 70 jaar nemen de flessen relatief vaak weer mee naar huis (36%).

Figuur 3.16 – Je geeft aan dat het niet altijd lukt om je flessen in te leveren, omdat ze gedeukt of beschadigd zijn en het inleverpunt ze daarom niet accepteert.

**Wat doe je met gedeukte/beschadigde flessen die niet geaccepteerd worden?
(meerdere antwoorden mogelijk)
(gesteld aan mensen bij wie het niet altijd lukt om flessen onbeschadigd in te leveren; n=927)¹⁰**

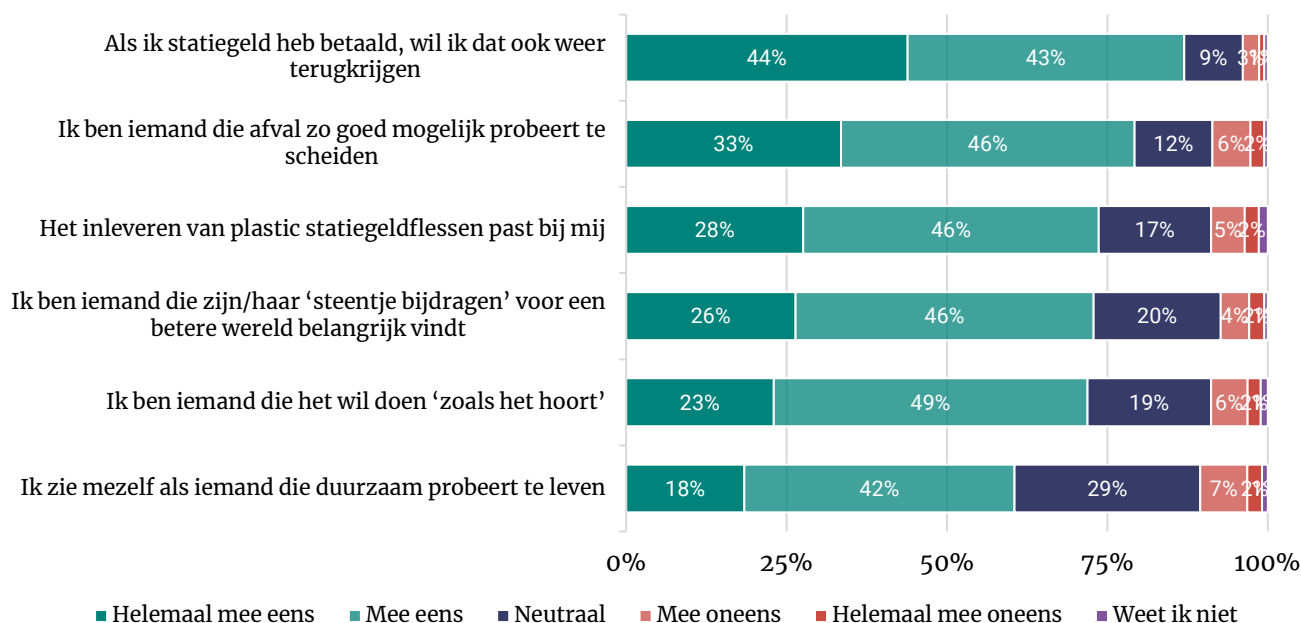
---

¹⁰ Bij de presentatie van dit resultaat is geen rekening gehouden met het inzamelregime dat van kracht is in de gemeente waar de respondent woont.

3.3.6 Zelfbeeld

Bijna negen op de tien Nederlanders zijn het (helemaal) eens met de stelling: als ik statiegeld heb betaald, wil ik dat ook weer terugkrijgen (87%) (Figuur 3.17). Daarnaast ziet een ruime meerderheid zich als iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden (79%), en vindt driekwart dat het inleveren van plastic statiegeldflessen bij hen past (74%).

Figuur 3.17 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Terugkrijgen statiegeld belangrijk voor alle leeftijden

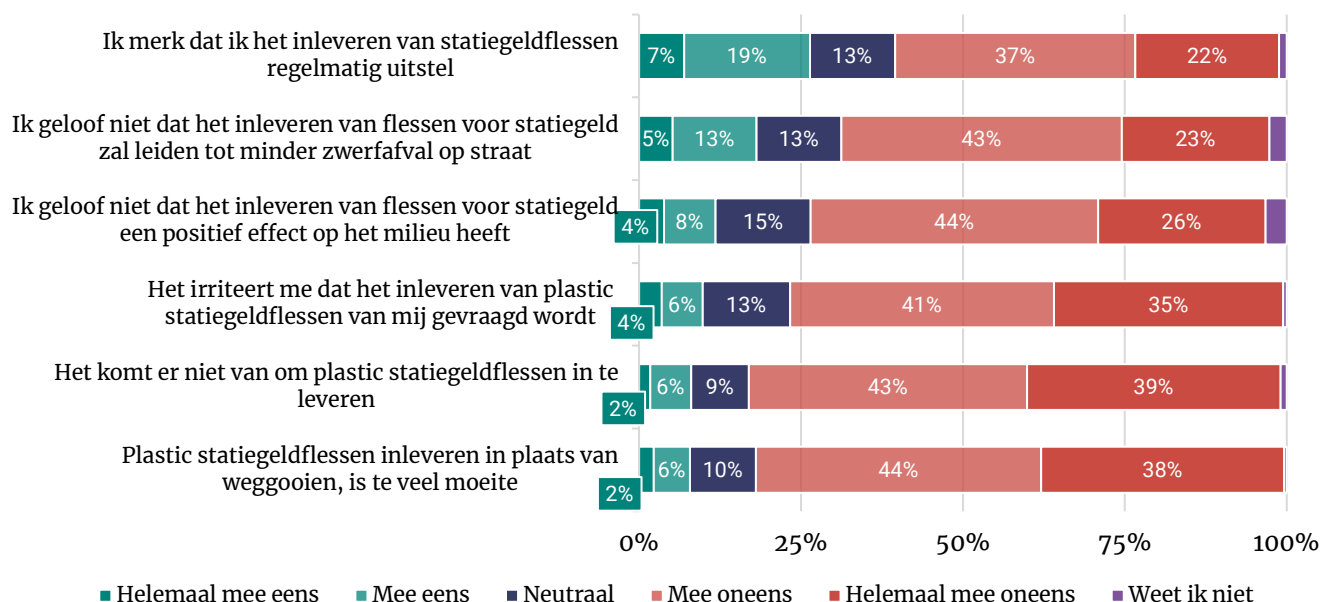

Het terugkrijgen van statiegeld vinden de verschillende leeftijdsgroepen ongeveer even belangrijk. Verder valt op dat 70-plussers – en in mindere mate Nederlanders van 51 tot 70 jaar – het vaker eens zijn met de verschillende uitspraken van de gedragsbepaler *zelfbeeld*. Ze zien zichzelf vaker dan anderen als iemand die afval probeert te scheiden, duurzaam probeert te leven, een steentje bij wil dragen en het wil doen zoals het hoort. Meer dan anderen vinden zij dan ook dat dat het inleveren van flessen iets is dat bij hen past. Jongeren van 12 t/m 18 jaar staan daar juist tegenover en zijn het relatief minder eens met de uitspraken. Nederlanders van 19 tot 50 jaar zitten hier tussenin.

3.3.7 Weerstand

Een kwart van de Nederlanders (26%) zegt het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uit te stellen (Figuur 3.18). Verder is er veel draagvlak voor het inleveren van plastic statiegeldflessen, zo geloven Nederlanders in meerderheid dat het inleveren van statiegeldflessen leidt tot minder zwerfafval op straat en dat het een positief effect heeft op het milieu.

Figuur 3.18 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Minderheid ervaart weerstand, daarbinnen jongeren relatief het meest

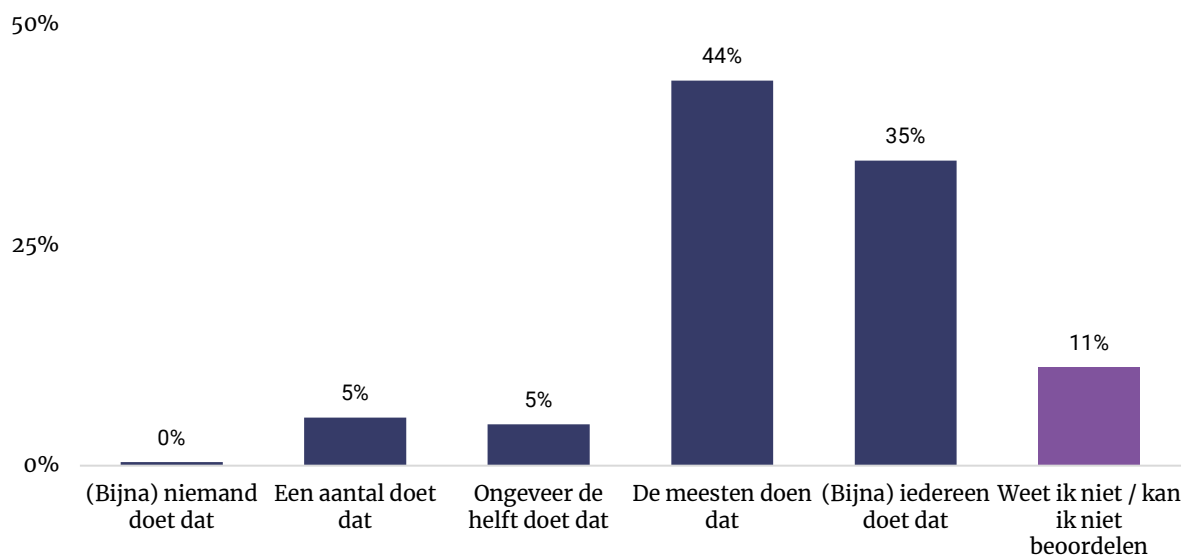

Hoewel in alle leeftijdsgroepen een minderheid weerstand voelt tegen het inleveren van statiegeldflessen, speelt dit meer bij de jongere leeftijdsgroepen. Jongeren van 12 t/m 18 jaar ervaren de meeste weerstand. Het irriteert hen vaker dat het inleveren van flessen van hen gevraagd wordt (aversie in het CASI model). Ze zijn er vaker sceptisch over dat inleveren goed is voor het milieu en leidt tot minder zwerfafval op straat. Ook stellen ze het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uit, of geven ze aan dat het er niet van komt om flessen in te leveren (inertia in het CASI model). Elke oudere leeftijdsgroep ervaart iets minder weerstand, 70-plussers voelen de minste weerstand tegen het inleveren van flessen.

3.3.8 Sociale omgeving

Voor Nederlanders geldt dat de mensen die belangrijk voor hen zijn in meerderheid wel hun statiegeldflessen inleveren (Figuur 3.19). Twee op de vijf Nederlanders (44%) zegt dat de meesten dit doen, 35 procent zegt dat (bijna) iedereen statiegeldflessen inlevert.

Figuur 3.19 – Denk je dat mensen die belangrijk voor je zijn, wel of niet hun plastic statiegeldflessen inleveren? (n=5.985)

19-50 jarigen zien vaker goede voorbeelden in hun omgeving dan andere Nederlanders

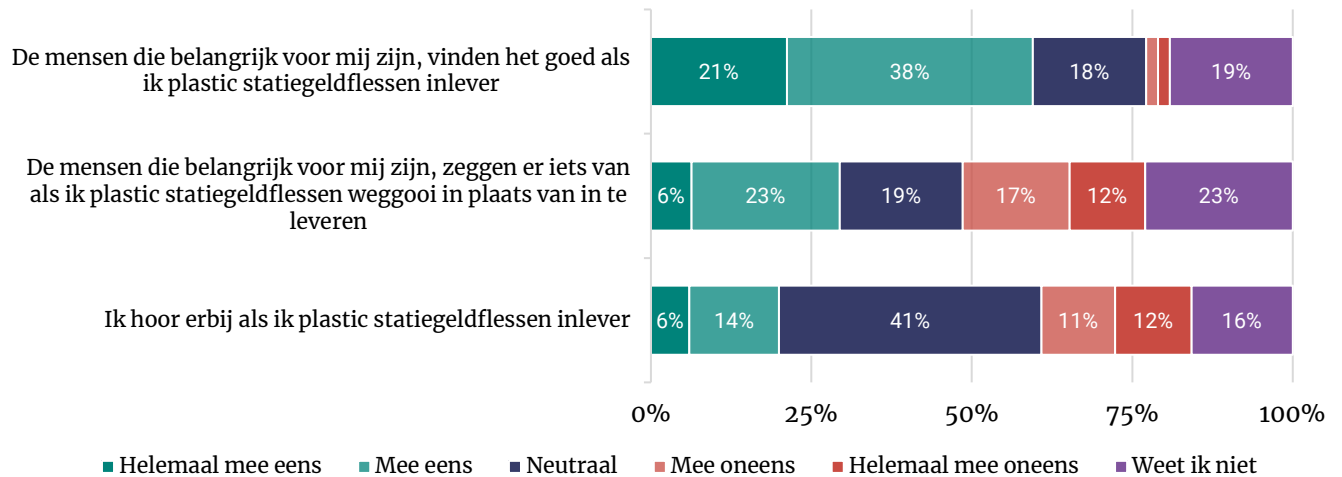

In totaal denkt 79 procent van alle Nederlanders van 12 jaar en ouder dat van de mensen die ze belangrijk vinden, de meesten of iedereen hun statiegeldflessen inleveren. Van de 19-50-jarigen denkt 82 tot 86 procent dit. Oudere Nederlanders zeggen relatief vaak niet te weten of mensen die ze belangrijk vinden hun flessen wel of niet inleveren.

Een meerderheid van de Nederlanders (59%) is het (helemaal) eens met de stelling dat de mensen die belangrijk voor hen zijn, het goed vinden als ze plastic statiegeldflessen inleveren (Figuur 3.20). Het antwoord loopt uiteen bij de vraag of mensen die belangrijk zijn, er iets van zeggen als men plastic statiegeldflessen weggooit in plaats van ze in te leveren: 29 procent is het hier (helemaal) mee eens, tegenover eveneens 29 procent die het hier (helemaal) mee oneens is (en 23 procent die het niet weet).

Figuur 3.20 – Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=5.985)

Jongeren denken meer aangesproken te worden op weggooien

12-18-jarigen en in minder mate 19-30-jarigen denken vaker dan andere Nederlanders dat mensen die ze belangrijk vinden, het goed vinden als ze plastic statiegeldflessen inleveren. Vooral jongeren van 18 jaar en jonger denken ook relatief vaak (51%) dat men ze erop aanspreekt als ze flessen weggooien in plaats van in te leveren. Oudere Nederlanders geven bij deze stellingen meer aan het niet te weten wat anderen zeggen of denken.

4 Invloed gedragsbepalers op inlevergedrag

In dit hoofdstuk gaan we in op de invloed van de CASI-gedragsbepalers op het inlevergedrag voor kleine en grote statiegeldflessen. Hiermee krijgen we inzicht in welke gedragsbepalers een rol spelen bij het vertonen van het gewenste gedrag, het inleveren van statiegeldflessen. We beginnen dit hoofdstuk met een algemene uitleg over de gedragsbepalers en hoe we deze hebben uitgevraagd in de vragenlijst en hebben bewerkt voor de regressieanalyse. In paragraaf 4.2 en 4.3 bespreken we de uitkomsten van de regressieanalyse zelf.

4.1 Analyse toegelicht

Met een factoranalyse onderzochten we welke variabelen het beste bij elkaar passen om de constructen van de gedragsbepalers te meten. Deze stap is gedaan omdat het nodig is om items te groeperen voor de vervolganalyses (zie bijlage 2). Uit de factoranalyses is in sommige gevallen gebleken dat niet alle vragen uit de vragenlijst pasten bij de gedragsbepaler waar ze initieel waren ondergebracht. De lijst met geconstrueerde factoren is te vinden in de bijlage.

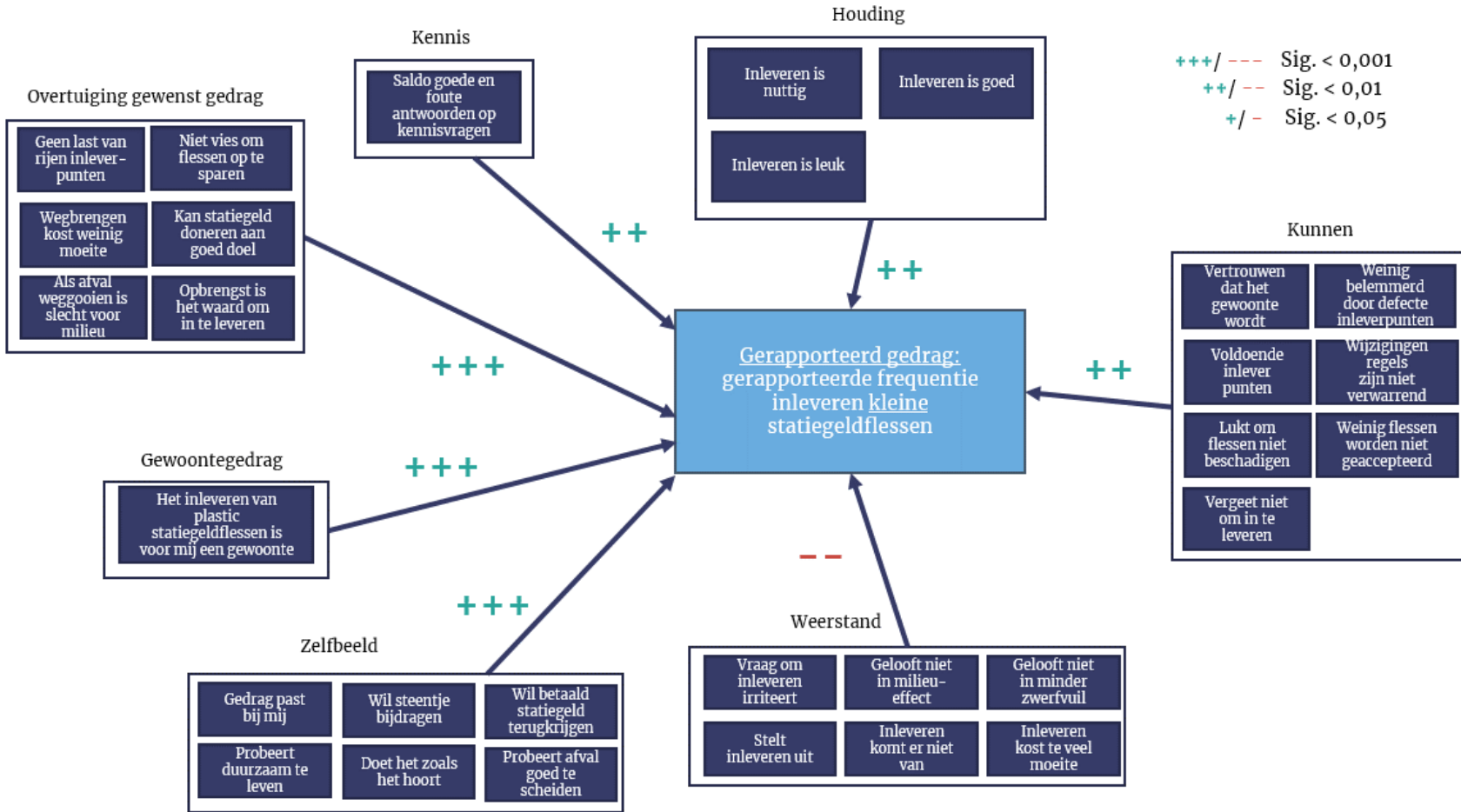
De geconstrueerde factoren zijn gebruikt als input voor een multiple regressieanalyse. Met deze analyse is het mogelijk om binnen een grotere groep gedragsbepalers te bepalen welke gedragsbepalers wel en welke gedragsbepalers niet een significante hoeveelheid variantie voorspellen in het criteriumgedrag: inleveren van kleine en/of grote statiegeldflessen.

4.2 Inlevergedrag kleine flessen

Figuur 4.1 toont de uitkomst van de regressieanalyse voor het inleveren van kleine flessen. De gedragsbepalers die niet significant samenhangen met het inlevergedrag zijn niet weergegeven. Met een plus of min is aangegeven of er een negatief, dan wel positief verband is. Het aantal plusjes of minnetjes geeft de mate van significantie weer.

Uit Figuur 4.1 blijkt dat zes gedragsbepalers positief significant samenhangen met het gerapporteerde inlevergedrag van kleine flessen. De sterkste samenhang is er met de gedragsbepalers zelfbeeld, gewoontegedrag en voor- en nadelen. Een iets minder sterk positief verband is er met kennis, houding en kunnen. Weerstand heeft een negatief verband met het gerapporteerde inlevergedrag. Samen verklaren deze gedragsbepalers voor 36 procent de (variatie in de) gerapporteerde inleverfrequentie.

Figuur 4.1 – Invloed van gedragsbepalers op de gerapporteerde frequentie waarmee men kleine statiegeldflessen inlevert¹¹.

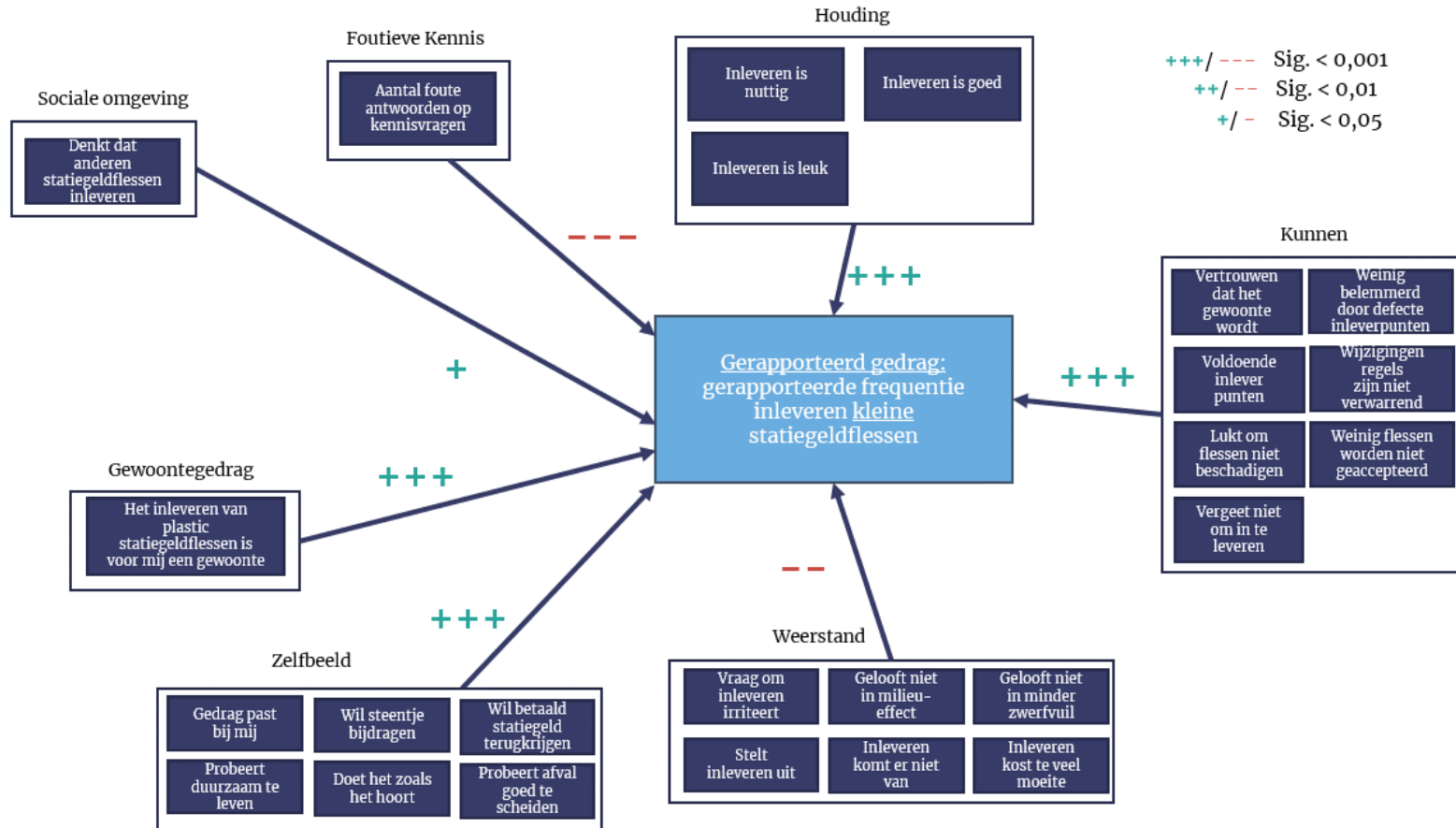
¹¹ Verklaarde variantie (Adjusted R²): 36%. Bovenstaande elementen van de gedragsbepalers verklaren 36% van de (variatie in de) gerapporteerde frequentie voor het inleveren van kleine statiegeldflessen op dit moment.

4.3 Inlevergedrag grote flessen

Figuur 4.2 toont de uitkomst van de regressieanalyse voor het inleveren van grote flessen. De gedragsbepalers die niet significant samenhangen met het inlevergedrag zijn niet weergegeven. Met een plus of min is aangegeven of er een negatief dan wel positief verband is. Het aantal plusjes of minnetjes geeft de mate van significantie weer.

Uit blijkt dat vijf gedragsbepalers positief significant samenhangen met het gerapporteerde inlevergedrag van grote flessen. De sterkste samenhang is er met de gedragsbepalers kunnen, houding, gewoontegedrag en zelfbeeld. Een minder sterk positief verband is er met sociale omgeving. Gebrek aan kennis en weerstand hebben een negatief verband met het gerapporteerde inlevergedrag. Samen verklaren deze gedragsbepalers voor 29 procent de (variatie in de) gerapporteerde inleverfrequentie.

Figuur 4.2 – Invloed van gedragsbepalers op de gerapporteerde frequentie waarmee men grote statiegeldflessen inlevert.¹²

¹² Verklaarde variantie (Adjusted R²): 29%. Bovenstaande elementen van de gedragsbepalers verklaren 29% van de (variatie in de) gerapporteerde frequentie voor het inleveren van grote statiegeldflessen op dit moment.

5 Uitkomsten directe vragen naar statiegeld en teruggave

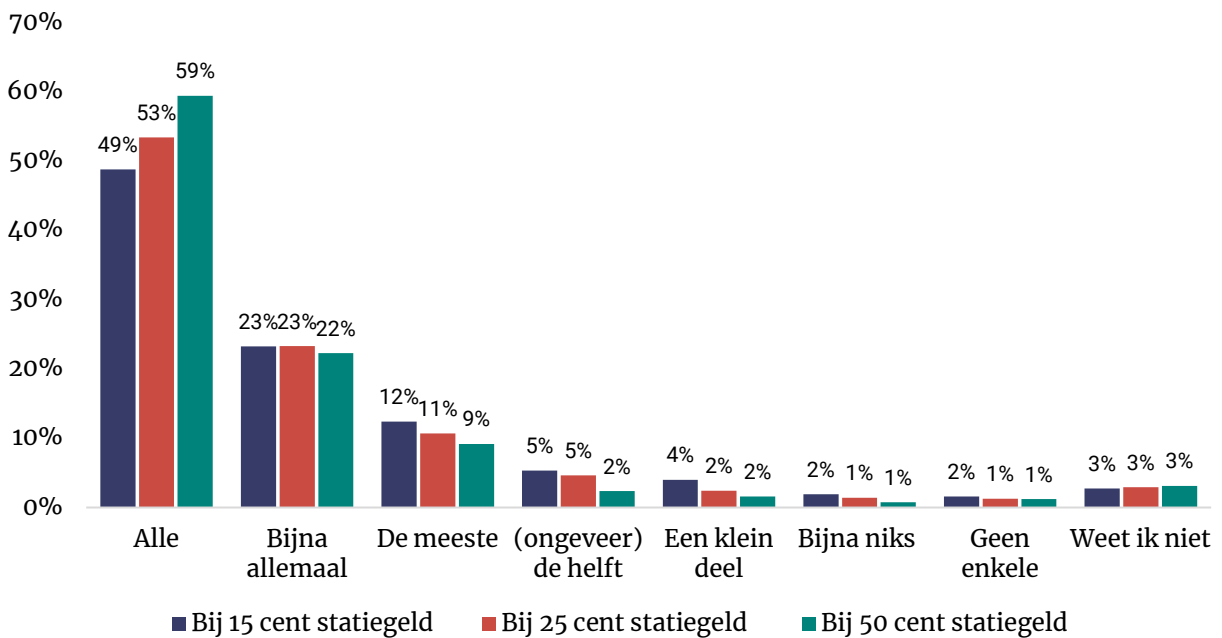
5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk rapporteren we de directe vragen over de effecten van de hoogte van het statiegeld (paragraaf 5.2) en de wijze van teruggave daarvan (paragraaf 5.3) op het door consumenten verwachte inlevergedrag.

5.2 Statiegeld

Bij het huidige statiegeldbedrag van 15 cent voor kleine flessen zegt de helft (49%) van de Nederlanders alle flessen in te leveren (Figuur 5.1). Daarnaast levert een kwart (23%) vrijwel alle kleine flessen in. We vroegen ook welk deel men verwacht in te leveren bij hogere statiegeldbedragen. Bij een statiegeldbedrag van 25 cent verwachten iets meer Nederlanders (53%) alle kleine flessen in te leveren. Bij een statiegeldbedrag van 50 cent verwacht 59 procent dit.

Figuur 5.1 – Welk deel van je kleine gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor kleine flessen? (n=5.985)

Sterkste verhoging inleverintentie bij verhogen statiegeldbedrag bij jongeren

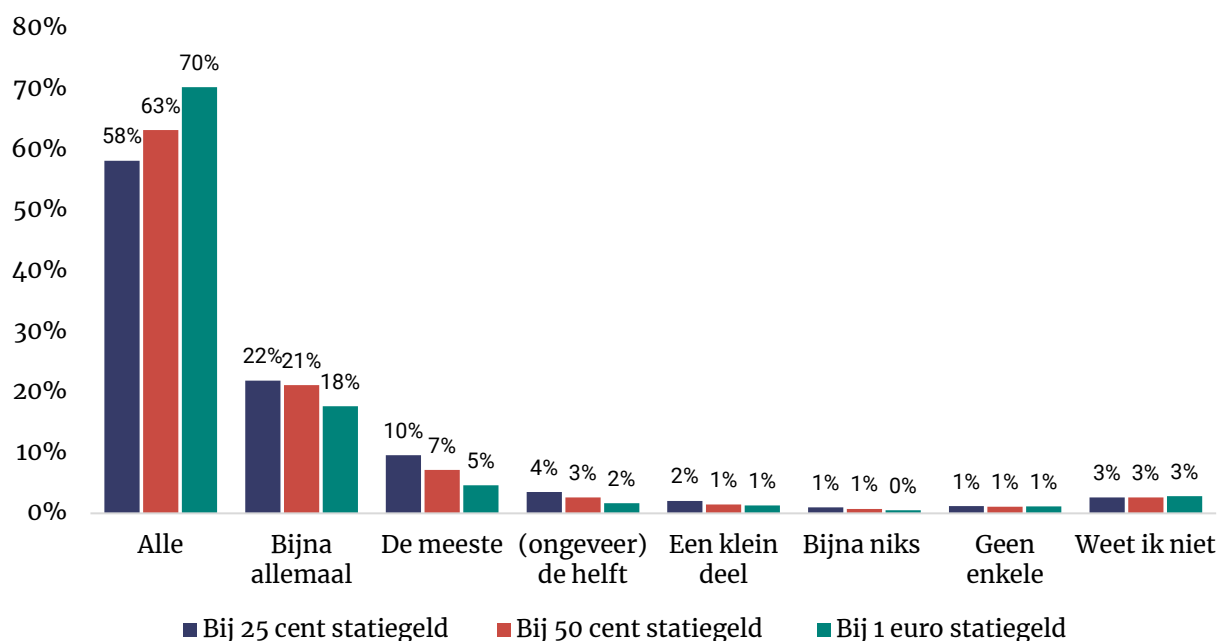

Nederlanders van 50 jaar en ouder hebben bij alle (mogelijke) statiegeldbedragen de hoogste inleverintentie. Van de 50 t/m 70-jarigen zegt 62 procent alle kleine flessen in te leveren bij 15 cent statiegeld en nog eens 21 procent vrijwel alle flessen. Dit is samen 83 procent. Bij Nederlanders ouder dan 70 jaar is dit 87 procent.

Bij 50 cent statiegeld zou dit volgens de eigen inschatting van 50 t/m 70-jarigen en 70-plussers respectievelijk 89 en 90 procent zijn. Bij 12 t/m 18-jarigen stijgt de inleverintentie meer: bij 15 cent statiegeld denkt 51 procent (bijna) alle flessen in te leveren, bij 25 cent is dat 58 procent en bij 50 cent stijgt dat door naar 69 procent.

Zes op de tien Nederlanders (58%) zeggen bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent over het algemeen alle grote flessen in te leveren (Figuur 5.2). Dus iets vaker dan bij de kleine flessen (Figuur 5.1). Wanneer het statiegeldbedrag 50 cent is, verwacht twee derde (63%) alle grote flessen in te leveren. Wanneer het statiegeld 1 euro zou zijn, denkt 70 procent van de Nederlanders alle flessen in te leveren.

Figuur 5.2 – Welk deel van je grote gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor grote flessen? (n=5.985)

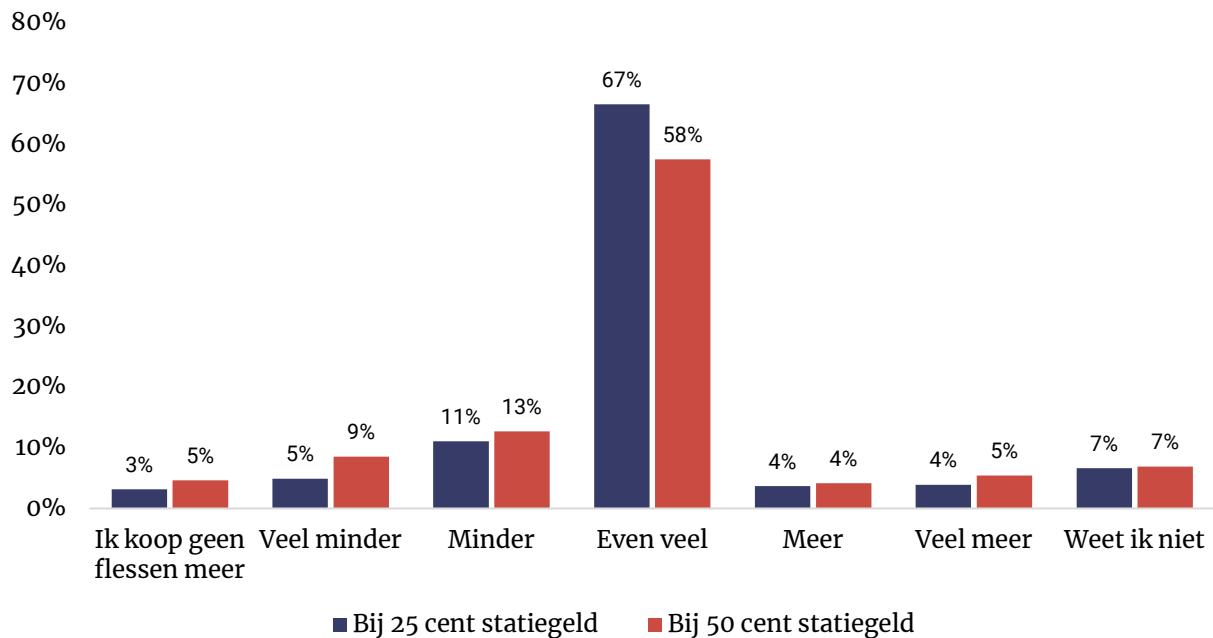
Laagste inleverintentie grote flessen bij jongeren

Van de 50 t/m 70-jarigen denkt 71 procent alle grote flessen in te leveren bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent. Nog eens 18 procent zegt bijna alle flessen in te leveren. Samen is dit 89 procent. Van de 70-plussers levert 91 procent bijna alle of alle flessen in. Oudere Nederlanders hebben daarmee het hoogste inleverpercentage. Een hoger bedrag leidt voor hen naar eigen inschatting nauwelijks nog tot een hoger inleverpercentage. Van de 12 t/m 18-jarigen schat 59 procent bij 25 cent (bijna) alle grote flessen in te leveren. Bij een bedrag van 50 cent denkt 69 procent dat te doen. Vier op de vijf 12 t/m 18-jarigen (78%) verwachten bij een statiegeldbedrag van 1 euro alle flessen in te leveren.

Een mogelijke verhoging van het statiegeld kan ook tot een lagere verkoop van statiegeldflessen leiden. Bij een verhoging van statiegeld op kleine flessen van 15 naar 25 cent, denkt twee derde van de Nederlanders evenveel flessen te blijven kopen (Figuur 5.3). Bij een verhoging van 15 naar 50 cent verwacht 58 procent dat de stijging geen gevolgen heeft op het koopgedrag. Een vijfde (19%) voorziet een vermindering van flessenconsumptie bij een statiegeldverhoging naar 25 cent. Bij een stijging naar 50 cent is dat een kwart (26%).¹³

Figuur 5.3 – Stel: het statiegeld gaat omhoog voor kleine flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder kleine flessen zou kopen? (n=5.985)

Statiegeldverhoging heeft minste effect op geschat koopgedrag kleine flessen bij 50-plussers

Driekwart van de Nederlanders van 50 jaar en ouder denken dat ze net zo veel kleine statiegeldflessen aanschaffen bij een hoger statiegeldbedrag van 25 cent als dat ze momenteel doen. Het effect op de consumptie is sterker bij Nederlanders onder de 50 jaar: ongeveer zes op de tien denken net zoveel flessen te blijven kopen.

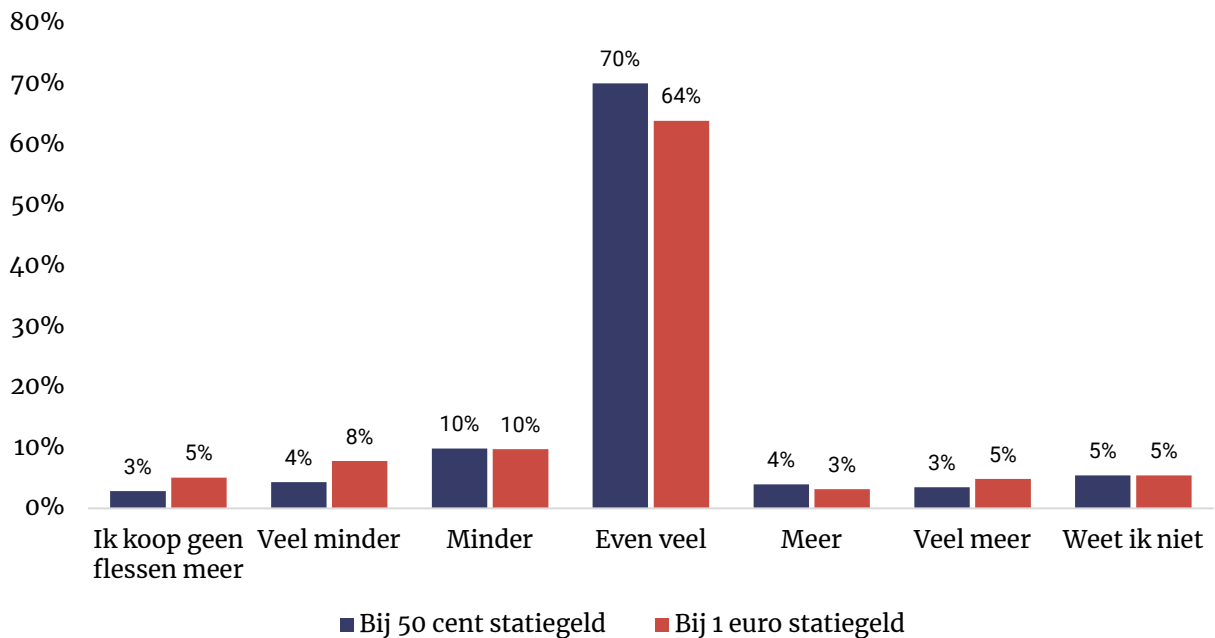
Bij een statiegeldbedrag van 50 cent op kleine flessen, zijn drie groepen te onderscheiden. Van de Nederlanders van 12 tot 30 jaar denken twee op de vijf net zoveel flessen te blijven kopen. Bij Nederlanders van 31 tot 50 is dat de helft en van de 50-plussers denken zeven op de tien dat.

¹³ Vooral een deel van de allerjongsten geeft aan juist meer flessen te gaan kopen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat ze zelf wel inleveren maar het statiegeld vooraf niet zelf niet hebben betaald.

Een hoger statiegeldbedrag op grote flessen heeft op basis van de eigen verwachtingen van Nederlanders minder effect op de consumptie van grote flessen dan die van kleine flessen. Bij een verhoging naar 50 cent, schat 70 procent van de Nederlanders in even veel grote flessen te blijven kopen (Figuur 5.4). Bij een statiegeldverhoging naar 1 euro denkt twee derde (64%) evenveel flessen te kopen als bij het huidige statiegeldbedrag van 25 cent. In totaal denkt 17 en 23 procent bij een statiegeldverhoging naar respectievelijk 50 cent en 1 euro de aankoop van statiegeldflessen te verminderen.

Figuur 5.4 – Stel: het statiegeld gaat omhoog voor grote flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder grote flessen zou kopen? (n=5.985)

Statiegeldbedrag van 1 euro zorgt bij Nederlanders onder de 50 jaar voor een lagere verwachte consumptie

Vier op de vijf Nederlanders van 50 jaar en ouder denken dat ze net zo veel grote statiegeldflessen aanschaffen bij een statiegeldbedrag van 50 cent als bij 25 cent het geval is. In lagere leeftijdsgroepen denken minder Nederlanders net zoveel te blijven consumeren: bij 31-50-jarigen is dat twee derde en bij 12-30-jarigen 55 procent.

Het verschil tussen het verwachte koopgedrag bij 50 cent statiegeld en 1 euro statiegeld is het kleinst bij 50-plussers: 78 procent verwacht bij 1 euro even veel grote flessen te consumeren als ze nu doen. Bij 31-50-jarigen is dit 57%. Bij Nederlanders onder de 30 jaar is het aandeel dat even veel grote flessen denkt te blijven kopen ongeveer 45 procent (12-18 jaar: 43%; 19-30 jaar: 47%).

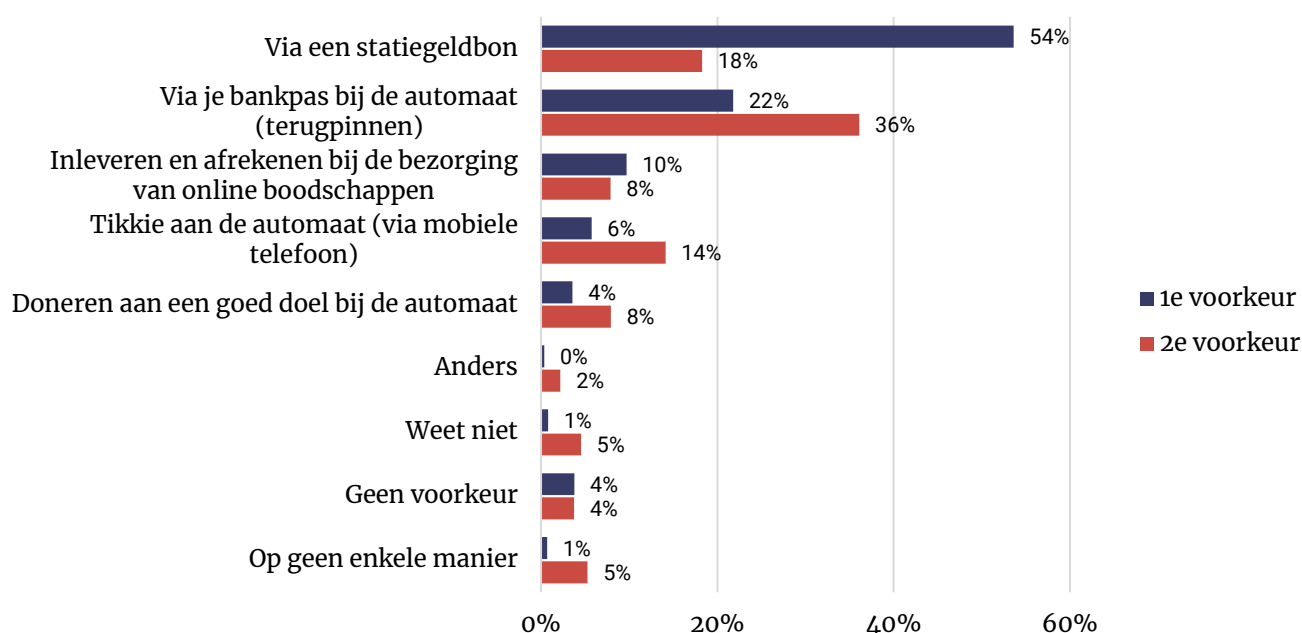
5.3 Wijze van teruggave statiegeld

De statiegeldbon geniet van ruim de helft (54%) van de Nederlanders de eerste voorkeur als terugbetalingswijze voor het statiegeld (Figuur 5.5). Daarna preferereert een kwart (22%) de teruggave via een bankpas bij de statiegeldautomaat.

Teruggave via *Tikkie* bij de statiegeldautomaat – iets dat bij een aantal automaten nu al mogelijk is – is voor zes procent van de Nederlanders de eerste voorkeursoptie.

Een klein deel van de Nederlanders noemt nog een andere optie als eerste (<1%) of tweede voorkeur (2%). Veelal noemt men hierbij het ontvangen van contant geld. Ook zijn er mensen die synoniemen noemen bij ‘Anders’: kassabon, verrekenen met boodschappen, etc.

Figuur 5.5 – Er bestaan verschillende manieren waarop je het statiegeld van de ingeleverde fles(sen) terug kunt krijgen. Welke manier spreekt jou het meest aan? (n=5.985)

Populariteit statiegeldbon het grootst onder oudere leeftijdsgroepen

Een derde (38%) van de 12 t/m 18-jarigen noemt terugpinnen als voorkeursoptie (Tabel 5.5.1). Daarmee is dit in deze leeftijdsgroep de meest gekozen voorkeursoptie, net voor de statiegeldbon (32%). Bij 19-30-jarigen genieten beide opties van ruim een derde (statiegeldbon: 36%; terugpinnen 39%) de voorkeur. Bij elke oudere leeftijdsgroep is de statiegeldbon vaker gekozen dan bij de groep daaronder en is de populariteit van terugpinnen lager. Driekwart (74%) van de 71-plussers geeft de voorkeur aan de statiegeldbon en zeven procent kiest voor terugpinnen.

De *Tikkie* heeft in de jongste leeftijdsgroep (12 t/m 18 jaar) de voorkeur van 14 procent en staat daarmee op plek 3. In de oudere leeftijdsgroepen prefereert maximaal zeven procent de *Tikkie* voor terugbetaling.

Tabel 5.5.1 – Voorkeur wijze van uitbetalen per leeftijdsgroep.

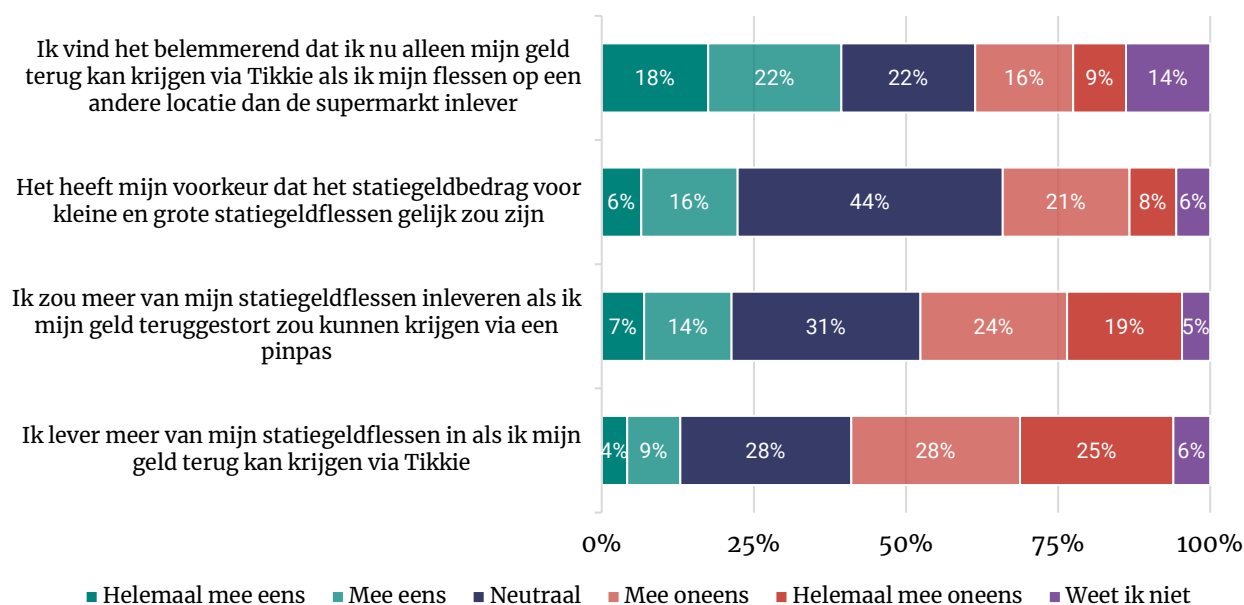
	12-18 jaar (n=1.155)		19-30 jaar (n=1.033)		31-50 jaar (n=1.094)		51-70 jaar (n=1.341)		71 e.o. (n=1.353)	
	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede	Eerste	Tweede
Via een statiegeldbon	32%	20%	36%	23%	48%	20%	66%	15%	74%	14%
Via je bankpas bij de automaat (terugpinnen)	38%	31%	39%	32%	23%	39%	13%	38%	7%	33%
Inleveren en afrekenen bij de bezorging van online boodschappen	7%	7%	9%	7%	13%	9%	8%	8%	7%	8%
Tikkie aan de automaat (via mobiele telefoon)	14%	23%	7%	23%	7%	15%	4%	10%	1%	6%
Doneren aan een goed doel bij de automaat	2%	5%	3%	5%	2%	6%	4%	9%	7%	14%
Anders	0%	2%	0%	1%	1%	1%	0%	3%	0%	5%
Weet niet	3%	2%	1%	2%	1%	2%	0%	7%	0%	11%
Geen voorkeur	5%	2%	4%	2%	4%	2%	3%	6%	3%	6%
Op geen enkele manier	0%	8%	1%	5%	1%	6%	1%	5%	0%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

5.4 Wijze van teruggave in relatie tot inleveren

Men verschilt van mening over het gebruik van *Tikkie* voor de teruggave van geld op andere locaties dan de supermarkt: vier op de tien Nederlanders vindt het belemmerend (40%), terwijl een kwart (25%) het niet belemmerend vindt.

Een deel van de Nederlanders zegt dat ze meer van hun statiegeldflessen inleveren als ze hun geld teruggestort krijgen via hun pinpas (21%) of via *Tikkie* (13%). Respectievelijk 43 en 53 procent is het hier niet mee eens. Of statiegeldbedragen gelijk zijn voor kleine en grote flessen, maakt voor bijna de helft (44%) van de Nederlanders niet uit. Voor een vijfde (22%) heeft dit wel de voorkeur, maar voor drie op de tien (29%) Nederlanders juist niet.

Figuur 5.6 – Ben je het eens of oneens met de volgende stellingen? (n=5.985)

Alternatieve terugbetalingswijzen interessant voor jongeren, minder voor lageropgeleiden

Een andere teruggavemethode zou – op basis van deze voorgelegde stellingen – vooral bij jongeren leeftijdsgroepen de inleveringsbereidheid kunnen vergroten. Hoe jonger men is, des te vaker denkt men gemiddeld meer flessen in te leveren bij teruggave via *Tikkie* en pinpas. Ook zien jongere leeftijdsgroepen naar verhouding minder een belemmering in *Tikkie* als enige teruggavewijze. Vooral Nederlanders boven de 50 jaar zien dit als een belemmering.

Gelijke statiegeldbedragen kennen naar verhouding meer tegenstanders onder Nederlanders tussen de 19 en 50 jaar. Ouderen antwoorden vaker met ‘neutraal’. Onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar zijn naar verhouding relatief veel voor- én tegenstanders van gelijke statiegeldbedragen.

Lageropgeleiden denken minder dan anderen dat ze meer flessen in zouden leveren wanneer ze het geld via *Tikkie* of via een pinpas terug zouden krijgen. Ook vinden lageropgeleiden *Tikkie* als enige teruggavemethode vaker een belemmering dan andere Nederlanders. Hogeropgeleiden hebben relatief minder vaak de voorkeur voor gelijk statiegeld voor kleine en grote flessen.

6 Uitkomsten vignettenstudie naar statiegeld en teruggave

6.1 Inleiding

We gebruiken de vignettenstudie voor een meer indirecte manier om de effecten van verschillende aspecten op inlevergedrag ten opzichte van elkaar in kaart te brengen. In de vignettenstudie hebben we apart voor kleine en grote flessen 36 vignetten gemaakt (in totaal dus 72) waarin naast de flessengrootte de volgende aspecten werden gevarieerd:

	Hoogte statiegeld	Wijze van teruggave	Locatie	Afstand
Kleine fles	• 15 cent	<ul style="list-style-type: none"> • Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop • Geld op bankrekening via bankpas • Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie) 	<ul style="list-style-type: none"> • Thuis • Onderweg 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 5 minuten • Meer dan 15 minuten
	• 25 cent			
	• 50 cent			
Grote fles	• 25 cent	<ul style="list-style-type: none"> • Statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop • Geld op bankrekening via bankpas • Geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie) 	<ul style="list-style-type: none"> • Thuis • Onderweg 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 5 minuten • Meer dan 15 minuten
	• 50 cent			
	• 1 euro			

Een voorbeeld van een vignet zoals dat aan respondenten werd getoond:

Stel je de volgende situatie voor:

- Je hebt een kleine gebruikte statiegeldfles
- Je bent onderweg
- Het inleverpunt is binnen 5 minuten te bereiken
- Je krijgt het statiegeld teruggestort via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)
- Het statiegeld op de fles is 25 cent. Dit geld is bij aankoop betaald en kun je terugkrijgen als je de fles inlevert.

Hoe waarschijnlijk is het dat je in deze situatie de fles(sen) inlevert?

1. Zeer onwaarschijnlijk
2. Onwaarschijnlijk
3. Niet onwaarschijnlijk, niet waarschijnlijk
4. Waarschijnlijk
5. Zeer waarschijnlijk

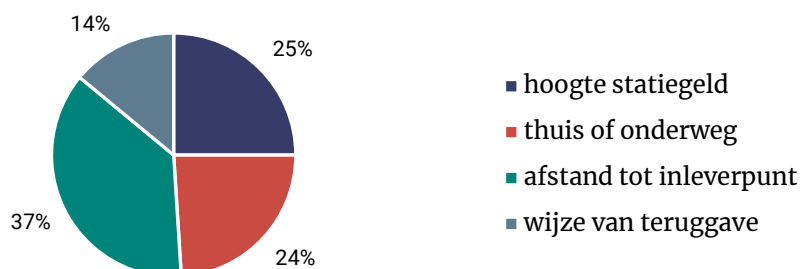
N.B. Op de schaal 1 (zeer onwaarschijnlijk) – 5 (zeer waarschijnlijk) zijn de gemiddelden voor alle vignetten bij elkaar respectievelijk 3,8 voor kleine flessen en 4,0 voor grote flessen.

6.2 Relatieve effecten verschillende aspecten op verwacht inlevergedrag

Relatief belang van verschillende aspecten

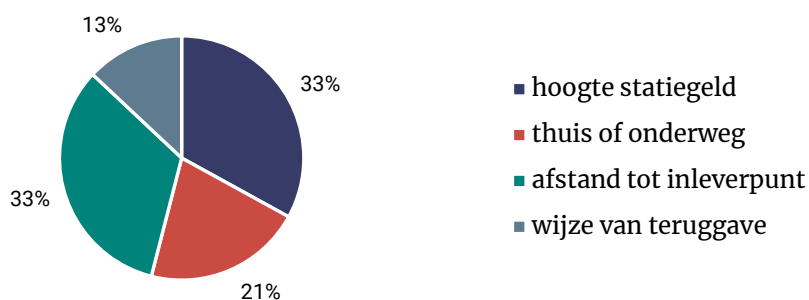
Bij de kleine flessen bepaalt de afstand tot het inleverpunt het sterkst de gedragsintentie (Figuur 6.1). Hoogte van het statiegeld en situatie doen dat ongeveer in gelijke mate. De wijze van teruggave heeft het minst effect in de vignettenstudie.

Figuur 6.1 – Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie kleine statiegeldfles.

Bij de grote flessen zijn de hoogte van het statiegeld en de afstand tot het inleverpunt samen duidelijk dominant (Figuur 6.2). Opnieuw is de wijze van teruggave relatief het minst van invloed.

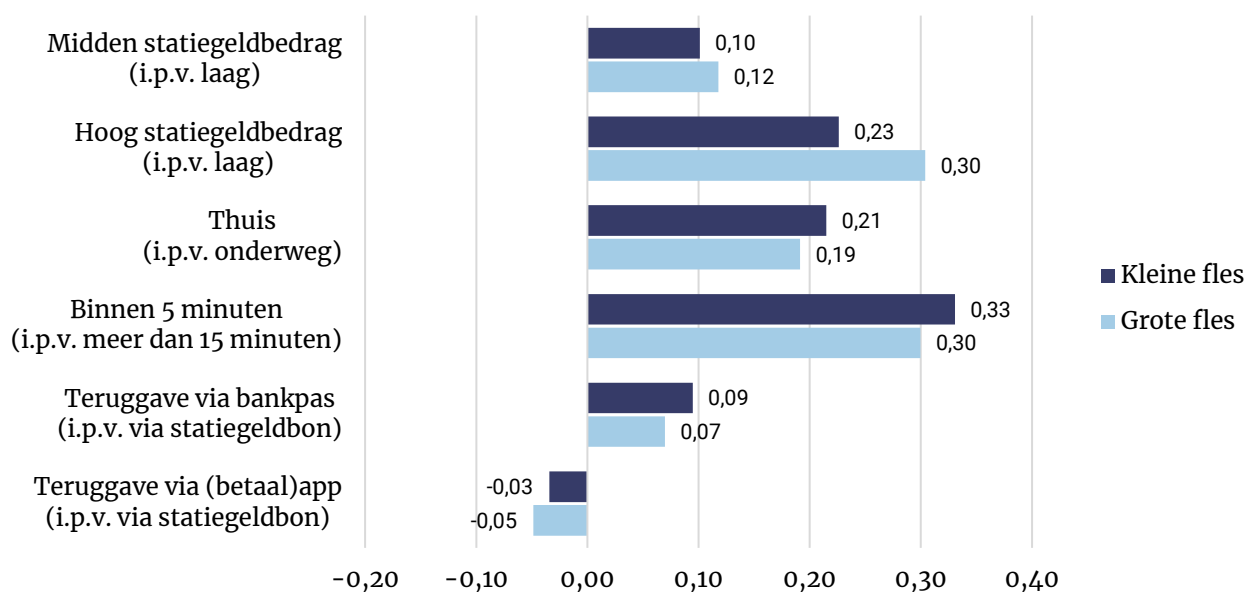
Figuur 6.2 – Relatief belang verschillende aspecten bij inleverintentie grote statiegeldfles.

Effecten van variatie binnen aspecten

In Figuur 6.3 staat weergegeven welke verandering binnen aspecten een effect heeft en wat de omvang van dat effect is. Bij de teruggave bijvoorbeeld leidt gebruik van de bankpas tot een wat hogere inleverintentie ten opzichte van de statiegeldbon, en teruggave via een app juist tot een wat lagere inleverintentie.

Figuur 6.3 - Effecten van aanpassen in de inleversituatie op de waarschijnlijkheid dat men grote en kleine statiegeldflessen inlevert.

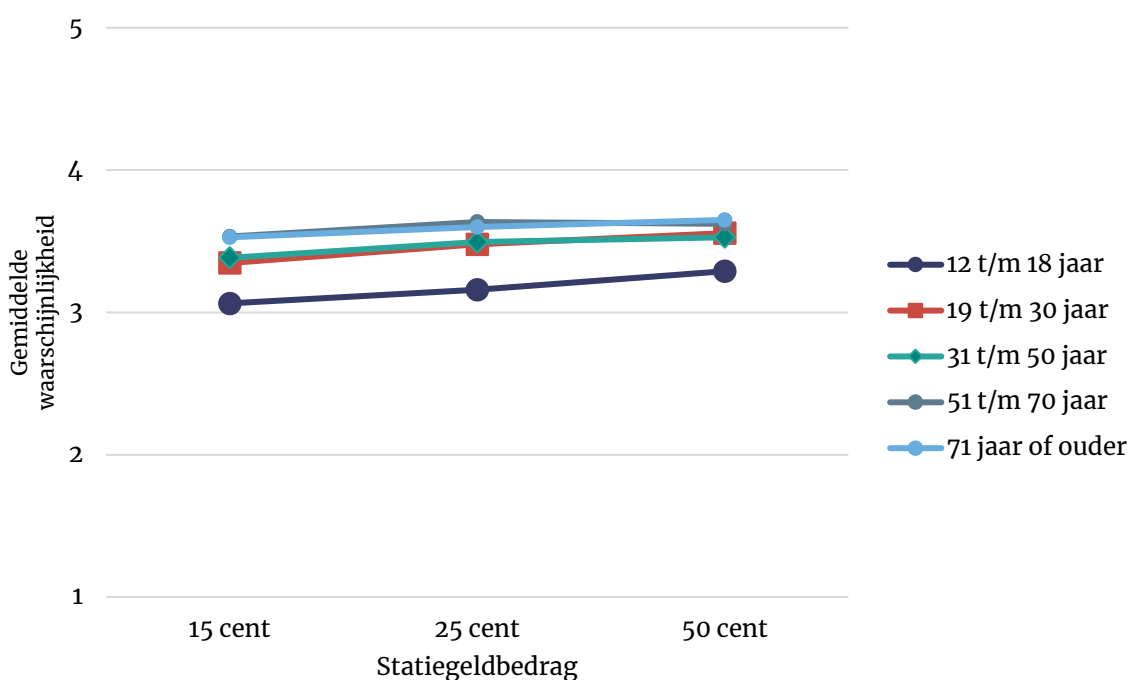
Leesvoorbeeld: op een schaal van 1 (zeer onwaarschijnlijk) tot 5 (zeer waarschijnlijk) is gevraagd of men de kleine statiegeldfles in zou leveren. In de figuur is te zien dat gemiddelde waarschijnlijkheid van het inleveren van kleine flessen 0,23 toeneemt wanneer het statiegeld van laag (15 cent) naar hoog (50 cent) zou gaan.

6.3 Effecten verhogen statiegeld bij verschillende per leeftijdsgroep

De vignettenstudie kent een serie deelresultaten, waarvan we eerst die met effecten van statiegeld laten zien. Bij de eerste figuur noemen we ter illustratie een aantal datapunten.

De intentie om kleine flessen in te leveren, is bij het huidige statiegeldbedrag lager bij 12- t/m 18-jarigen dan bij andere leeftijdsgroepen (3,1 op een schaal van 1-5 – zie figuur 6.4.). Een stijging van het statiegeldbedrag van 15 naar 25 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de intentie. Een stijging van 15 naar 50 cent vergroot de intentie meer voor 12- t/m 18-jarigen (van 3,1 naar 3,3) en 19- t/m 30-jarigen (van 3,3 naar 3,6) dan voor 50-plussers. Het inlevergedrag per leeftijdsgroep verschilt daarmee naar verwachting minder bij 50 cent statiegeld dan bij het huidige bedrag van 15 cent.

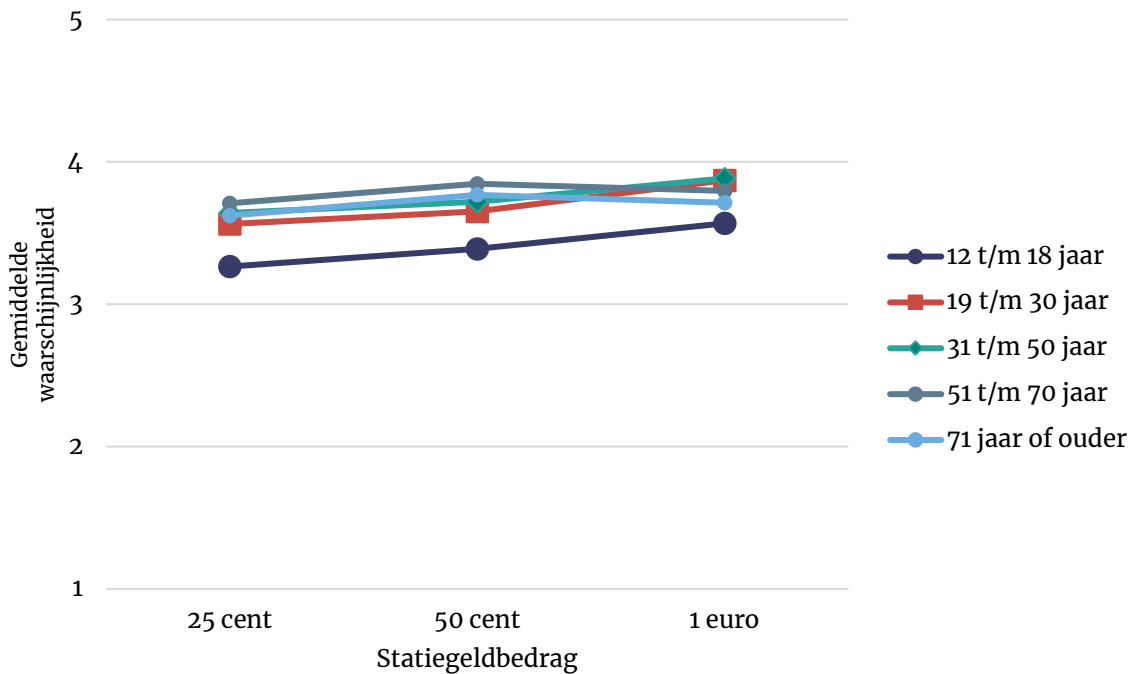
Figuur 6.4 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per leeftijdsgroep.

Bij grote flessen is eenzelfde soort effect te zien als bij kleine flessen. Een stijging van het statiegeldbedrag van 25 naar 50 cent zorgt bij alle leeftijdsgroepen voor een vergelijkbare verhoging van de inleverintentie (Figuur 6.5). Een verhoging van 25 cent naar een euro zorgt voor een grotere stijging bij 12 t/m 18-jarigen ten opzichte van 50-plussers waardoor het verwachte inlevergedrag meer bij elkaar komt te liggen bij een euro dan bij 25 cent.

Figuur 6.5 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per leeftijdsgroep.¹⁴

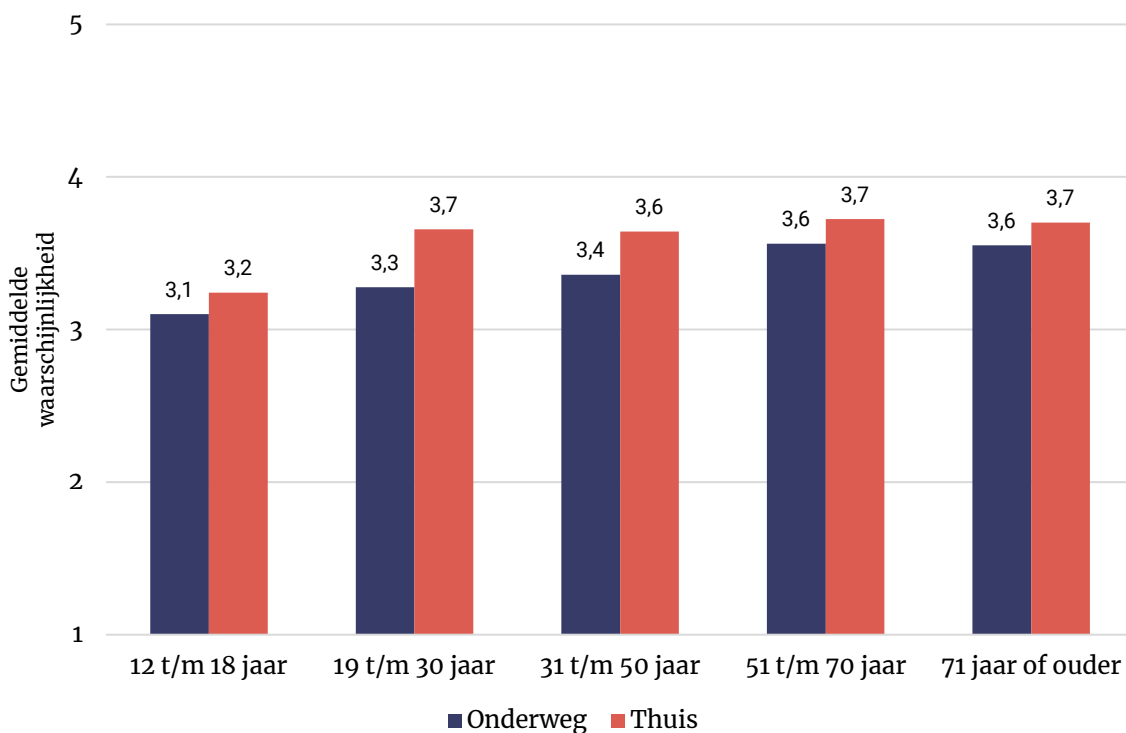

¹⁴ In de figuur is een statiegeldbedrag van 25 cent de uitgangssituatie. De punten in de grafiek bij een statiegeldbedrag van 1 euro tonen niet het verloop tussen 50 cent en 1 euro, maar die tussen 25 cent en 1 euro. Een toename van statiegeld van 25 cent naar 1 euro zorgt voor een toename van de inleverintentie. In de hoogste leeftijdsgroepen heeft de lijn een knik richting een daling bij een statiegeldbedrag van 1 euro. Dit suggereert dat men bij een statiegeldbedrag van 1 euro minder in zal leveren dan bij 50 cent. Statistisch gezien zorgt een verhoging van 25 cent statiegeld naar 50 cent bij de leeftijdsgroepen 51-70 jaar en 71+ voor een vergelijkbare toename in inleverintentie. De lijn zou dus ook horizontaal kunnen lopen, want statistisch gezien is er voor deze doelgroepen geen verschil tussen een statiegeldbedrag van 50 cent en 1 euro.

6.4 Effecten andere aspecten per leeftijdsgroep

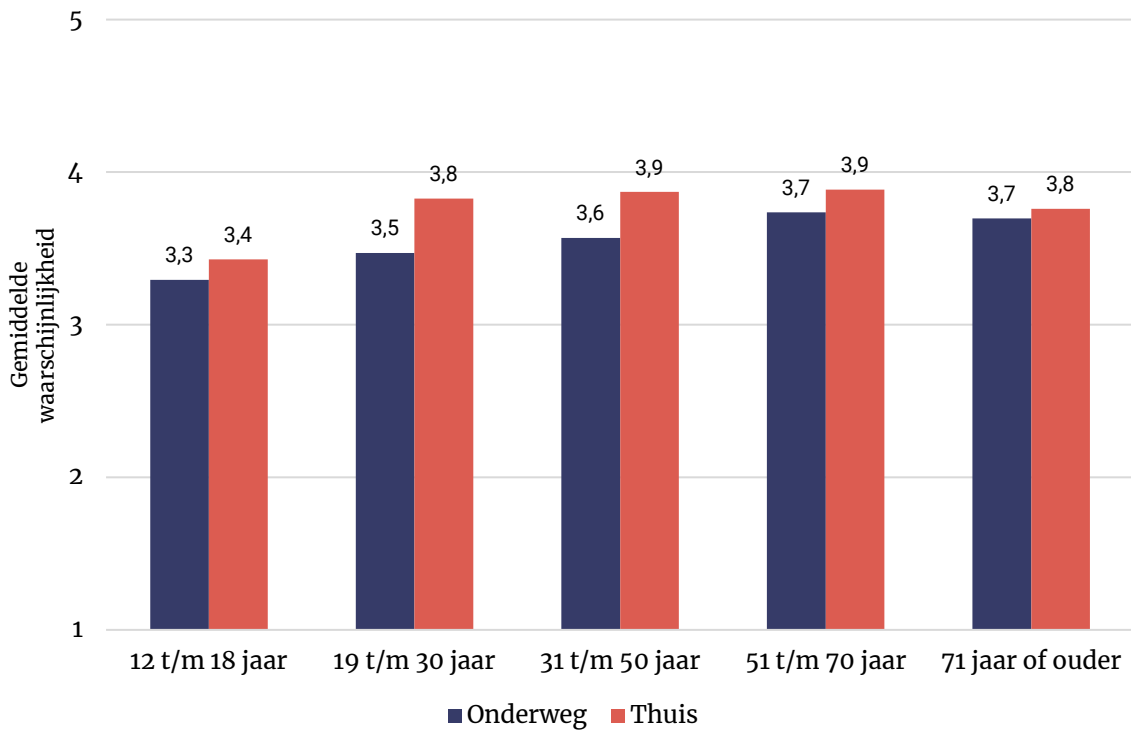
In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een kleine fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft (Figuur 6.6). Het verschil in de inleverintentie en daarmee het belang van de situatie/locatie is het grootst bij Nederlanders tussen de 19 en 50 jaar. Vooral omdat zij onderweg een lagere intentie hebben dan 51-plussers. Bij 12 t/m 18-jarigen is de inleverintentie zowel thuis als onderweg relatief laag in vergelijking met oudere Nederlanders.

Figuur 6.6 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert wanneer men een lege fles heeft op verschillende locaties per leeftijdsgroep.

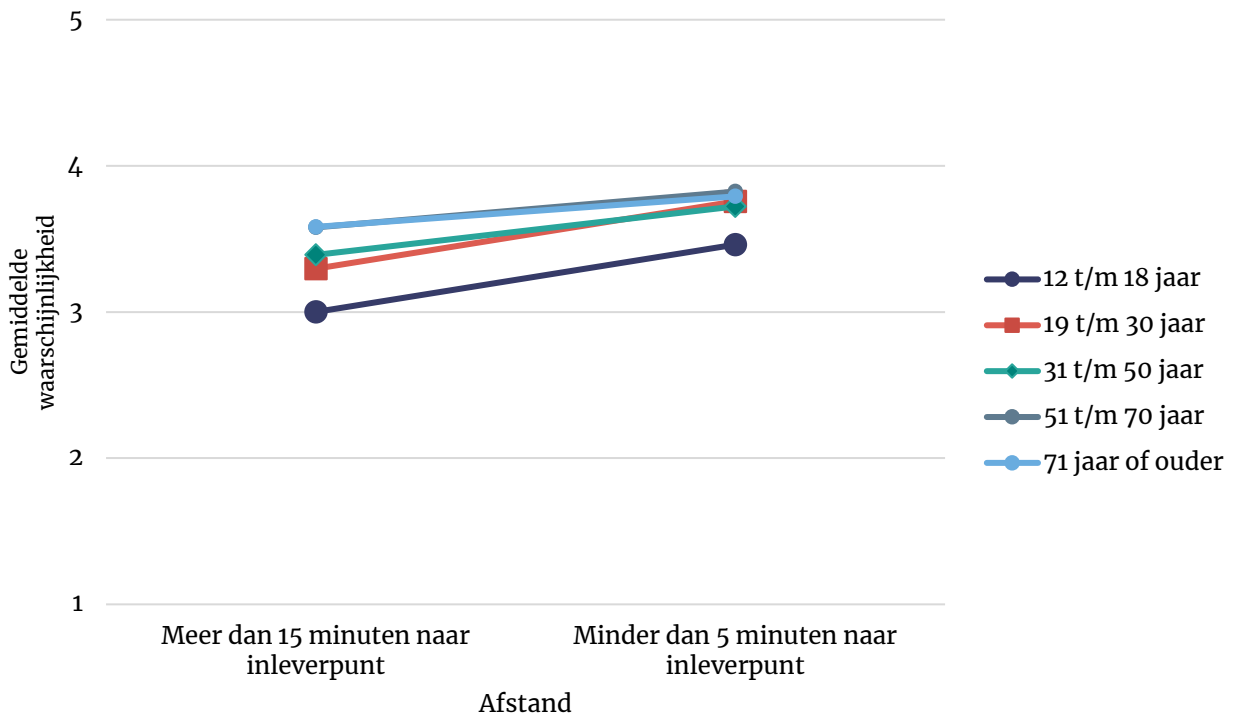
De inleverintentie voor grote flessen is hoger dan de inleverintentie voor kleine flessen. Het effect van de situatie/locatie is voor de grote flessen vergelijkbaar met dat voor de kleine flessen. In alle leeftijdsgroepen is de inleverintentie groter wanneer men thuis een grote fles heeft, dan wanneer men deze onderweg heeft (Figuur 6.7). De waarschijnlijkheid om in te leveren verschilt tussen onderweg en thuis het meest bij 19-50 jarigen.

Figuur 6.7 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert wanneer men een lege fles heeft op verschillende locaties per leeftijdsgroep.

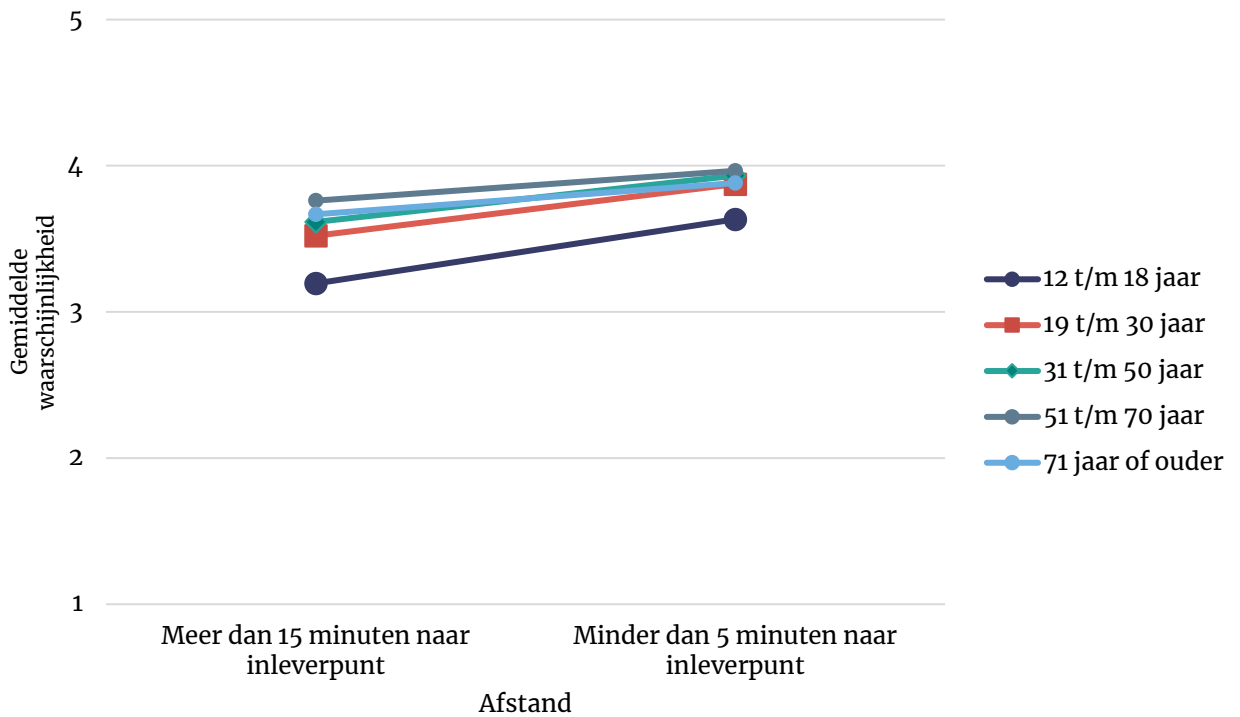
De waarschijnlijkheid van inleveren van kleine flessen neemt voor alle leeftijdsgroepen toe wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer) (Figuur 6.8). De stijging – en daarmee het belang van afstand – is het grootst bij Nederlanders van 30 jaar of jonger.

Figuur 6.8 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per leeftijdsgroep.

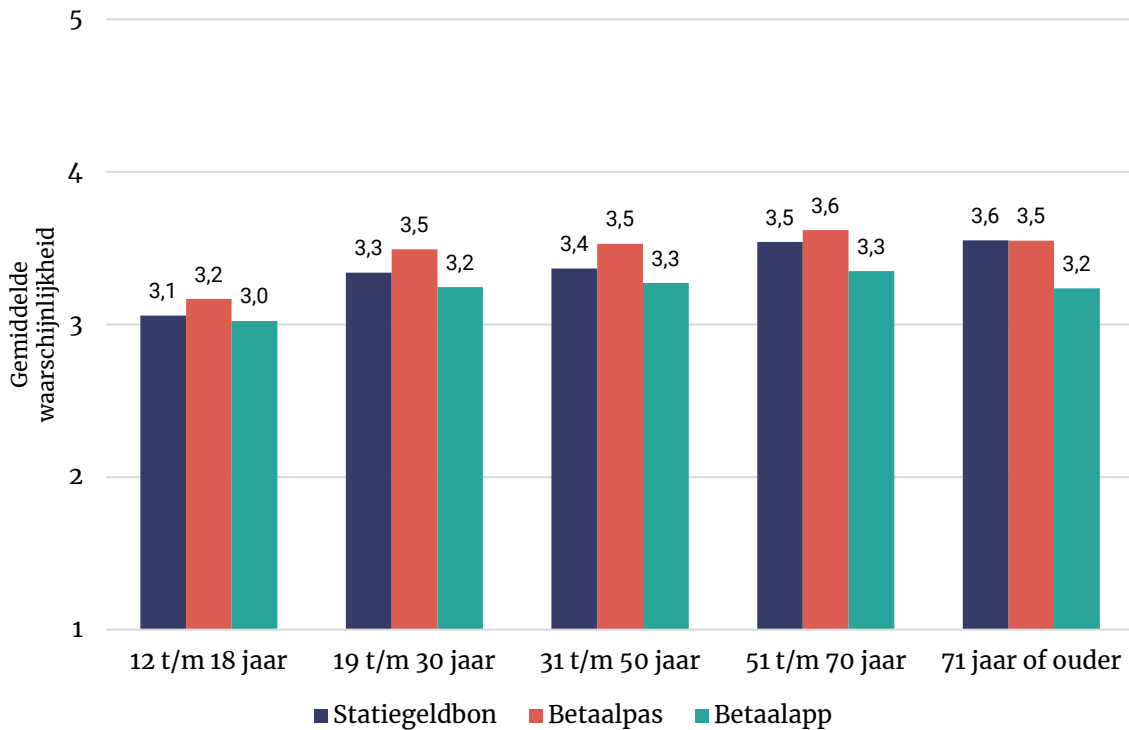
Net als bij kleine flessen is ook bij het inleveren van grote flessen de afstand tot het inleverpunt van belang. De inleverintentie is voor alle groepen groter wanneer het inleverpunt dichterbij is (minder dan 5 minuten) in plaats van verder weg (15 minuten of meer) (Figuur 6.9). Voor 12 t/m 18-jarigen is het effect van afstand op de inleverintentie groter dan voor oudere Nederlanders.

Figuur 6.9 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per leeftijdsgroep.

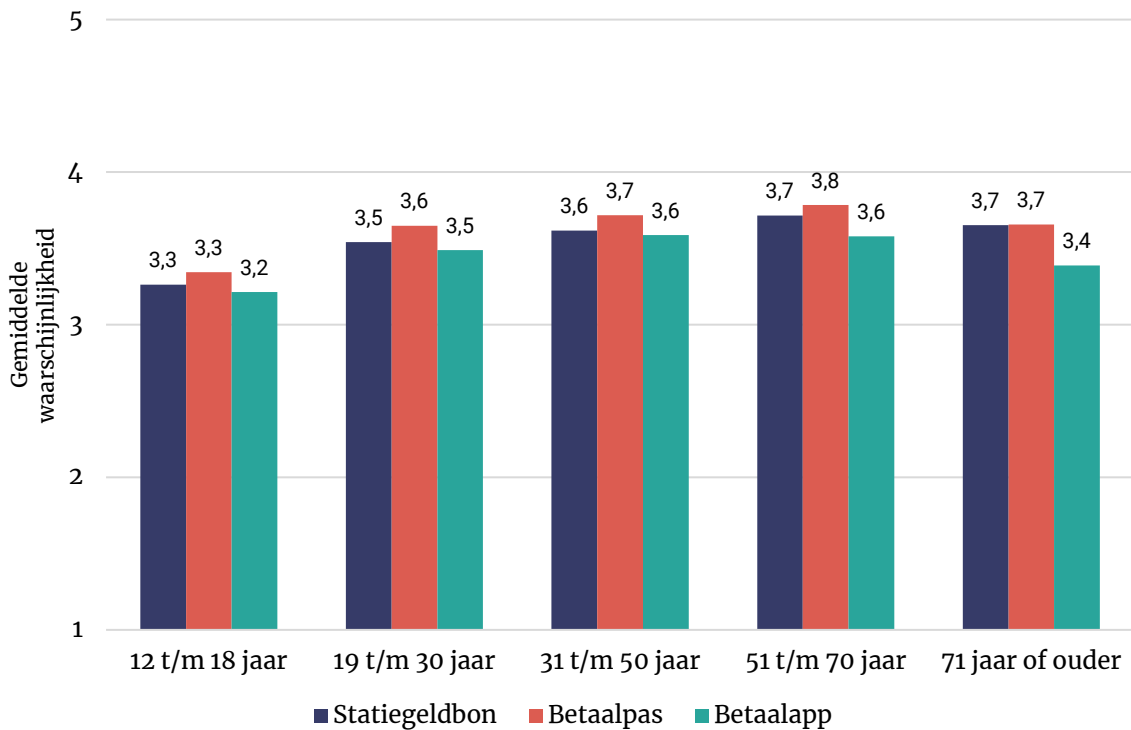
De inleverintentie voor kleine flessen is het grootst bij terugbetaling via terugpinnen met een betaalpas bij de automaat (Figuur 6.10). In alle leeftijdsgroepen is de waarschijnlijkheid waarmee men zegt in te gaan leveren het kleinst bij teruggave via een betaalapp. Het negatieve effect van de betaalapp ten opzichte van de andere teruggaveopties is het grootst bij 50-plussers. Zeventigplussers verschillen van de andere leeftijdsgroepen doordat het voor de inleverintentie niet uitmaakt of ze een statiegeldbon krijgen of dat ze het geld terugpinnen met een betaalpas bij de automaat.

Figuur 6.10 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van teruggave per leeftijdsgroep.

De wijze van teruggave heeft in vergelijkbare wijze effect op de inleverintentie voor grote flessen. Terugbetaling via een betaalapp vermindert de inleverintentie het meest ten opzichte van andere terugbetalingsopties bij 50-plussers (Figuur 6.11). Net als bij kleine flessen maakt het voor de inleverintentie van 70-plussers voor grote flessen niet uit of ze het geld terugkrijgen via een statiegeldbon of teruggippen bij de inleverautomaat.

Figuur 6.11 – Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van teruggave per leeftijdsgroep.

Bijlage 1: gebruikte vragenlijst

Legenda

[Last3] Vraag(element) van direct belang voor beantwoorden Last 3.*

[Last4] Vraag(element) van direct belang voor beantwoorden Last 4.*

[S] Vraag waarbij men één antwoord kan geven.

[M] Vraag waarbij men meerdere antwoorden kan geven.

* Antwoorden op overige vragen bieden ondersteunende waarde om het inleverpercentage te kunnen verhogen. Als voorbeeld: Mogelijk blijkt dat een specifieke deel van de Nederlanders (bv. van een bepaalde leeftijd) die relatief minder inleveren, relatief vaker aangeeft dat er te weinig (werkende) inleverpunten zijn.

Deel 1: Gedragsonderzoek volgens het CASI-model

1.1 Vragen over huidig gedrag

Deze vragenlijst gaat over het gebruik en het inleveren van plastic flessen. In Nederland zit statiegeld op plastic flessen. Je betaalt 15 cent statiegeld bij een kleine fles en betaalt 25 cent voor statiegeld op een grote fles. Dit betaalde bedrag krijg je weer terug wanneer je de fles inlevert bij een inleverpunt.

1. Heb je in de afgelopen 12 maanden wel eens plastic statiegeldflessen (groot of klein) gebruikt? [S]

Bijvoorbeeld gekocht in de supermarkt of het station, of gekregen van een kennis of familielid

- Ja
- Nee
- Weet ik niet meer

Screen out als 1.2 of 1.3 à men gebruikt nooit statiegeldflessen (of weet het niet meer) en behoort daarom niet tot de doelgroep voor het onderzoek.

2. Hoe vaak gebruik jij één of meerdere van deze producten? [S]

<Grote- en kleine statiegeldfles in willekeurige volgorde.>

	<u>Kleine</u> statiegeldfles	<u>Grote</u> statiegeldfles
Meerdere keren per dag		
Dagelijks		
Meerdere keren per week		
1x per week		
1x per 2-3 weken		
1x per maand		
1x per 2-3 maanden		
1x per 4-5 maanden		
1x per half jaar		
1x per jaar		
Minder dan 1x per jaar		
Nooit		

Bij beide 'minder dan 1 x per jaar' of nooit à einde vragenlijst. Men gebruikt dermate weinig flessen (dit zal naar verwachting bijna niemand zijn) dat men veel vragen niet goed zal kunnen beantwoorden en voor veel 'ruis' in de data zal zorgen. Daarbij is deze groep waarschijnlijk minder belangrijk om de 90%-norm te halen.

3. Hoe kom je aan de plastic statiegeldflessen die je gebruikt? [M]

Meerdere antwoorden mogelijk

- Aankoop in de supermarkt
- Aankoop op een andere locatie dan de supermarkt
- Gekregen (thuis, familie, werk, op straat etc.)
- Anders, namelijk:

- Weet ik niet

<Vraag 3b en 3c voor jongeren die ook wel eens flessen krijgen>

**3b. Je geeft aan dat ook wel eens statiegeldflessen van anderen krijgt. Wat geldt voor jou? [S]
(12-16 jaar)**

Kiest wat het beste past.

- De meeste grote statiegeldflessen die ik gebruik koop ik zelf
- Grote statiegeldflessen koop ik deels zelf en krijg ik deels van anderen
- De meeste grote statiegeldflessen die ik gebruik krijg ik van anderen (ouders/verzorgers, vrienden etc.)
- Weet ik niet
- Ik gebruik geen grote statiegeldflessen

**3c. Je geeft aan dat ook wel eens statiegeldflessen van anderen krijgt. Wat geldt voor jou? [S]
(12-16 jaar)**

Kiest wat het beste past.

- De meeste kleine statiegeldflessen die ik gebruik koop ik zelf
- Kleine statiegeldflessen koop ik deels zelf en krijg ik deels van anderen
- De meeste kleine statiegeldflessen die ik gebruik krijg ik van anderen (ouders/verzorgers, vrienden etc.)
- Weet ik niet
- Ik gebruik geen kleine statiegeldflessen

<vraag stellen indien men grote flessen minimaal eens per jaar gebruikt>

4. Hoe vaak lever je grote statiegeldflessen in als je deze hebt gebruikt? [S] PLAATJE

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- (Bijna) altijd
- Weet ik niet

<vraag stellen indien men

kleine flessen minimaal eens per jaar gebruikt>

5. Hoe vaak lever je kleine statiegeldflessen in als je deze hebt gebruikt? [S] PLAATJE

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- (Bijna) altijd
- Weet ik niet

<als V4 of V5 = '(bijna) altijd' → door naar deel AR1>

Je geeft aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Verschilt dat per situatie?

6. Hoe vaak lever je in de volgende situaties je statiegeldflessen in? [S]

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	(Bijna) altijd	Weet ik niet
Wanneer je een gebruikte statiegeldfles <u>thuis</u> hebt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer je een gebruikte statiegeldfles hebt wanneer je <u>niet thuis</u> bent	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6b. Je geef aan dat je niet altijd je statiegeldflessen inlevert. Wat gebeurt er met die flessen? [M]

Meerdere antwoorden mogelijk

- Iemand anders levert ze in (bijv. je ouders)
- Ik gooi ze in de prullenbak
- Ik gooi ze weg op straat
- Nog iets anders, namelijk:

- Weet ik niet

1.2 Vragen over gedragsbepalers ten aanzien van doelgedrag

Gewoontegedrag

AR1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraak? [S]

Het inleveren van plastic statiegeldflessen is voor mij een gewoonte

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens
- Weet ik niet

Kennis

KE1. Wat weet je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? Hierna krijg je verschillende uitspraken te zien. Geef voor iedere uitspraak aan of dit volgens jou waar of niet waar is. Kies 'weet ik niet' als je het niet of niet zeker weet. [S] <willekeurige volgorde> Tussen () niet meenemen.

	Waar	Niet waar	Weet ik niet
Alleen flessen met een statiegeldlogo kan je voor statiegeld inleveren bij een inleverpunt (<i>waar</i>)	☐	☐	☐
De flessen die ik op straat in de afvalbak gooi worden uiteindelijk net zo goed gerecycled als flessen die ik inlever voor statiegeld (<i>niet waar</i>)	☐	☐	☐
Voor een ingeleverde kleine statiegeldfles ontvang ik 10 cent (niet waar)	☐	☐	☐
Een statiegeldfles die ik bij een supermarkt koop, kan ik ook bij andere supermarkten inleveren (<i>waar</i>)	☐	☐	☐
Flessen die gekocht zijn in het buitenland kunnen altijd in Nederland worden ingeleverd (<i>niet waar</i>)	☐	☐	☐
Een fles bij het plastic afval doen is net zo duurzaam als inleveren voor statiegeld (<i>niet waar</i>)	☐	☐	☐

Fysieke omgeving

F01. Zijn er in jouw omgeving plekken waar je je statiegeldflessen in kunt leveren? [Grid, M]

We bedoelen hierbij zowel plekken waar je statiegeld terug kunt krijgen als waar je flessen in een doneerbak (bijv. bij een sportvereniging) kunt inleveren. <willekeurige volgorde>

	Geen enkele	Heel weinig	Weinig	Gemiddeld	Veel	Heel veel	Weet ik niet	Niet van toepassing
Supermarkten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
OV-locaties	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tankstations	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Attractie/evenementenlocaties	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sportverenigingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Horeca	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

F02. Hoe vaak komt het voor dat ...?

	Niet of nauwelijks	Een enkele keer	Met enige regelmaat	Vaak	Heel vaak	Weet ik niet	Niet van toepassing
Je statiegeldflessen in wilt leveren, maar dat de inleverautomaat niet werkt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Je statiegeldflessen in wilt leveren en je moet wachten omdat er een wachtrij staat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Houding

H01. Wat vind je van het inleveren van plastic statiegeldflessen? [Grid, S] <willekeurige volgorde>

Helemaal niet nuttig	Nuttig	Neutraal	Nuttig	Heel nuttig	Weet ik niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helemaal niet leuk	Niet leuk	Neutraal	Leuk	Heel leuk	Weet ik niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Heel slecht	Slecht	Neutraal	Goed	Heel goed	Weet ik niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐

H02. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Rijen bij inleverpunten zorgen ervoor dat ik minder geneigd ben om lege flessen in te leveren <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lege flessen naar een inleverpunt brengen is te veel gedoe <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lege flessen als afval weggooien (en niet inleveren voor statiegeld) is slecht voor het milieu <nadeel ongewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het vies om thuis lege flessen op te sparen om ze later in te leveren voor statiegeld <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik lever lege flessen in, omdat het mij geld oplevert <voordeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik lever lege flessen in, omdat ik het statiegeld kan doneren aan een goed doel <voordeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik lever lege flessen in, omdat het mij ruimte in mijn afvalcontainer/prullenbak scheelt <voordeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het de opbrengst van het statiegeld het niet waard om de flessen in te leveren <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rijen bij inleverpunten zorgen ervoor dat ik minder geneigd ben om lege flessen in te leveren <nadeel gewenst>	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kunnen

KU1. Hoe moeilijk of makkelijk is het voor jou om lege statiegeldflessen in te leveren? [S]

- Heel moeilijk
- Moeilijk
- Niet moeilijk, niet makkelijk
- Makkelijk
- Heel makkelijk
- Weet ik niet

KU3. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Ik heb er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen voor mij een gewoonte wordt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn onvoldoende inleverpunten in mijn omgeving om plastic statiegeldflessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt mij goed om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen om deze in te leveren voor statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vergeet regelmatig om een lege fles te bewaren om later in te leveren voor statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De beschikbare inleverpunten in mijn omgeving zijn vaak buiten werking waardoor het me niet lukt om mijn flessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het is voor mij verwarrend als de regels voor statiegeld veranderen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt me vaak niet flessen in te leveren omdat ze gedeukt of beschadigd zijn waardoor de inleverpunten ze niet accepteren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik meerdere flessen tegelijk zou kunnen inleveren (door ze in 1 keer in een bak te kunnen doen) dan zou ik (nog) eerder geneigd zijn om flessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<Indien (helemaal) eens met stelling 'lukt vaak niet flessen in te leveren'>

Je geeft aan dat het niet altijd lukt om je flessen in te leveren omdat ze gedeukt of beschadigd zijn en het inleverpunt ze daarom niet accepteert.

KU4. Wat doe je met gedeukte/beschadigde flessen die niet geaccepteerd worden? [M]

Meerdere antwoorden mogelijk

- Weggooien in een afvalbak bij het inleverpunt
- Mee terug naar huis nemen en bij het plastic afval doen
- Mee terug naar huis nemen en bij het restafval doen
- Anders, namelijk:

- Weet ik niet

Zelfbeeld

ZB1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Het inleveren van plastic statiegeldflessen past bij mij	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zie mezelf als iemand die duurzaam probeert te leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben iemand die zijn/haar 'steentje bijdragen' voor een betere wereld belangrijk vindt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben iemand die het wil doen 'zoals het hoort'	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik statiegeld heb betaald, wil ik dat ook weer terugkrijgen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Weerstand

WE1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Het irriteert me dat het inleveren van plastic statiegeldflessen van mij gevraagd wordt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld een positief effect op het milieu heeft	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld zal leiden tot minder zwerfafval op straat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik merk dat ik het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uitstel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het komt er niet van om plastic statiegeldflessen in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plastic statiegeldflessen inleveren in plaats van weggooien, is te veel moeite	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Sociale omgeving

SO1. Denk je dat mensen die belangrijk voor je zijn, wel of niet hun plastic statiegeldflessen inleveren? [S]

- (Bijna) niemand doet dat
- Een aantal doet dat
- Ongeveer de helft doet dat
- De meesten doen dat
- (Bijna) iedereen doet dat
- Weet ik niet / kan ik niet beoordelen

SO2. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
De mensen die belangrijk voor mij zijn, vinden het goed als ik plastic statiegeldflessen inlever	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mensen die belangrijk voor mij zijn, zeggen er iets van als ik plastic statiegeldflessen weggooi in plaats van in te leveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik hoor erbij als ik plastic statiegeldflessen inlever	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Deel 2: vignetten

2.1 Impliciete vragen

Je bent nu aanbeland bij het volgende deel van de vragenlijst.

Je krijgt hierna **8 keer** een mogelijke situatie te zien waarbij je een statiegeldfles hebt. Elke situatie verschilt van de vorige situatie, bijvoorbeeld in de hoogte van het statiegeld of de wijze waarop je het statiegeld terugkrijgt. De situaties zijn denkbeeldig en de ene situatie lijkt misschien meer op de situatie zoals die nu voor jou is dan de andere.

Geef steeds aan hoe waarschijnlijk het is dat je in deze situatie de fles inlevert voor statiegeld. [Last3]

[Te variëren parameters]:

- Type fles: kleine / grote fles
<Random: 50% krijgt eerst 4x klein dan 4x groot te zien; 50% krijgt eerst 4x groot dan 4x klein te zien>
- Statiegeld:
  - klein: 15, 25 en 50 cent
  - groot: 25, 50 cent en 1 euro
- Locatie/situatie: thuis, onderweg
- Afstand: binnen 5 minuten en meer dan 15 minuten
- Wijze van uitbetaling: statiegeldbon besteedbaar/inwisselbaar op locatie van aankoop, geld op bankrekening via bankpas, geld via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)
- Zeer onwaarschijnlijk
- Onwaarschijnlijk
- Niet waarschijnlijk, niet onwaarschijnlijk
- Waarschijnlijk
- Zeer waarschijnlijk

Voorbeeldvignet

Stel je de volgende situatie voor:

- Je hebt **een kleine gebruikte statiegeldfles**
- Je bent **onderweg**
- Het inleverpunt is **binnen 5 minuten** te bereiken
- Je krijgt het statiegeld **teruggestort via een (betaal)app** (bijvoorbeeld Tikkie)
- Het statiegeld op de fles is **25 cent**. Dit geld is bij aankoop betaald en kun je terugkrijgen als je de fles inlevert.

Hoe waarschijnlijk is het dat je in deze situatie de fles(sen) inlevert?

Dit kan direct zijn, maar bijvoorbeeld ook op een later moment nadat je de fles eerst bewaart.

- Zeer onwaarschijnlijk
- Onwaarschijnlijk
- Niet onwaarschijnlijk, niet waarschijnlijk
- Waarschijnlijk
- Zeer waarschijnlijk

2.2 Expliciete vragen

In Nederland zit statiegeld op plastic flessen. Je betaalt momenteel 15 cent statiegeld bij een kleine fles en 25 cent statiegeld bij een grote fles. Dit betaalde bedrag krijg je weer terug wanneer je de fles inlevert bij een inleverpunt.

Een hoger statiegeldbedrag betekent dat je vooraf meer betaalt bij de aankoop van statiegeldflessen en achteraf meer statiegeld terugkrijgt. Bij een lager statiegeldbedrag, betaal je minder vooraf en krijg je achteraf minder terug.

1. Welk deel van je kleine gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor kleine flessen?

Je betaalt het statiegeld dus bij aankoop en krijgt het terug als je de fles inlevert. [Last3] Het huidige statiegeldbedrag is 15 cent per kleine fles.

<Bedragen in willekeurige volgorde>

	Geen enkele	Bijna niks	Een klein deel	(ongeveer) de helft	De meeste	Bijna allemaal	Alle	Weet ik niet
Bij 15 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 25 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Welk deel van je grote gebruikte statiegeldflessen denk je over het algemeen in te leveren bij de volgende statiegeldbedragen voor grote flessen?

Je betaalt het statiegeld dus bij aankoop en krijgt het terug als je de fles inlevert. **[Last3]** Het huidige statiegeldbedrag is 25 cent per grote fles.

<Bedragen in willekeurige volgorde>

	Geen enkele	Bijna niks	Een klein deel	(ongeveer) de helft	De meeste	Bijna allemaal	Alle	Weet ik niet
Bij 25 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 1 euro statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Stel: het statiegeld gaat omhoog voor kleine flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder kleine flessen zou kopen?

Het huidige statiegeldbedrag is 15 cent per kleine fles

	Ik koop geen flessen meer	Veel minder	Minder	Even veel	Meer	Veel meer	Weet ik niet
Bij 25 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Stel: het statiegeld gaat omhoog voor grote flessen. Denk je dat je bij eventuele nieuwe statiegeldbedragen meer of minder grote flessen zou kopen?

Het huidige statiegeldbedrag is 25 cent per kleine fles

	Ik koop geen flessen meer	Veel minder	Minder	Even veel	Meer	Veel meer	Weet ik niet
Bij 50 cent statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bij 1 euro statiegeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2.3 Teruggave van statiegeld

In dit laatste blok stellen we vragen over verschillende manieren waarop je eerder betaald statiegeld kunt terug krijgen.

Het gaat om drie manieren:

1. Via een statiegeldbon waarmee je het statiegeldbedrag kunt verrekenen met je boodschappen of deze voor contant geld kunt inwisselen.
2. Geld terug via een (betaal)app (bijvoorbeeld Tikkie)
3. Geld terug via je bankpas (terugpinnen)

1. Ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? [S] <willekeurige volgorde>

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Weet ik niet
Ik lever meer van mijn statiegeldflessen in als ik mijn geld terug kan krijgen via Tikkie [Last4]	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou meer van mijn statiegeldflessen inleveren als ik mijn geld teruggestort zou kunnen krijgen via een pinpas [Last4]	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het belemmerend dat ik nu alleen mijn geld terug kan krijgen via Tikkie als ik mijn flessen op een andere locatie dan de supermarkt inlever [Last4]	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het heeft mijn voorkeur dat het statiegeldbedrag voor kleine en grote statiegeldflessen gelijk zou zijn [Last3]	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2a. Er bestaan verschillende manieren waarop je het statiegeld van de ingeleverde fles(sen) terug kunt krijgen.

Welke manier spreekt jou het meest aan?

Geef eerst aan welke van de volgende opties je eerste voorkeur heeft. Op de volgende pagina vragen we naar je tweede voorkeur. Als er een andere manier is die er niet bijstaat kan je dat hierna ook invullen.

[Grid top 2] [Last4]

- Via een statiegeldbon waarmee je het statiegeldbedrag kunt verrekenen met je boodschappen of deze voor contant geld kunt inwisselen
- Doneren aan een goed doel bij de automaat
- Via je bankpas bij de automaat (terugpinnen)
- Tikkie aan de automaat (via mobiele telefoon)
- Inleveren en afrekenen bij de bezorging van online boodschappen
- Anders
- Weet niet
- Geen voorkeur
- Op geen enkele manier

2b. Welke manier spreekt jou daarna het meest aan?

Geef eerst aan welke van de volgende opties je tweede voorkeur heeft. Op de volgende pagina vragen we naar je tweede voorkeur. Als er een andere manier is die er niet bijstaat kan je dat hierna ook invullen.

[Grid top 2] [Last4]

- Via een statiegeldbon waarmee je het statiegeldbedrag kunt verrekenen met je boodschappen of deze voor contant geld kunt inwisselen
- Doneren aan een goed doel bij de automaat
- Via je bankpas bij de automaat (terugpinnen)
- Tikkie aan de automaat (via mobiele telefoon)
- Inleveren en afrekenen bij de bezorging van online boodschappen
- Anders
- Weet niet
- Geen voorkeur
- Op geen enkele manier

<indien men aangeeft statiegeld op een andere manier te willen ontvangen>

Je geeft je statiegeld op nog een andere manier terug te willen krijgen.

3. Op welke manier zou je dat willen? [0]

- Op geen enkele manier

Slotvraag

4. Heb je verder nog opmerkingen of wilt u nog iets kwijt over inleveren van statiegeldflessen? Laat hieronder je reactie achter.

- Geen opmerkingen

Deel 3: achtergrondvragen

Relevante achtergrondvragen (worden niet gesteld, tenzij niet bekend)

1. Wat is uw geslacht?

Vul het geslacht in dat in uw paspoort of op uw identiteitskaart staat.

- Man
- Vrouw
- X (genderneutraal)

Postcode

2. Wat is uw postcode?

(4 cijfers en 2 letters)

--	--	--	--	--	--

Leeftijd

3. Wat is uw geboortedatum?

(dag, maand en jaar)

--	--	--	--	--	--	--	--

Opleiding

4. Wat is uw hoogst gevolgde opleiding?

Deze opleiding hoeft niet te zijn afgemaakt.

Ben je student? Vul dan de opleiding in die je momenteel volgt.

- Geen onderwijs / basisonderwijs / cursus inburgering / cursus Nederlandse taal
- LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding)
- MAVO / HAVO of VWO (eerste drie jaar) / ULO / MULO / VMBO (theoretische of gemengde leerweg) / voortgezet speciaal onderwijs
- MBO 2, 3, 4 (basisberoeps-, vak-, middenkader- of specialistenopleiding) of MBO oude structuur (vóór 1998)
- HAVO of VWO (overgegaan naar de 4e klas) / HBS / MMS / HBO-propedeuse of WO-propedeuse
- HBO (behalve HBO-master) / WO-kandidaats- of WO-bachelor
- WO-doctoraal of WO-master of HBO-master / postdoctoraal onderwijs
- Weet niet / wil niet zeggen

Werk situatie

5. Welke situatie is op dit moment het meest op u van toepassing?

- Ondernemer met personeel
- ZZP'er/freelancer
- Werkzaam in loondienst (bedrijfsleven)
- Werkzaam bij de overheid
- Werkzaam bij de semioverheid (onderwijs, zorg, politie, etc.)
- Arbeidsongeschikt
- Werkloos / werkzoekend / bijstand
- Gepensioneerd of VUT
- Studerend / schoolgaand
- Huisvrouw / huisman
- Anders

Huishoudensamenstelling

6. Hoe is uw huishouden samengesteld?

- Ik woon alleen
- Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen zonder thuiswonende kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen met thuiswonende kinderen
- Ik woon bij mijn ouder(s)/verzorger(s)
- Anders
- Weet niet /wil niet zeggen

Aantal personen huishouden

7. Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden (inclusief uzelf)?

--	--

Inkomen

8. In welke categorie valt het totale bruto jaarinkomen* van uw huishouden?

Dat is de optelling van alle inkomens van de leden van uw huishouden vóór aftrek van belastingen en premies.

- Minimum (minder dan € 14.900)
- Beneden modaal (€ 14.900 tot € 31.100)
- Bijna modaal (€ 31.100 tot € 38.500)
- Modaal (€ 38.500 tot € 45.900)
- Tussen 1 en 2 keer modaal (€ 45.900 tot € 77.000)
- Twee keer modaal (€ 77.000 tot € 91.900)
- Meer dan 2 keer modaal (€ 91.900 of meer)

Weet ik niet / wil ik niet zeggen

Bijlage 2: factoren CASI-regressieanalyse

Hieronder is zichtbaar welke factoren mee zijn genomen in de CASI-regressieanalyse en uit welke items deze factoren bestaan. Antwoorden op negatief geformuleerde stellingen zijn – behalve binnen de factor weerstand, waar alle stellingen negatief geformuleerd zijn en dus dezelfde richting hebben – gehercodeerd zodat voor alle items binnen een factor een hogere score hetzelfde betekent.

- **Fysieke omgeving (hulpmiddelen):**
Ervaren aanwezigheid van plekken met inleverpunten...
  - Supermarkten
  - OV-locaties
  - Tankstations
  - Attracties/Evenementenlocaties
  - Sportverenigingen
  - Horeca
  - Scholen
- **Fysieke omgeving (drempels):**
  - Ervaring met niet werkende inleverpunten
  - Ervaring met rijen bij inleverpunten
- **Houding 1:**
  - Mate waarin men inleveren van flessen nuttig vindt
  - Mate waarin men inleveren van flessen leuk vindt
  - Mate waarin men inleveren van flessen goed vindt
- **Houding 2 (% eens met verschillende stellingen):**
  - Rijen bij inleverpunten zorgen ervoor dat ik minder geneigd ben om lege flessen in te leveren
  - Lege flessen naar een inleverpunt brengen is te veel gedoe
  - Lege flessen als afval weggooien (en niet inleveren voor statiegeld) is slecht voor het milieu
  - Ik vind het vies om thuis lege flessen op te sparen om ze later in te leveren voor statiegeld
  - Ik lever lege flessen in, omdat ik het statiegeld kan doneren aan een goed doel
  - Ik vind het de opbrengst van het statiegeld het niet waard om de flessen in te leveren
- **Kunnen (% eens met verschillende stellingen):**
  - Ik heb er vertrouwen in dat het inleveren van plastic statiegeldflessen voor mij een gewoonte wordt
  - Er zijn onvoldoende inleverpunten in mijn omgeving om plastic statiegeldflessen in te leveren
  - Het lukt mij goed om lege flessen vrijwel zonder deuken op te sparen om deze in te leveren voor statiegeld
  - Ik vergeet regelmatig om een lege fles te bewaren om later in te leveren voor statiegeld
  - De beschikbare inleverpunten in mijn omgeving zijn vaak buiten werking waardoor het me niet lukt om mijn flessen in te leveren
  - Het is voor mij verwarrend als de regels voor statiegeld veranderen
  - Het lukt me vaak niet flessen in te leveren omdat ze gedeukt of beschadigd zijn waardoor de inleverpunten ze niet accepteren

- **Zelfbeeld (% eens met verschillende stellingen):**
  - Het inleveren van plastic statiegeldflessen past bij mij
  - Ik zie mezelf als iemand die duurzaam probeert te leven
  - Ik ben iemand die zijn/haar 'steentje bijdragen' voor een betere wereld belangrijk vindt
  - Ik ben iemand die het wil doen 'zoals het hoort'
  - Als ik statiegeld heb betaald, wil ik dat ook weer terugkrijgen
  - Ik ben iemand die afval zo goed mogelijk probeert te scheiden
- **Weerstand (% eens met verschillende stellingen):**
  - Het irriteert me dat het inleveren van plastic statiegeldflessen van mij gevraagd wordt
  - Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld een positief effect op het milieu heeft
  - Ik geloof niet dat het inleveren van flessen voor statiegeld zal leiden tot minder zwerfafval op straat
  - Ik merk dat ik het inleveren van statiegeldflessen regelmatig uitstel
  - Het komt er niet van om plastic statiegeldflessen in te leveren
  - Plastic statiegeldflessen inleveren in plaats van weggooien, is te veel moeite
- **Sociale omgeving 1:**
  - Denk je dat mensen die belangrijk voor je zijn, wel of niet hun plastic statiegeldflessen inleveren? ((Bijna)niemand <> (bijna) iedereen)
- **Sociale omgeving 2 (% eens met verschillende stellingen):**
  - De mensen die belangrijk voor mij zijn, vinden het goed als ik plastic statiegeldflessen inlever
  - De mensen die belangrijk voor mij zijn, zeggen er iets van als ik plastic statiegeldflessen weggooi in plaats van in te leveren
  - Ik hoor erbij als ik plastic statiegeldflessen inlever
- **Gewoontegedrag (% eens met verschillende stellingen):**
  - Het inleveren van plastic statiegeldflessen is voor mij een gewoonte
- **Kennis (aantal goede, aantal foute en saldo van goede en foute antwoorden bij kennisvragen)**
  - Alleen flessen met een statiegeldlogo kan je voor statiegeld inleveren bij een inleverpunt (waar)
  - De flessen die ik op straat in de afvalbak gooi worden uiteindelijk net zo goed gerecycled als flessen die ik inlever voor statiegeld (niet waar)
  - Voor een ingeleverde kleine statiegeldfles ontvang ik 10 cent (niet waar)
  - Een statiegeldfles die ik bij een supermarkt koop, kan ik ook bij andere supermarkten inleveren (waar)
  - Flessen die gekocht zijn in het buitenland kunnen altijd in Nederland worden ingeleverd (niet waar)
  - Een fles bij het plastic afval doen is net zo duurzaam als inleveren voor statiegeld (niet waar)

Bijlage 3: onderzoeksverantwoording

Steekproef en respons

De dataverzameling voor het onderzoek ging van start op maandag 9 september 2024 en eindigde op maandag 23 september 2024. We nodigden in het I&O Research panel 10.828 panelleden uit. De steekproef was opgedeeld in vijf leeftijdsgroepen waarbinnen is gestratificeerd naar leeftijd, regio, geslacht en opleidingsniveau (als proxy-variabele voor sociaaleconomische status). In totaal deden er 5.285 Nederlanders mee via het I&O Research Panel, dat is een respons van 49 procent.¹⁵ Vooraf hadden we ons ten doel gesteld om 1.000 deelnames in vijf verschillende leeftijdsgroepen te realiseren. Om dit te realiseren zijn – vooral voor de jongste leeftijdsgroepen – aanvullend op de deelnames vanuit het I&O Research Panel 700 respondenten via PanelClix geworven. Consumenten van 16 jaar en ouder nodigden we rechtstreeks uit, jonge consumenten in de leeftijd van 12-16 benaderden we via hun ouders.

Van deze steekproeven zijn de uitkomsten vergeleken met die van de steekproef in de leeftijdsgroepen uit het I&O Research Panel.

Steekproefbron	Aantal uitgenodigd	Aantal deelnames	Responspercentage
I&O Research Panel	10.828	5.285	49%
PanelClix	6.000	700	12%
Totaal	16.828	5.985	36%

Weging

De uitkomsten van de totale steekproef zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, Nielsen-regio¹⁶ en huishoudensgrootte.

In de opzet van het onderzoek is – zoals gezegd – gekozen om 1.000 respondenten te werven in de leeftijdsgroepen 12-18, 19-30, 31-50; 51-70 en 71+ om zo per leeftijdsgroep voldoende deelnames te hebben om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Door deze opzet zijn 12 t/m 18-jarigen oververtegenwoordigd ten opzichte van de Nederlandse bevolking. Om uitspraken te kunnen doen voor de verschillen tussen leeftijdsgroepen is daarom gekozen om hier een aparte weging voor te gebruiken waarbij binnen elke leeftijdsgroep op geslacht, opleiding, Nielsen-regio en huishoudensgrootte gewogen is.

In de tabellen op de volgende pagina staan de gewogen en ongewogen responsaantallen in vergelijking tot de populatie-aantallen. De weging trekt vooral de scheefheden naar leeftijd, opleidingsniveau en huishoudensgrootte recht. De gewogen respons komt goed overeen met de Nederlandse bevolking wat betreft leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, huishoudensgrootte en regio en is daarmee representatief voor deze kenmerken.

¹⁵ Bij de datacontrole vielen er vier respondenten uit. uit (o.a. vanwege het 'afraffelen' van de vragenlijst).

¹⁶In dit onderzoek hebben we gebruikgemaakt van de Nielsen 4 indeling. De provincies zijn daarbij verdeeld in de regio's Noord (Groningen, Friesland, Drenthe), Oost (Overijssel, Flevoland, Gelderland), Zuid (Limburg, Noord-Brabant, Zeeland) en West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht).

Leeftijd	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
12-18 jaar	1.155	19%	9%	9%
19-30 jaar	1.033	17%	18%	18%
31-50 jaar	1.094	18%	28%	28%
51-70 jaar	1.341	22%	30%	30%
71 jaar en ouder	1.353	23%	14%	14%
Onbekend	9	0,2%	0,2%	-
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Geslacht	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
Man	2.894	48%	49%	49%
Vrouw	3.079	51%	51%	51%
X	12	0,2%	0,2%	Onbekend
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Opleiding	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
Laag	1.383	23%	23%	23%
Midden	1.335	22%	39%	39%
Hoog	3.226	54%	38%	38%
Onbekend	41	0,7%	0,8%	-
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Huishoudensgrootte	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
1 persoon	1.363	26%	22%	21%
2 personen	2.330	44%	36%	35%
3 personen	605	11%	16%	16%
4 personen	661	13%	18%	19%
5 personen of meer	309	6%	8%	10%
Totaal	5.268*	100%	100%	100%

*bij de leeftijdsgroep 12-18 jaar is de huishoudensgrootte niet uitgevraagd. Daarom is van 693 jongeren in deze leeftijdsgroep niet bekend met hoeveel personen zij wonen. Daarnaast wilden 24 volwassenen geen antwoord op deze vraag geven.

Regio	Aantal	Ongewogen %	Gewogen %	Populatie
West (UT, NH, ZH)	593	44%	45%	45%
Noord (GR, FR, DR)	1.330	10%	10%	10%
Oost (OV, GD, FL)	2.636	22%	21%	21%
Zuid (ZL, NB, LB)	1.426	24%	24%	24%
Totaal	5.985	100%	100%	100%

Betrouwbaarheid

In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent. De uitkomsten van het onderzoek kennen voor de totaalgroep een foutenmarge van 1,3 procent. Een foutenmarge van 1,3 procent betekent hier dat een uitkomst van 50 procent (bijv. 50% eens met een stelling) met 95% zekerheid in de volledige populatie tussen de 48,7% en 51,3% ligt. Op subgroep niveau is de foutenmarge met 3,1 procent voor 19 t/m 30-jarigen het grootst.

Leeftijd	Aantal deelnames	Foutenmarge bij 95% betrouwbaarheid
12-18 jaar	1.155	2,9%
19-30 jaar	1.033	3,1%
31-50 jaar	1.094	3,0%
51-70 jaar	1.341	2,7%
71 jaar en ouder	1.353	2,7%
Onbekend	9	32,7%*
Totaal	5.985	1,3%

* Over deze subgroep wordt niet afzonderlijk gerapporteerd.

Bijlage 4: gemiddelde inleverintentie vignettenstudie

Hieronder staat naar achtergrondkenmerken weergegeven wat de inleverintentie is per doelgroep. Dit is het gemiddelde van de antwoorden die zijn gegeven bij alle 36 vignetten. De cijfers kunnen tussen de 1 (inleveren is zeer onwaarschijnlijk) en 5 (inleveren is zeer waarschijnlijk) liggen. Hoe hoger het cijfer, hoe hoger de inleverintentie binnen deze doelgroep.

Inleverintentie kleine flessen

Leeftijd	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
12-18 jaar	3,46
19-30 jaar	3,72
31-50 jaar	3,73
51-70 jaar	3,93
71 jaar en ouder	3,93
Totaal	3,80

Geslacht	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Man	3,74
Vrouw	3,85
X	Te weinig waarnemingen
Totaal	3,80

Opleiding	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Laag	3,73
Midden	3,80
Hoog	3,85
Totaal	3,80

Huishoudensgrootte	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
1 persoon	3,75
2 personen	3,92
3 personen of meer	3,76
Totaal	3,80

Regio	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
West (UT, NH, ZH)	3,84
Noord (GR, FR, DR)	3,75
Oost (OV, GD, FL)	3,81
Zuid (ZL, NB, LB)	3,79
Totaal	3,80

Inleverintentie grote flessen

Leeftijd	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
12-18 jaar	3,67
19-30 jaar	3,89
31-50 jaar	3,99
51-70 jaar	4,10
71 jaar en ouder	4,03
Totaal	3,99

Geslacht	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Man	3,93
Vrouw	4,04
X	Te weinig waarnemingen
Totaal	3,99

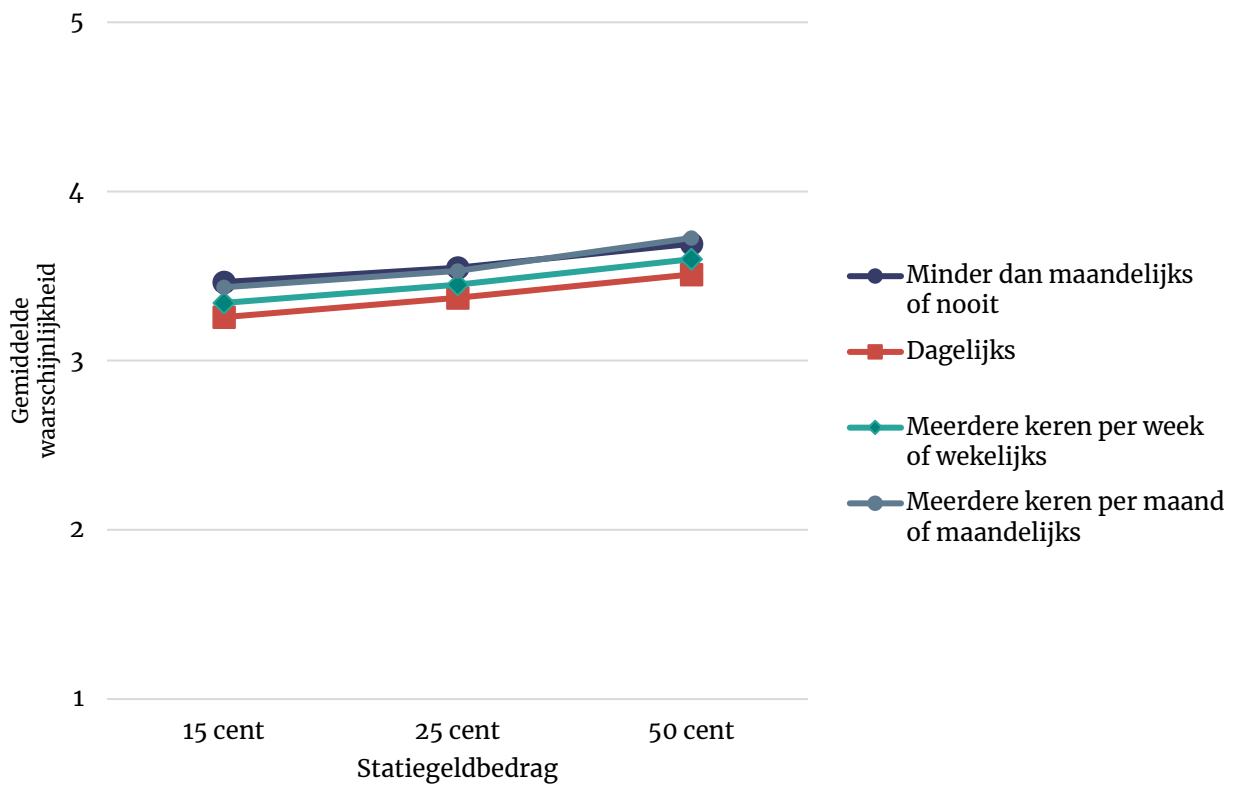
Opleiding	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
Laag	3,88
Midden	3,99
Hoog	4,06
Totaal	3,99

Huishoudensgrootte	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
1 persoon	3,93
2 personen	4,09
3 personen of meer	3,98
Totaal	3,99

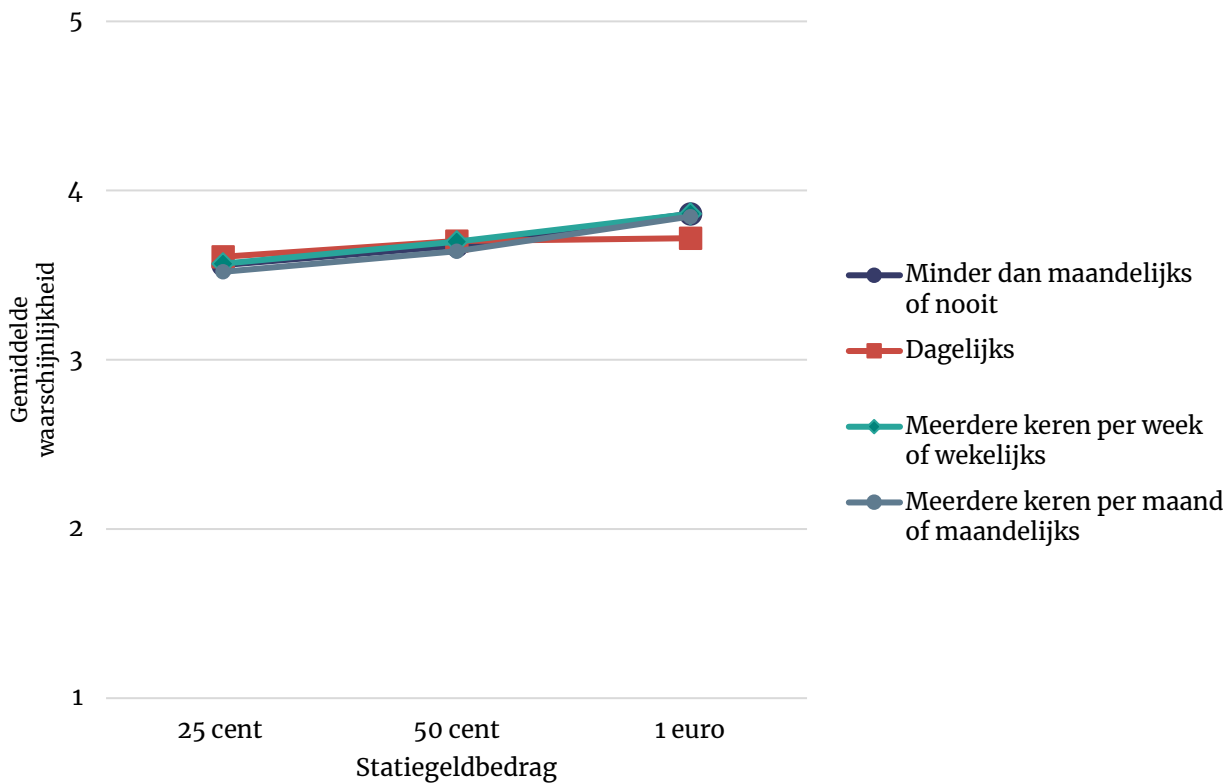
Regio	Inleverintentie (Schaal: 1= zeer onwaarschijnlijk; 5= zeer waarschijnlijk)
West (UT, NH, ZH)	3,96
Noord (GR, FR, DR)	3,97
Oost (OV, GD, FL)	4,02
Zuid (ZL, NB, LB)	3,95
Totaal	3,99

Bijlage 5: effecten aspecten vignettenstudie naar frequentie flesgebruik

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per frequentie gebruik van flessen.

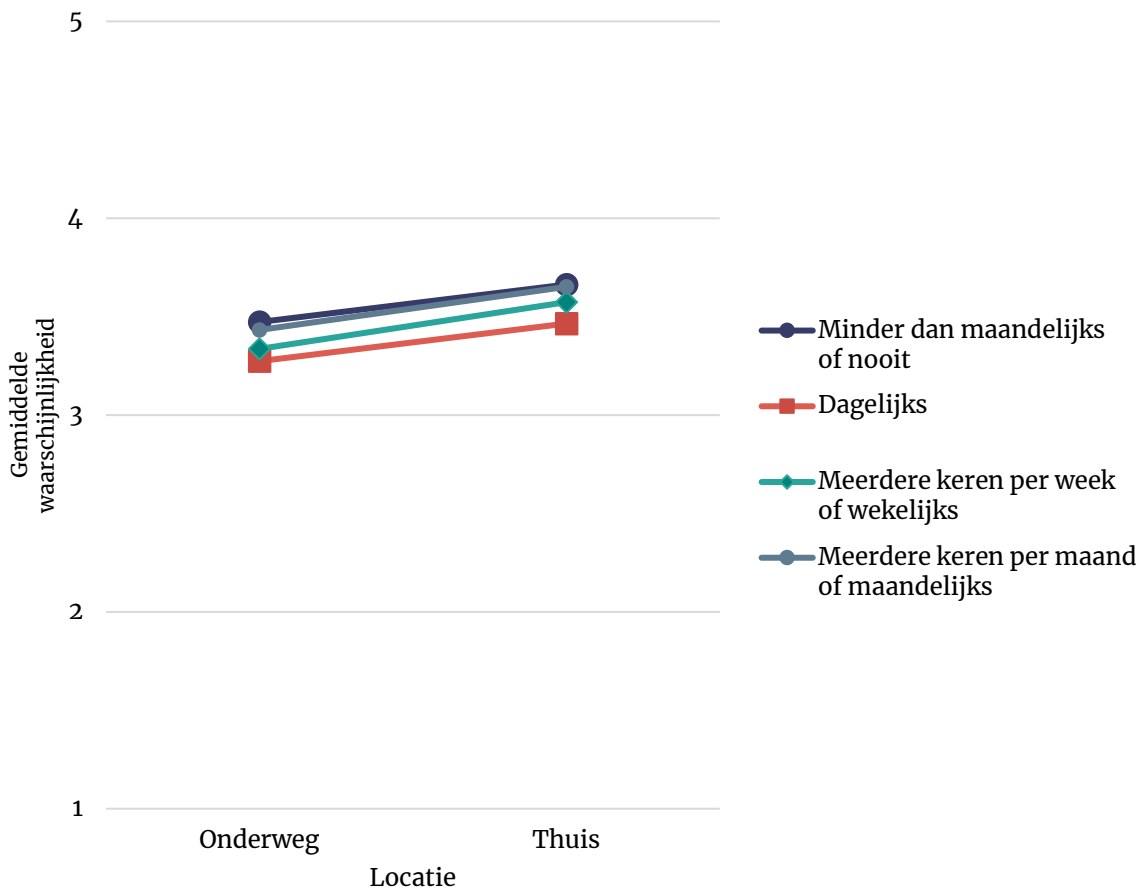

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende statiegeldbedragen per frequentie gebruik van flessen.

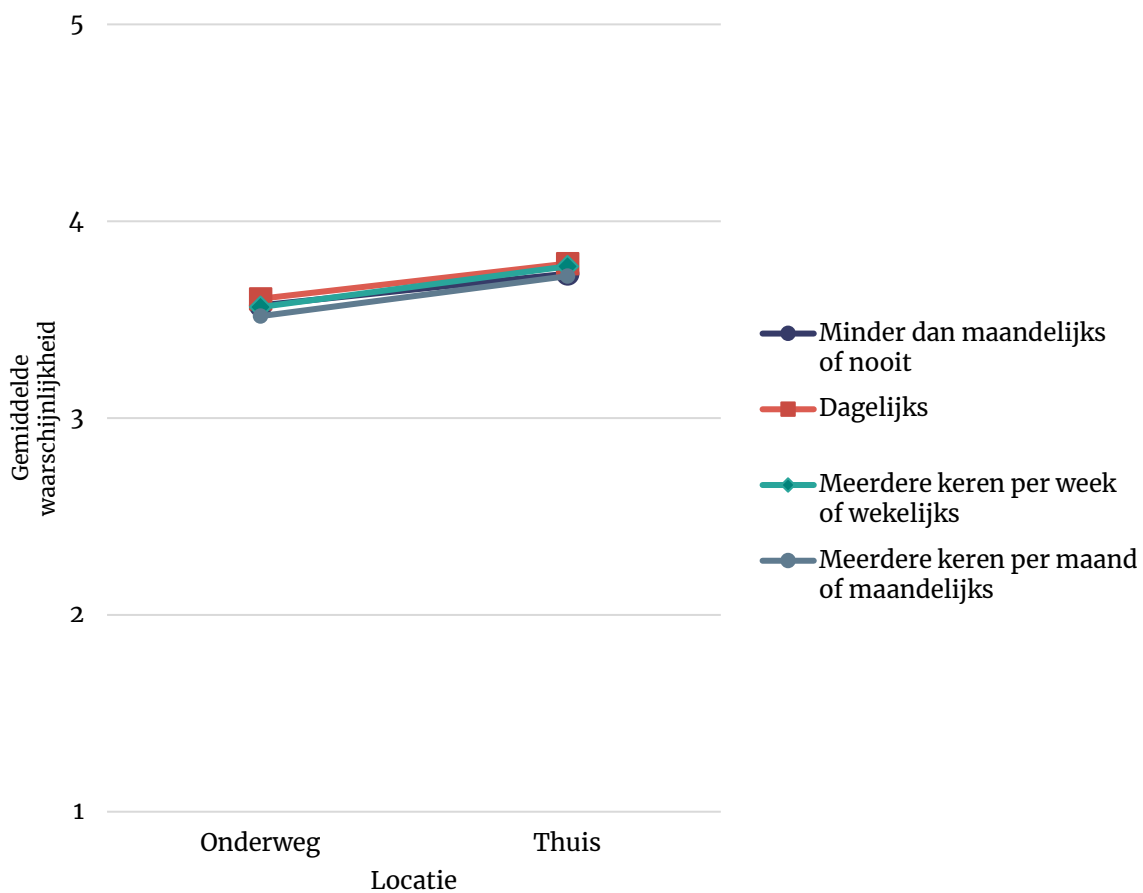

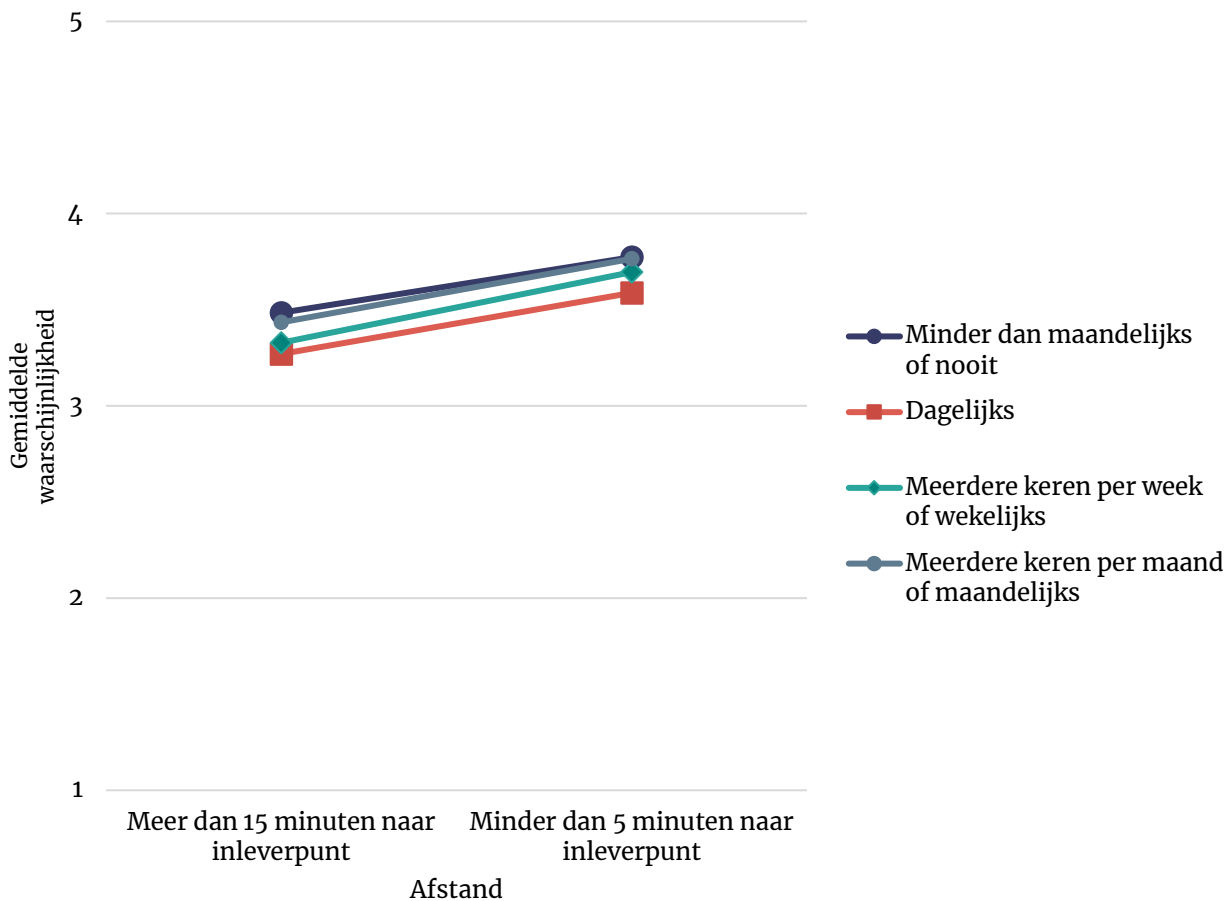
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert in verschillende situaties per frequentie gebruik van flessen.

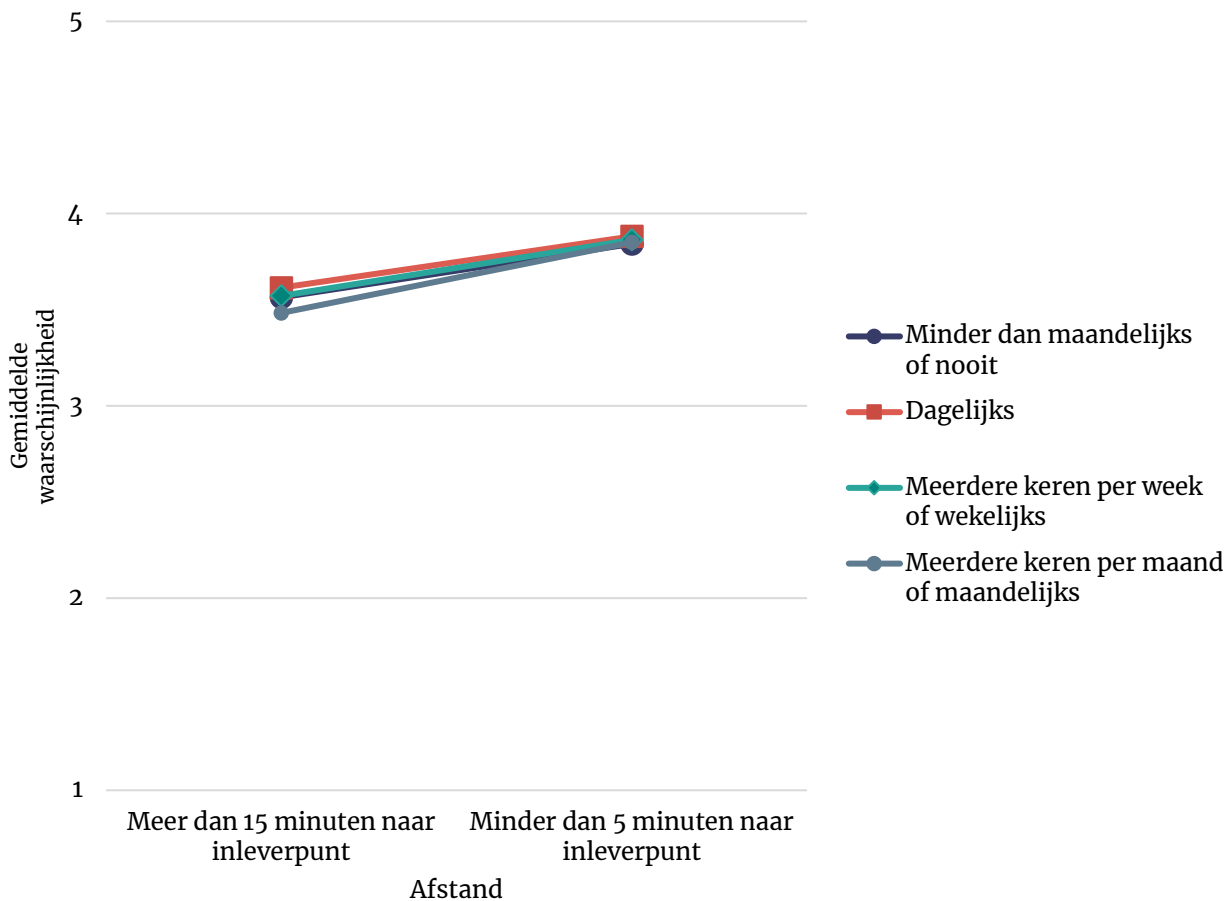
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert in verschillende situaties per frequentie gebruik van flessen.

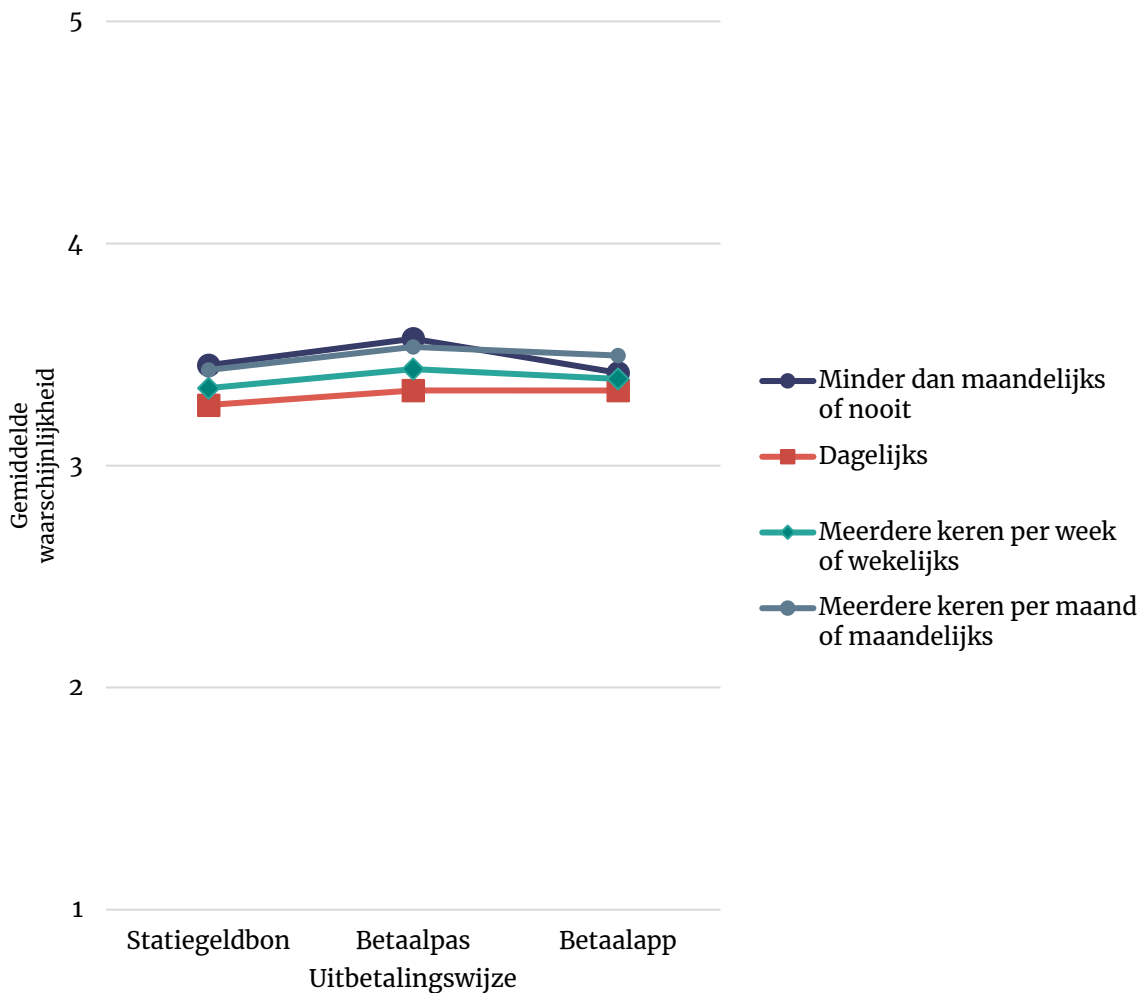
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per frequentie gebruik van flessen.

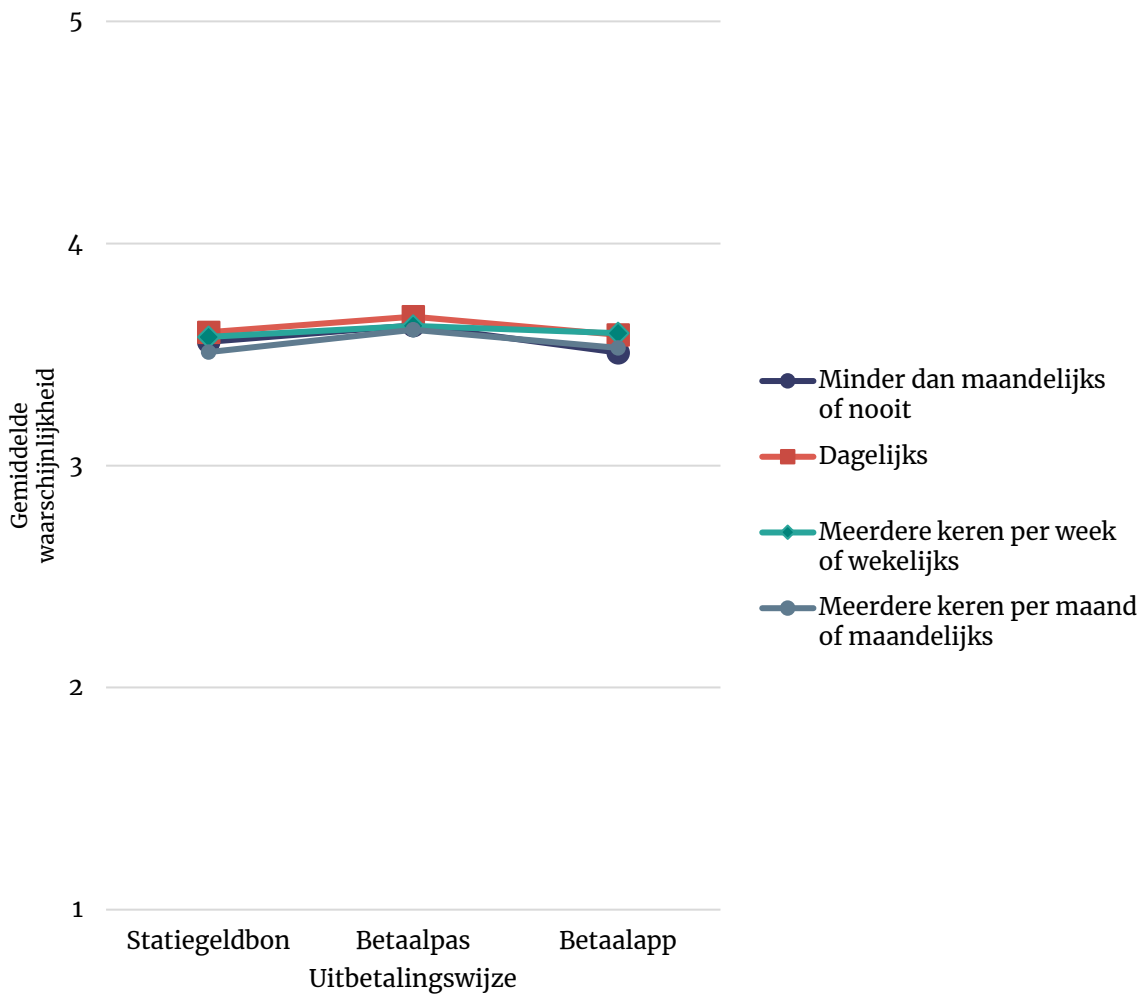
Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende afstanden tot inleverpunt per frequentie gebruik van flessen.

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men kleine statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van uitbetalen per frequentie gebruik van flessen.

Gemiddelde waarschijnlijkheid dat men grote statiegeldflessen inlevert bij verschillende wijzen van uitbetalen per frequentie gebruik van flessen.

Contactgegevens

Ipsos I&O Publiek Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

nl-info-publiek@ipsos.com

www.ipsos-publiek.nl

Ipsos I&O Publiek Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

nl-info-publiek@ipsos.com

www.ipsos-publiek.nl